Fåglar i Uppland

Årgång 28 nr 2 2001

Bästa läsare!

Vi i redaktionen har alltid en strävan att i Rapportnumret visa upp en del av de rariteter som har uppträtt i landskapet under aktuell tidsrymd. Dock visar det sig oftast vara en svår uppgift att få fram några bilder över huvud taget – i andra fall är originalen av alltför dålig kvalitet. Visserligen injagar den nya långdistanstekniken (videokamera genom tubkikare) visst hopp i oss, men med den låga upplösningen krävs original av toppkvalitet. Digitalkamera genom tubkikare kan då visa sig vara en mer framkomlig väg när det gäller publicering av offsetmaterial.

I detta nummer valde vi – istället för att ta raritetsbilder utifrån – att publicera en rad bilder av vanligare arter, fåglar som sammantaget ger oss mycket mer glädje. Dessutom slog vi ett litet extra slag för sångsvanen – en underbar fågel. *Curt Johnsson*

Fåglar i Uppland (FiU) utges av Upplands Ornitologiska Förening och utkommer med fyra nummer per år. FiU:s främsta syften är att...

- publicera material om fåglar och fågellokaler i Uppland
- vara länk mellan UOF:s funktionärer och UOF:s övriga medlemmar
- vara debattforum för UOF:s medlemmar

Adress till FiU
Fåglar i Uppland
c/o Curt Johnsson
Nåstuna, 740 20 Vänge

Redaktör och **ansvarig utgivare**
Curt Johnsson
Nåstuna, 740 20 Vänge
018–36 42 84
curt.johnsson@swipnet.se

Redaktionsmedlemmar

Annika Rastén	018–36 91 31
Bill Douhan	018–38 70 89
Fredrik Friberg	018–50 99 58
Jean-Paul Lösing	018–40 47 74
Petter Haldén	018–71 05 06
Tommy Gustafsson	018–50 24 93
Yngve Hareland	018–36 41 33

Prenumeration
(bibliotek, o. dyl.)
Se *Medlemsavgift*, nedan!

Upphovsrätt
© Fåglar i Uppland 2001,
samt resp. illustratör/fotograf

ISSN 0349 – 3911
Fyris-Tryck AB, Uppsala

Upplands Ornitologiska Förening (UOF)
är en ideell förening vars främsta syften är att...

- främja utforskandet och skyddet av Upplands fågelfauna
- väcka och underhålla intresset för fågelfaunan och fågelmiljön
- skapa kontakt mellan föreningens medlemmar

Adress till UOF
Upplands Ornitologiska Förening
c/o Jocce Ekström **070–869 52 29**
Dirigentvägen 19, 756 54 Uppsala

Styrelse

Ordförande	Jocce Ekström	**070–869 52 29**
Vice ordf.	Håkan Andersson	
Sekreterare	Gunnar Ehrenroth	
Kassör	Ulrik Lötberg	
Ledamot	Annika Rastén	
Ledamot	Lena Krogh	
Ledamot	Mikael Malmæus	
Ledamot	Staffan Roos	

UOF:s tfn
070–869 52 29

Medlemsavgift
Medlemskap UOF 2001 **120 kr**
Stöd-medlem (FiU ingår ej) 30 kr
Postgiro **22 87 04 – 3**

Adressändring
Medlems-/Prenumerationsfrågor
Upplands Ornitologiska Förening
c/o Ulrik Lötberg 070–869 52 29
Ferlinsgatan 59, 754 28 Uppsala

Fågelskyddsgruppen (Fsg)

- verkar för skydd av betydelsefulla fågelområden
- genomför olika fågelinventeringar
- bidrar med med kunskap och ideer till myndigheter och organisationer

Ansvarig: Vakant
Skogsfrågor: Alf Sevastik, Ulriksgatan 4 B, 742 34 Östhammar. 0173–101 29

Regionala rapportkommittén (Rrk)

- samlar in, registrerar och bedömer fågelobservationer från rapportområdet
- sammanställer en årsrapport för publicering i *Fåglar i Uppland* och i *Fågelåret* (SOF)
- tar initiativ till inventeringar och andra undersökningar om fåglarna i Uppland

Observationer av riksintresse skickas vidare till Sveriges Ornitologiska Förening (SOF)
Kontaktperson: Joakim Djerf, Forsmark 6705, 742 94 Östhammar 0173–500 42 >joakim.djerf@abc.se<
Rapportmottagare: **Owe Rosengren**, Täljstensvägen 1, 752 40 Uppsala, 018–42 00 11 **>owe.rosengren@telia.com<**

Vinjetter: Bill Zetterström *Layout:* Curt Johnsson

Fågelrapport för Uppland 2000

Joakim Djerf, Bill Douhan, Mats Edholm, Seppo Haavisto, Björn Lundgren, Owe Rosengren, Martin Tjernberg & Pekka Westin

I år konstaterades häckning av kungsörn *Aquila chrysaetos* i Uppland – första säkra fyndet. Avbildad: Ej någon av häckarna © Leif Gustavsson

Ingen ny Upplandsart detta år men som vanligt en del ovanliga gäster, t.ex. havssula (1), ägretthäger (1), amerikansk bläsand (1), sibirisk tundrapipare (1),sumpvipa (1), tuvsnäppa (2), tereksnäppa (1), brednäbbad simsnäppa (1), vitvingad tärna (1), sibirisk järnsparv (1), ökenstenskvätta (2), taigatrast (1), ökensångare (1), brunsångare (1), rosenstare (1) och kornsparv (1).

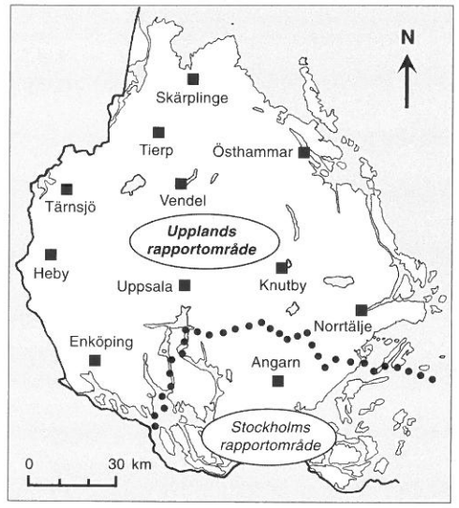
Till de positiva händelserna hörde bl.a. konstaterad häckning av kungsörn, minst sju par häckande dvärgmås och minst 21 par svarttärna, mycket god häckningsframgång i Sveriges största skräntärnekoloni, häckning av forsärla och två par smådopping. Negativa populationstrender konstaterades för bl.a. orre och rapphöna och det går fortsatt dåligt för ängshök, även om ett och annat par försöker häcka. Efter fjolårets rekordsäsong för smågnagarberoende ugglor och rovfåglar blev det en påtaglig "baksmälla" år 2000.

Till de större händelserna under året hörde senhöstens och vinterns tallbitinvasion som nådde samma höjder som de tre under 1970-talet.

Nattsångarlyssningen gav följande resultat; rördrom (70 sj. – rekord), vaktel (150 sj. – rekord), småfläckig sumphöna (33 sj.), kornknarr (142 sj. – tangerat rekord), flodsångare (10 sj. – fortsatt minskning), busksångare (2 sj.), kärrsångare (62 sj.) och trastsångare (46 sj. – rekord).

Härmed presenteras den 33:e samlade fågelrapporten för Upplands rapportområde. Sammanställningen bygger på 16 225 datalagda observationer, varav dock en del är dubbelrapporter. För första gången har SOF:s databas "Svalan" utnyttjats för att "plocka in" observationer. Detta har medfört att antalet rapportörer ökat högst avsevärt. Total har drygt 210 personer bidragit med fynd, vilka härmed tackas varmt för sina värdefulla bidrag.

Fågelrapporten avser som vanligt fåglar observerade i Upplands rapportområde. När Uppland nämns i löpande text avses emellertid landskapet i dess helhet, d.v.s. inklusive Upplandsdelen av Stockholms rapportområde. Rapportområdets gränser framgår av karta.

Asteriskmärkta (*) arter har behandlats av Regionala rapportkommittén (Rrk) eller i vissa fall av Raritetskommittén (Rk). I anslutning till artnamnen på vissa mer ovanliga arter står tre siffror, t.ex. [1; >92; 14]. De två första siffrorna anger antalet observerade ex. i *landskapet* Uppland före 1970 resp. under perioden 1970–1999. Den sista siffran anger antalet observerade ex. i Upplands *rapportområde* 2000 (d.v.s. Uppland exklusive Stockholmsdelen av landskapet).

Nyheter

Efter fyra års idogt slit med fågelrapporter har Martin Amcoff beslutat sig för att sluta i Rapportkommittén. Vi tackar Martin för den tid som varit och för all den kunskap han bidragit med inom Rrk-arbetet. Som efterträdare stiger nu en gammal bekant in, nämligen UOF:s förre ordförande Björn Lundgren.

Rapporteringen

Rapporteringsguiden för 2001 års observationer publicerades i FiU nr 4 2000. I vanlig ordning finner man i "guiden" utförlig information om vad som skall rapporteras, hur man enklast skriver sin rapport och till vem den skall sändas. Föregående rapport var införd i FiU 27 (2): 3–56.

Ett mycket enkelt och snabbt sätt att rapportera är numera att gå in på *SOF:s allmänna rapportsystem för fåglar*, populärt kallad "Svalan" (http://svalan.environ.se/rappsyst/index.htm). Har Du möjlighet att göra detta till rutin så slipper du jobbet med att sammanställa och skicka rapport till Rrk vid årets slut! För sällsynta arter där beskrivning krävs måste dock separat rapport skickas till Rrk (se även nedan).

OBS! I rapporteringsguiden är angivet ett mindre antal sällsynta och/eller svårbestämda arter som skall beskrivas utförligt för bedömning av Rrk eller i vissa fall Rk. Detta krav är till för att vi ska få en enhetlig bedömning och dokumentation av dessa fynd. Tyvärr glömmer många observatörer att lämna utförlig beskrivning, trots påminnelse och utskick av blankett från rapportmottagaren. Insänds inte beskrivning kan inte rapportkommittén eller Rk ta ställning till observationen varvid den läggs åt sidan och kan inte publiceras. Den "försvinner" därmed helt! *Du som vet med dig att du inte skickat in skriftlig beskrivning där så krävs kan göra detta i efterhand för Rrk tar alltid upp inkomna äldre observationer*. OBS!

Något om vädret 2000

Milda västanvindar dominerade under första halvan av *januari* men den 21–24 denna månad svepte lite vinterkyla ner över landet och Uppsala noterade -20° som lägsta temperatur tre dygn i rad. Snötäcket var mestadels tunt eller frånvarande. Även *februari* blev relativt mild och nederbördsfattig.

Mars inleddes med något kallare väder och snöfall, t.ex. blev det dryga decimetern i Uppsala den 3. Sedan blev månaden nederbördsfattig och den 20 var det vita borta i och med temperaturstegring till +16°. *April* började med att blanda och ge enligt känt mönster med snö, regn och

Arbetsfördelningen inom Rrk

Owe Rosengren	*Rapportmottagare*
	Täljstensvägen 1, 752 40 Uppsala
	owe.rosengren@telia.com
Bill Douhan	*Lommar, doppingar, skarvar, hägrar, storkar, svanar, gäss*
Seppo Haavisto	*Änder, hackspettar*
Martin Tjernberg	*Rovfåglar, hönsfåglar, sumphöns, tranor*
	Inledning och sammanställning
Björn Lundgren	*Vadare*
Mats Edholm	*Måsfåglar, alkor, duvor, ugglor, nattskärra, seglare, blåkråksfåglar, lärkor, svalor*
	Vädret 2000
	Korrekturläsning
Pekka Westin	*Finkar, sparvar*
Joakim Djerf	*Övriga tättingar*

temperatursvängningar. Från mitten och fram till slutet av månaden härskade åtminstone dagtid en närmast sommarlik värme. *Maj* fortsatte på den inslagna vägen, var utan frostnätter och fick blomningen att explodera. Omslaget kom dock den 18, och resten av månaden blev mer ostadig.

Juni blev första månaden som var kyligare än normalt. Trots några kraftiga åskväder föll inga större regnmängder. Detta skedde däremot i *juli* då envisa lågtryck från sydost förde med sig det ena regnområdet efter det andra och fick åarna att svälla vårflodslikt. *Augusti* återställde balansen genom att vara rätt torr och bjuda på hyfsat sommarväder med normal månadstemperatur.

Om *september* kan sägas att molnen höll sig borta i rekordartad omfattning, vilket för Uppsalas del medförde högsta antalet soltimmar någonsin (230) samt lägsta nederbördsmängd (6,4 mm)! Temperaturen höll sig på medelvärdet p.g.a. mycket kyliga nätter. Därefter gjorde *oktober* sitt bästa för att vara tvärtom och lyckades bli den näst varmaste och femte regnrikaste i mäthistorien. *November* gick på i ullstrumporna, tog på sig stövlar också och satte för Uppsalas del högstarekord i nederbörd och temperatur samt lägstarekord med 5,4 soltimmar. Medeltemperaturen på +6,0° är den högsta sedan mätningarna började 1722 och hela 1,6° högre än det tidigare rekordet!

December fortsatte i samma stil fram till den 17, då kalluften tyckte det var dags att skapa lite julstämning. Snön var dock försenad och anlände inte förrän i mellandagarna men slog då till med 3 dm i t.ex. Fjärdhundra.

Året blev ett av de varmaste någonsin i Sverige. Om äldre mätvärden först räknas om med hänsyn till att observationsstationerna flyttats och städerna växt, får man lokalt i landets södra hälft gå tillbaka till 1700-talet för att träffa på ett varmare år. Detta gällde bl.a. Stockholm och Uppsala!

Vädersammanfattningen baserar sig på SMHI:s publikation "Väder och Vatten Väderåret 13/2000".

Antal observerade exemplar

i Uppland **före 1970**	i Uppland **1970–1999**	i Uppland, utom Stockholmsdelen **2000**

Svartnäbbad islom* *Gavia immer* [1; 15; 2]
Två fynd även detta år, ett från våren resp. hösten: Ett ex. Örskär 7/5...

Observationer 2000

Smålom *Gavia stellata*
Vårsträcket kom igång i början–mitten av april, men enda *större dagssumma (minst 20 ex.)* var 22 ex. mot N Skatudden, Väddö 2/5 (Mats Edholm, Brita Tibell). *Inlandsobservationer* är ovanliga, men ett ex. sågs i Ekoln 20/5 (Gunnar Ehrenroth) och dagen därpå så många som 4 ad. + 1 2K-fågel (Thomas Johansson). Därtill sågs ett ex. överflygande Gillfjärden, Roslags-Bro 12/8 (Helge Röttorp). Två *observationer under häckningstid*, båda från kusten: ett ex. hördes Norrvreta, Singö 18/7 (Martin Amcoff) och 1 ex. mot S Skatudden 24/7 (Mats Edholm, Brita Tibell).

Höststräcket startade på allvar i september och *större sträcksummor* var 37 ex. Örskär, Gräsö 12/9 (Mats Edholm, Brita Tibell) och 28 ex. samma lokal 14/10 (Martin Tjernberg). Vid Väddökusten inräknades 40 ex. mot S Skatudden 11/11 (Mats Edholm) och 28 ex. mot S Rönnskärs udde samma dag (Martin Tjernberg), ovanligt sent för så många sträckande.

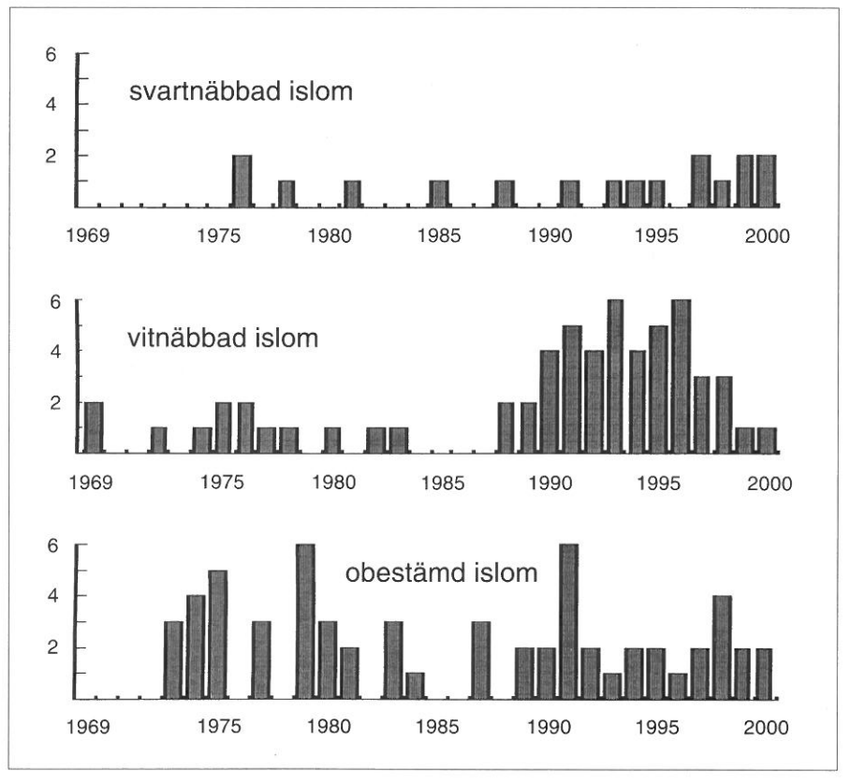
Storlom *Gavia arctica*
Jämfört med föregående art passerar storlommen i betydligt större antal vid kusten och *större sträcksummor (minst 50 ex.) från våren* var; vid Björn, Hållnäs 96 ex. mot N 21/4 och 60 ex. 14/5 (Ulrik Lötberg m.fl.); vid Skatudden minst 50 ex. mot N 21/4 (Lars Lundstedt), 103 ex. 22/4 och 97 ex. 2/5 (Mats Edholm, Brita Tibell); vid Rödhäll, Hållnäs 50 ex. 23/4 (Lars Haneskog, Thomas Pless) samt vid Biotestsjön, Forsmark cirka 60 ex. 3/5 (Jörgen Sjöström). Sammanfattningsvis högst ordinära antal således.

Från häckningstid har par eller spelande ex. rapporterats från ett 50-tal *troliga eller möjliga häckningslokaler*, därav vardera två i Mälaren, i Dalälven samt vid kusten. *Häckningar* har registrerats i nio sjöar: ett par på/vid bo Hosjön, Knutby (Sven Wijk m.fl.), 1 par + 1 pull. Vällen, Bladåker (Gillis Aronsson m.fl.), 1 par + 1 pull. Storträsket, Singö, 1 ad. + 1 pull. Långsjön, Häverö, 1 par (misslyckad häckning) Norrsjön, Stabby, Söderby-Karl, 1 par + 1 pull. Lilla Gransjön, Rimbo (Jean Jansson), 1 par + 2 juv. Stennässjön, Järlåsa (Yngve Hareland), 2 häckande par Gimo damm (Kenneth Olofsson gm Bo Åkerlund) samt 8 häckande par Erken (Bill Douhan, Lars Olsson).

Enda *större sträcksumma* från *hösten* var 101 ex. mot SO Björn 14/10 (Ulrik Lötberg m.fl.).

Små-/Storlom *Gavia stellata/arctica*
Samma dag, 14/10, som 101 storlommar inräknades på sträck vid Björn noterades 150 små/storlommar (inkl. 8 bestämda små- och 9 storlommar) mot S Rönnskärs udde (Bill Douhan).

Svartnäbbad islom* *Gavia immer* [1; 15; 2]
Två fynd även detta år, ett från våren resp. hösten: Ett ex. Örskär 7/5 (Mats Westberg m.fl.) resp. en ad. i sommardräkt som rastade vid Rönnskärs udde 16/9 (Bill Douhan m.fl.). Därmed har 18 individer observerats i landskapet

Figur 1. Förekomst (= antal ex.) av islommar i Uppland 1969–2000.

(den första redan 1923) och sett till fördelningen under åren (Figur 1) fr.o.m. 1969 förefaller arten vara i ökande. Det tycks för övrigt även gälla i landet som helhet. De två bästa åren hittills t.o.m. 1999 har varit 1998 och 1999 med 35 resp. 55 ex. (Tyrberg 2000).

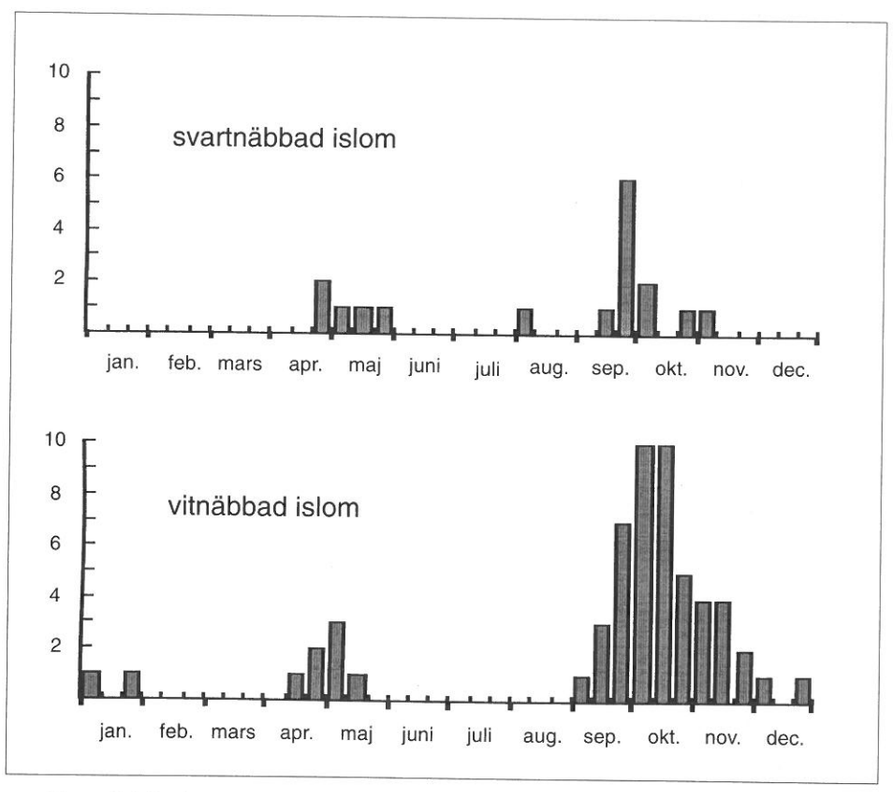
I Figur 2 är samtliga fynd fr.o.m. 1969 fördelade efter förekomst under året. Bortsett från ett avvikande fynd i början av augusti finns det fem från slutet av april och in i maj samt nio från en mer markerad topp kring slutet av september. Därtill finns det också två eftersläntrare från skiftet oktober–november.

Vitnäbbad islom* Gavia adamsii [3; 60; 1]
Sannolikt samma juvenila individ rastade vid Skatudden 5-6/11 (Ingrid Åkerberg m.fl.) och Rönnskärs udde 10/11 (Per Pöder).

Endast ett fynd för andra året i rad. Det är klart färre än flertalet år under 1990-talet. Den uppåtgående trend som var uppenbar under några år från slutet av 1980-talet bröts uppenbarligen kring 1996 och det har sedan gått utför (Figur 1). Någon motsvarande nedgång tycks dock inte ha uppmärksammats längs kusterna i södra Sverige och framtiden får utvisa om minskningen hos oss är verklig eller kanske mest beror på slumpen.

I Figur 2 finns samtliga fynd redovisade efter förekomst under året. Utöver några eftersläntrare (?) i december–januari är övriga individer samlade i två toppar, en mindre under våren – mitten av april till mitten av maj – och en betydligt kraftigare och mer utdragen under hösten – september t.o.m. november. Merparten av höstfynden infaller dock under perioden slutet av september till slutet av oktober.

Smådopping *Tachybaptus ruficollis*
Efter en vinter utan fynd gjordes några iakttagelser under *våren*: Ett ex. Övre Föret, Uppsala 17-18/4 (Lars Lundstedt, Weine Erlandsson), 1 ex. Lillbyasjön, Film 22/4 (Seppo Haavisto) samt 1

Figur 2. Förekomst av artbestämda islommar (perioden 1969–2000) fördelade på årets månader.

ex. Hjälstaviken 6-9/5 (Hans Ackered m.fl.).

Sommaren inleddes med ett ex. Larsbokärret, Österunda 1/6 (Pekka Westin). Från Dalkarlskärret, Dalby finns flera rapporter. Det började med två ex. 12/6 (Anki & Peter Hambäck), och efter ströobservationer av ett ex. 17/6 (Ingrid Åkerberg) och 28/6 (Martin Tjernberg) *konstaterades häckning* i och med att ett par sågs med två pull. 17/7 (Ulf Karlsson). Samma datum rapporteras häckning även från ett f.d. lertag vid Salsta, Lena där en ad. + en pull. sågs (Mats Edholm). Ett par iakttogs även i ett viltvatten vid Bergby, Malsta 30/6-30/7 (Karl-Olov Johansson, Bill Douhan), men häckning konstaterades aldrig. I Hjälstaviken sågs åter ett ex. tillfälligt 13/8 (Olof Sjöberg).

Höstfynd: Ett ex. i viltvatten vid Kartan, Östervåla 4/9 (Lars Gustavsson) och en ad. kvar vid Bergby 18/9 (Karl-Olov Johansson). Därefter dröjde fynden till andra halvan av *december* då året avslutades med rapporter om tre individer: Ett ex. Brosjön, Roslags-Bro 17/12 (Magnus Bladlund, Peter Carlsson), 1 ex. södra delen Vendelsjön 26/12 (Thomas Pless) samt sannolikt ett och samma exemplar Övre Föret 25/12 (Ingemar Johansson) och Nedre Föret/Sunnerstaviken, Uppsala 31/12 (Lars Lundstedt). Sammanfattningsvis är uppträdandet klart bättre än på flera år och särskilt positivt är givetvis de två konstaterade häckningarna.

Skäggdopping *Podiceps cristatus*

Från *januari* finns flera rapporter om ett ex. Rönnskärs udde/Sennebyhaken 7-9/1 (Hans Ackered m.fl.), möjligen samma individ som sågs här i december året innan. *Större antal* rapporteras sällan från *våren*, men totalt 140 ex. noterades i Tämnaren 20/4 (Ulrik Lötberg) och 80 ex. Hargsviken 23/4 (Wilhelm Dietrichson). Från slutet av april och framöver finns *rapporter om kolonier och andra noteringar av större antal häckande par (minst 10 par)*: Cirka 15 par Bredsundsviken, Häverö 21/4 (Tony Mattsson), som mest 75 ex. Hargsviken 21/4 och cirka 20 bon 21/5 (Mats Edholm m.fl.), totalt 43 häckande par Erken 9/5 (Bill Douhan, Lars Olsson), cirka 20 par V Hensvik udde, Herräng, Häverö 14/5 (Tony Mattsson), cirka 10 par Kärven, Almunge/Knutby 14/5 (Mats Edholm, Brita Tibell), minst 15 par Rånäsviken (Skedviken), Fasterna 14/5 (Helge Röttorp), 45 ex. på bo Rotholmaviken, Häverö 15/5 (Joakim & Rune Johansson) samt minst 30 par Sörsjön, Tämnaren 15-28/6 (Ulrik Lötberg, Lars Gustavsson).

Även om ovanligt många rapporter inkommit om goda förekomster finns också de som berättar om mycket dåligt häckningsresultat: 42 ad., men bara ett par med ungar Hjälstaviken 8/6 (Martin Tjernberg), ingen pull./juv. sedd Hargsviken 15/7 (Mats Edholm) samt 80 ad. och ingen pull./juv. Limmaren 19/7 (Magnus Bladlund). Förhoppningsvis var det usla häckningsutfallet mest en följd av det dåliga vädret under ruvningsperioden och inte beroende på andra orsaker som vi kanske (?) får vänja oss vid framöver.

Bortsett från 116 ex. N Skabboö, Vätö redan 10/8 (Joakim & Gabriel Ekman) rapporterades inga *större ansamlingar* under hösten. Året avslutades med en handfull iakttagelser i *december*: Fem ex. Hargsviken 9/12 (Wilhelm Dietrichson), 1 ex. Ängskär, Hållnäs 10/12 (Keith Bennet), 2 ex. Kallrigafjärden, Forsmark 12/12 (Mats Edholm), 1 ex. Gorran, Holm 19/12 samt 1 ex. Stora Ullfjärden, Övergran 27/12 (Pekka Westin).

Gråhakedopping *Podiceps grisegena*

Vinterfynd är ovanliga, men har under senare år gjorts mest varje vinter och från detta år finns två *januarifynd*: Ett ex. Rönnskärs udde 9/1 (Helge Röttorp) och 1 ex. Biotestsjön 23 (Olof Sjöberg) och 30/1 (Lars Haneskog). Första *vårfyndet* var ett ex. Rönnskärs udde 10/4 (Lars Olsson), följt av ytterligare några iakttagelser av rastande eller sträckande individer vid kusten fram till mitten av maj: Summa 5 ex. Örskär 20-27/4 (Mikael Malmaeus m.fl.), 1 ex. Björn 21/4 (Ulrik Lötberg m.fl.), 1 ex. Fågelsundet, Hållnäs 1/5 (Lars Lundstedt), 1 ex. Hargsviken 1/5 (Tony Mattsson m.fl.) och 1 par 13/5 (Björn Lundgren), 1 ex. Biotestsjön 3/5 (Jörgen Sjöström) samt 1 ex. mot N Skatudden 7/5 (Helge Röttorp) och 1 ex. 19/5 (Thomas Pless). Enda *inlandsfyndet* från icke häckningslokal var ett ex. Ekoln 1/5 (Pekka Westin m.fl.).

Från 16/4 och t.o.m. sommaren registrerades arten vid tänkbara häckningslokaler med följande *säkra häckningar*: Kärven, Almunge/Knutby – som mest 1 par 16/4-12/8, därav 1 par + 3 juv. 14/7 (Tomas Kjelsson m.fl.); Lillbyasjön – som mest 2 par 17/4-27/6, därav 1 par + 1 juv. 27/6 (Yngve Hareland m.fl.); Klardammen, Film – som mest 5 par 22/4-7/7, därav 5 par + 5 (!) kullar = 9 pull. 7/7 (Mats Edholm m.fl.); Skeppshusviken, Herräng, Häverö – 1 par 23/4-24/7, därav 1 ad. på bo 27/5 (Tony Mattsson m.fl.) samt Vängsjön, Gottröra – 1 ad. + 1 pull./juv. 13/8 (Bill Douhan).

Även *rapporter som indikerar häckning* har inkommit *från andra mer eller mindre troliga häckningslokaler under häckningstid*: En sp. Aspnäs, Tämnaren 20/4 (Ulrik Lötberg m.fl.), 1 ex. Dannemorasjön 29/4 (Martin Amcoff), 1 par Trehörningen, Edsbro 29/4-6/5 (Bill Douhan m.fl.), 1 sp. Sottern, Knutby 4/5 (Lars Olsson), 1 sannolikt häckande par + 1 ex. Erken 9/5 och 4/8 (Bill Douhan, Lars Olsson m.fl.), 1 ex. Filmsjön 14/5 (Bengt Säfström), 1 par i skärgårdsvik Hemmarö, Länna 1/6 (Lars Olsson), 1 ex. Skedviken 2/6 (Helge Röttorp), 1 par Hammardammen, Morkarla 3/6 (Mats Edholm), 4 par södra delen Vendelsjön under häckningstid (Thomas Pless), dock 5 par 29/4 (Ulf Gärdenfors) samt 1 par under häckningstid Långsjön, Björklinge (Thomas Pless).

Den positiva beståndsutvecklingen fortsätter uppenbarligen och det finns ett par särskilt intressanta iakttagelser. Glädjande nog häckade hela fem par i Klardammen och samtliga fick fram var sin kull. Intressant är också att arten kanske börjar få fotfäste i skärgården. Den ensamma individ som under ett par år hävdat revir vid Herräng hade i år lockat till sig en partner och häckning påbörjades, dock med okänt resultat. Det revirhävdande paret vid Hemmarö fanns på en tidigare ej känd lokal.

Tidpunkten för en sträckande individ vid Örskär 22/7 var märklig, men det riktiga *höststräcket* längs kusten skedde under perioden 27/8-25/11: Björn – cirka 15 ex. 1/9-5/11, som mest 6 ex. rastande 1-2/9 (Ulrik Lötberg m.fl.); Ledskär – 1 ex. sträckande 24/9 (Svante Söderholm m.fl.); Fågelsundet – 2 ex. 12/11 (Joakim & Elisabeth Djerf); Örskär – cirka 20 ex. 27/8-25/11, som mest 4 ex. rastande 15/9 (Magnus Rignell m.fl.); Biotestsjön – 3 ex. 14-22/10, som mest 2 ex. 14/10 (Rickard Fredriksson m.fl.); Örsten, Singö – 1 ex. 1/10 (Gunnar Ehrenroth); Skatudden – 20 ex. 20/9-11/11, som mest 4 ex. 23/10 (Mats Edholm m.fl.); Rönnskärs udde – 43 ex. 15/9-19/11, som mest 12 ex. mot S 14/10 (Bill Douhan m.fl.) samt 1 ex. rastande Svenska Högarna 3/10 (Lars Olsson).

Höstfynd i inlandet: Ett ex. kvar i Kärven 17 och 19/9 (Tomas Kjelsson m.fl.) samt 1 ex. Metsjön, Fasterna 2/11 (Helge Röttorp). Året avslutades i *december*: Ett ex. Rönnskärs udde/Sennebyhaken 10 (Bill Douhan) och 17/12 (Tomas Kjelsson).

Svarthakedopping *Podiceps auritus*

Årets första rapporterades från Ekebydammen, Uppsala 10/4 (Rickard Fredriksson), d.v.s. samma förstadatum som föregående år. Därefter anlände nya i rask takt och utöver observationer på häckningslokaler gjordes som vanligt en del *fynd på rastlokaler vid kusten*. Vid Örskär, Fågelsundet, utanför Biotestsjön, Hargsviken, Skatudden, Rönnskärs udde och Ytterskär, Väddö observerades 1-4 ex. under perioden 15/4-2/5. *Iakttagelser på rastlokaler i inlandet* var dock få: Ett ex. Skedviken 22/4 (Helge Röttorp), 1 ex. Övre Föret 25/4 (Martin Sandkvist m.fl.), 2 ex. Ekoln 28/4 (Martin Tjernberg) samt 1 ex. Erken 8/5 (Lars Olsson).

Fynd från säkra/troliga/möjliga häckningslokaler under häckningstid (maxantal inom parentes): Kilskär, Hållnäs (1 par i havsvik); Ängskär, Hållnäs (2 par i havsvik, därav ett par med 2 pull.); viltvatten vid Kartan, Östervåla (1 par); Vendelsjön (1 ex.); damm vid Elinge, Österlövsta (14 ex., därav tre på bo); Lillbyasjön (1 ex.); damm vid Körlinge, Rasbokil (3 par, därav ett på/vid bo); Andsjön, Faringe (1 par); damm vid Stensunda, Ekeby (1 ex.); i tre viltvatten vid Harg (totalt ≥6 par + 5 juv); Vaksaladammen (2 ex.); Ekebydammen (1 par); viltvatten vid Sjudars, Lagga (1 par); Kärven (2 ex.); Vängsjön, Gottröra (1 ex.); Slamdammarna, Edebo (1 par); sötvattendamm i Grisslehamn (3 par); viltvatten ONO Väddö kyrka (1 par); Rösjön, Söderby-Karl/Väddö (2 par); viltvatten Nysättra, Vätö (6 ex.); viltvatten NO Sundsta, Husby-Sjuhundra (3 ex.); viltvatten V Bergby, Malsta (2 par); viltvatten vid Värnberg, Roslags-Bro (9 ex.); viltvatten vid Skogstorp, Roslags-Bro (6 par); viltvatten SO Fyrken, Estuna (1 par + 2 juv.); Månsjön, Frötuna (3 par); Mörtsjön, Ösbyholm, Frötuna (7 par); Gärdsnäs, Länna (2 par i havsvik); damm S Eningböle, Gryta (1 par); Hjälstaviken (1 ex.) samt Larsbokärret, Österunda (6 par).

En sammanfattning av iakttagelserna ger ett häckande bestånd i storleksordningen 60 par, ungefär i nivå med 1998 (cirka 55 par) och 1999 (drygt 70 par). Om vi beaktar att ingen organiserad inventering genomförts under de senaste tre åren måste den spontana rapporteringen anses ha varit mycket god. Hur stort det häckande beståndet är för närvarande vet vi inte, men ingenting motsäger tidigare antaganden att arten tycks ha ökat under de allra senaste åren.

Få uppgifter finns om häckningsutfallet, men de som erhållits är i de flesta fall dystra. Vid tre

av de individrikaste lokalerna – Elinge, Värnberg och Skogstorp – har ingen unge setts i juni (Berndt Godin, Gabriel Ekman m.fl.). Orsakerna är okända, men det ligger som vanligt nära till hands att i första hand misstänka minken och andra predatorer.

Från *hösten* rapporterades rastande och/eller sträckande individer vid kusten: Kallrigafjärden, Forsmark – 1 ex. 27/8 (Pontus Andersson) och 2 ex. 9/9 (Owe Rosengren m.fl.); Björn – summa cirka 20 ex. 1/9-5/11, som mest 12 ex. 1-2/9 (Ulrik Lötberg m.fl.); Örskär – 1 ex. 24/9 (Mikael Malmaeus); Skatudden – 2 ex. mot S 16/10 och 1 ex. rastande 16-19/11 (Mats Edholm) samt 1 ex. hamnen Norrboda, Gräsö 5/11 (Petter Haldén).

Avslutningsvis även ett *decemberfynd*: Ett ex. rastande Rönnskärs udde 10/12 (Bill Douhan).

Havssula* *Sula bassana* [0; 3; 1]
Att komma körande på E4 i centrala Uppland och plötsligt upptäcka en havssula som tvärar över vägen framför bilen hör inte till vanligheterna, men detta hände vid Svista, Bälinge där en subad. sträckte mot Ö 21/10 (Mats W. Pettersson)! Enligt uppgift lär en yngre havssula setts vid Åland dagen därpå och det ligger naturligtvis nära till hands att misstänka att det var samma fågel.

Därtill ett *äldre fynd*: En ad. mot N Brosjön 5/4 1999 (Runar Söderberg). Havssula är en raritet i Uppland och ovanstående fynd är bara det tredje resp. fjärde. Märkligt att tre av fyra iakttagelser är från inlandet!

Storskarv *Phalacrocorax carbo*
Från *januari-februari* har inkommit ett 30-tal rapporter, samtliga från kusten. I de flesta fall rör det sig om några få individer, men 20 ex. eller fler fanns i Biotestsjön, som mest 45 ex. 5/2 (Joakim & Elisabeth Djerf).

Nordsträcket pågick redan i slutet av mars och även om det inte har rapporterats fullt lika *stora antal* vid kusten som 1999 kan följande nämnas: Vid Rönnskärs udde 52 ex. 23/3, 191 ex. 25/3, 50 ex. 8/4, 100 ex. 15/4 och 50 ex. 20/4 (Bill Douhan, Jonas Karlsson, Lars Olsson) samt vid Skatudden 86 ex. 22/4, 56 ex. 6/5 och 63 ex. 7/5 (Mats Edholm, Brita Tibell, Bengt Säfström).

Sträckande/överflygande storskarvar sågs också på många platser *i inlandet under våren*, men genomgående avsevärt färre ex. än vid kusten. Vid Hjälstaviken har *för inlandet några större antal* noterats: 22 ex. mot N 19/4 resp. 33 ex. 21/4 och 28 ex. överflygande 8/5 (Pekka Westin m.fl.). Något *udda iakttagelser från inlandet* var nio ex. mot NO Florarna 25/3 och ytterligare 5 ex. 15/4 (Mats Edholm, Brita Tibell) samt 2 ex. mot Ö över Centralstationen, Uppsala 26/4 (Owe Rosengren).

Under våren fanns större ansamlingar vid kusten: Som mest 225 ex. Ledskär/Karlholmsviken 17-25/4 (Joakim Djerf m.fl.), minst 500 ex. i och utanför Biotestsjön 30/4 (Joakim & Elisabeth Djerf) och cirka 1 000 ex. Storgrundet, Galtfjärden 6/5 (Wilhelm Dietrichson). *Största antal rastande i inlandet* var mer blygsamma 20 ex. Ekolsundsviken 21/4 (Pekka Westin).

Häckningar har rapporterats både från *kusten* och Mälaren. I de tre tidigare kända kolonierna i norra Uppland inräknades 700, 25 resp. 142 bon och häckningarna gick bra i åtminstone den senare kolonin där många ungar blev ringmärkta (Lars Gustavsson). I övrigt finns bara en rapport från kusten; 299 bon på en ö utanför Svartlöga, Blidö (Roland Staav). Förmodligen häckade det skarvar, kanske så många som 500 par, även på Storgrundet, Galtfjärden (Wilhelm Dietrichson). *Kolonier i Mälaren*: Cirka 210 bebodda bon Norra Oxstensögonen, Kungs-Husby, cirka 60 bebodda bon Stora Mittskär och cirka 50 bebodda bon Lilla Mittskär, Ekolsundsviken, cirka 25 tomma bon Tallskär, Ekolsundsviken (Martin Tjernberg, Anders Grindlund) samt minst 27 bebodda bon Stenholmen, Gorran, Holm (Pekka Westin). Enligt sent inkomna muntliga uppgifter från Roland Staav fanns i Uppland (inkl. Upplandsdelen av Stockholms rapportområde) totalt ≥2 175 par i 16 kolonier varav ≥500 par i sex kolonier i Mälaren.

Från *slutet av juli och framöver* fanns *koncentrationer vid kusten* och minst 500 ex. inräknades från Örskär 24/7 (Martin Irestedt). Den 31/7 bokfördes cirka 250 ex. Ängskär, Hållnäs (Martin Tjernberg) och cirka 200 ex. Ö Tjockö, Rådmansö (Lars-Erik Berg). Under första halvan av augusti fanns regelbundet kring 250 ex. utanför Skatudden (Mats Edholm) och cirka 1 000 ex. registrerades vid Björn 4-6/8 (Ulrik Lötberg m.fl.). Under 1999 låg toppnoteringen här kring början-mitten av augusti, men tyvärr saknas rapporter från Björn under resten av augusti 2000. Om det mest beror på inga besök eller inga större antal här, vet vi inte. Att det kan ha varit färre indikeras möjligen av att det nordsträck (till Björn?) som registrerats längs Väddökusten i slutet av juli och början av augusti under tidigare år inte finns dokumenterat i mer än en rapport: 141 ex. mot N Rönnskärs udde 5/8 (Jonas Karlsson). Den 1-2/9 inräknades dock 1 500 ex. vid Björn (Ulrik Lötberg m.fl.), fler än vad som fanns här vid samma tid 1999.

Januari–februarifynden av gråhäger *Ardea cinerea* var få även detta år. © Sven-Olof Hellman

I motsats till 1999 finns bara ett fåtal *rapporter om större antal sträckande vid kusten under hösten* och dessa summor är för övrigt blygsamma. Ingen dagssumma överstiger hundratalet och den största var 79 ex. mot S Rönnskärs udde 20/8 (Jonas Karlsson). Det bör dock tilläggas att bevakningen av allt att döma var sämre detta år. Några *större antal rastande längs kusten under hösten* har dock rapporterats: Vid Björn cirka 500 ex. 21-22/9, cirka 300 ex. 28/9 och cirka 100 ex. 14/10 (Ulrik Lötberg m.fl.) samt som mest 150 ex. Svenska Högarna 26/9-20/10 (Bill Douhan m.fl.).

Det finns också några *iakttagelser från inlandet under hösten. Största sträckande flock* var 18 ex. mot S Vendelsjön 10/9 (Thomas Pless) medan de rastande genomgående var färre, vanligtvis 1-5 ex. Enstaka exemplar sågs i sjöarna långt in i *november*, medan arten var relativt talrik *vid kusten* hela månaden ut.

Från *december* finns ett 30-tal observationer. Samtliga, utom ett ex. Tursboviken-Gorran den 19 (Pekka Westin), är från kusten, men bortsett från Biotestsjön och Ängskär rörde det sig bara om några få individer på respektive lokal. Vid Biotestsjön fanns ett 100-tal ex. den 9 (Raoul Wexius) och lika många vid Ängskär dagen därpå (Keith Bennet). Den 27 hade antalet vid Biotestsjön minskat till 20 ex. (Keith Bennet).

Rördrom *Botaurus stellaris*
Vårens första, två hanar, hördes tuta i Vendelsjön 9/4 (Lars Lundstedt). Därefter anlände nya individer till lämpliga sjöar och Mälarvikar. Som en av årets riksinventeringsarter ägnades den större uppmärksamhet än normalt. Samtliga tidigare kända lokaler, och ytterligare ett antal tänkbara, inventerades och slutresultatet av allt lyssnande blev gott. Totalt registrerades hela 70 tutande hanar och det är fler än något år tidigare, t.o.m. bättre än de tidigare rekordåren 1977-78 då ett 60-tal hördes respektive år. *Den främsta lokalen* var som vanligt Tämnaren med tio hanar, följd av Hjälstaviken med fem samt Vendelsjön och Dannemorasjön med vardera tre. Vad gäller årets inventering i övrigt hänvisas till den artikel som publicerades i föregående nummer av FiU.

Indikationer på minst en häckning har erhållits från Hjälstaviken där en till två flygande individer sågs regelbundet från omkring 20 juni fram till början av augusti (Nickas Backström m.fl.). En flygande rördrom sågs även vid Vendelsjön 18/8 (Kjell Eriksson) och 16/9 (Keith Bennet), vilket eventuellt indikerar häckning även här. Den 16/9 sågs för övrigt även en rördrom flyga över Hjälstaviken (Pekka Westin), men därefter

finns inga rapporterade iakttagelser detta år.

Ägretthäger* *Egretta garzetta* [1; 14; 1]
En adult individ upptäcktes vid Hjälstaviken 16/6 (Thomas Johansson m.fl.) och den fanns kvar fram t.o.m. 20/6. Sällan har en fågel blivit så välrapporterad som denna vackra häger! Det är den 16:e från rapportområdet.

Gråhäger *Ardea cinerea*
Januari–februarifynden var relativt få även detta år. Den säkraste lokalen var Biotestsjön där arten sågs regelbundet 3/1-19/2 med som mest 10 ex. (Lars Haneskog m.fl.). Övriga fynd var 5 ex. Skedvikens utlopp 1/1 (Helge Röttorp), 1 ex. Östervåla reningsverk 1-31/1 (Lars Gustavsson), 1 ex. Ulva kvarn, Bälinge 3/1 (Niclas Backström), minst 1 ex. Hjälstaviken 5/1-13/2 (Pekka Westin m.fl.) samt 1 ex. Tobo, Tegelsmora 25/1 (Berndt Godin).

Större ansamlingar under våren har rapporterats, men alla i närheten av häckningskolonier, t.ex. cirka 50 ex. Kallrigafjärden 8/4 (Kjell Pålsson m.fl.) och cirka 50 ex. Ledskär 28/5 (Annika Rastén). *Förekomsten av häckande gråhäger i rapportområdet har inventerats detta år* och resultatet publiceras i ett kommande nummer av FiU. Sammanfattningsvis hittades 25 häckplatser med 560 häckande par. Det finns dock kolonier som vi inte har kännedom om. Det verkliga antalet uppgår därför troligen till minst 700 häckande par.

Den enda *större ansamlingen från hösten* var 30 ex. Skedviken 3 och 11/11 (Helge Röttorp). Efter en mild höst stannade ovanligt många gråhägrar kvar in i *december,* spridda över hela rapportområdet, inte bara vid kusten utan även i inlandet. Efter mitten av månaden var det som mest 9 ex. på någon lokal, men under den första halvan fanns det *större ansamlingar*, framför allt vid Vida gård, Harbo. Här inräknades minst 75 ex. den 4 (Ulrik Lötberg m.fl.) och minst 20 ex. fanns fortfarande kvar den 12 (Lars Lundstedt).

Svart stork *Ciconia nigra* [?; ca 27; 1]
Efter fyra år utan någon svart stork rapporterad gjordes ett fynd: Ett ex. Kragsta, Edsbro 1/5 (Christer Fritzell gm Kristoffer Stighäll).

Knölsvan *Cygnus olor*
Stora ansamlingar (minst 100) fanns som vanligt vid Ledskär/Karlholmsviken. Redan 8/4 inräknades 225 ex. (Ulrik Lötberg) och 8/6 cirka 120 ex. (Mats Edholm). Under perioden 16/9-16/12 fanns här regelbundet ett tresiffrigt antal och som mest cirka 250 ex. så sent som 16/12 (Joakim & Elisabeth Djerf). Den enda ansamlingen i övrigt som rapporterats är minst 250 ex. Björn 1-2/9 (Ulrik Lötberg).

[**Svart svan** *Cygnus atratus*] [1: 2: 2]
Våren 1998 rastade en ad. svart svan bland alla vita vid Ledskär 19-21/4. I år var det dags igen. Den 20/3 rastade två adulta individer bland sångsvanar på en åker vid Månkarbo, Tierp (Lars Gustavsson) och fem dagar senare sågs (rimligtvis) samma exemplar i Karlholmsviken, Västland (Joakim & Elisabeth Djerf). Här sågs de sedan vid flera tillfällen t.o.m. 27/4. Den 25/7 sågs de åter, nu vid Ledskär (Jan Linder), som tur var utan ungar, frestas man kanske att säga. Det lär dock ha varit ett par (Joakim Djerf). Från Ledskärsområdet rapporteras de sedan från och till fram t.o.m. 12/12. Troligen var det samma individer som gjorde ett kort gästspel vid Kallrigafjärden 21/8 (Mats Wærn).

Mindre sångsvan *Cygnus columbianus*
Vårfynd: Två ex. Vendelsjön 19/3 (Thomas Pless), 3 ex. Karlholmsviken 8/4 (Kjell Pålsson m.fl.), 2 ex. Ledskär 12-13/4 (Jörgen Sjöström m.fl.), 1 ad. Rackfjärden, Börstil 17/4 (Gunnar Emanuelsson) samt 1 2K Hjälstaviken 7/5 (Åke Berg m.fl.). Dessutom finns ett *sommarfynd*, om än med knapp marginal: En subad. Ledskär 1/6 (Bengt Boström, Helge Röttorp). Sammanlagt tio individer på fem lokaler under våren (inkl. den vid Ledskär 1/6) är en halvering jämfört med föregående år, men samtidigt en återgång till mer normala antal efter några års stigande trend.

Höstfynd: Två ad. mot V Skatudden 9/10 (Mats Edholm), 4 ad. + 4 juv. Hjälstaviken 29/10 (Yngve Hareland, Thomas Johansson, Martin Tjernberg) samt 1 ex. Hosjön, Knutby 25/11 (Rickard Fredriksson). Förekomsten är i nivå med 1999 och arten är normalt mer fåtalig om hösten än om våren. En ovanligt mild inledning på vintern medförde ett fynd från *december*: 4 ad. + 2 juv. 1 km S Alunda 6-8/12 (Mats Edholm, Brita Tibell).

Sångsvan *Cygnus cygnus*
Övervintrande sångsvanar tycks bli allt vanligare. *Störst antal under januari* var 18 ex. Finsta gärde, Husby-Sjuhundra den 15 (Seppo Haavisto) och *under första halvan av februari* 25 ex.

Kundbysjön den 12 (Karl-Olov Johansson). *Under andra halvan av februari startade vårsträcket* och redan den 29 fanns 55 ex. strax Ö Rimbo/Kundbysjön (Bill Douhan). Efter mitten av mars fanns *ansamlingar på de sedvanliga rastplatserna* och tresiffriga antal noterades: Ledskär/Karlholmsviken 18/3-27/4, som mest 835 ex. 25/3 (Joakim Djerf m.fl.); Hallaren 21/3-10/4, som mest 730 ex. 10/4 (Kalle Källebrink) samt som mest 360 ex. Uddnäs, Enåker 23-25/3 (Kalle Källebrink), 135 ex. Vansjön 25/3 och 2/4 (Bo Pettersohn), 140 ex. Revelstasjön, Altuna 7/4 (Sven Eric Swanqvist), 300 ex. Timmerviken, Hedesundafjärden, Nora 8/4 (Bo Pettersohn), cirka 100 ex. Båtfors, Älvkarleby 11/4 (Thomas Johansson m.fl.) samt minst 180 ex. Hosjön 11/4 (Ulf Florman). I motsats till föregående år noterades bara en stor ansamling i maj, 45 ex. Ledskär den 22 (Martin Tjernberg m.fl.).

Häckningar eller revirhävdande par har rapporterats från 36 revir och par har setts på ytterligare sex lokaler under häckningstid, vilket är i nivå med närmast föregående år. I Norrtälje kommun har i stort sett samtliga kända häckningslokaler besökts och på 22 av dessa konstaterades häckning medan det i tre sjöar fanns vardera ett revirhävdande par som inte skred till häckning detta år. Ett av de senare paren fanns på en för oss ny lokal. Det häckande beståndet i kommunen är i nuläget knappt 30 par (Bill Douhan).

Den osedvanligt milda *hösten* gjorde att insträcket från nordost lät vänta på sig. Den första *större ansamlingen (minst 100 ex.)* var 163 ex. Stamsjön 5/11 (Mats Edholm m.fl.). I *slutet av november* inräknades som mest 125 ex. Hosjön 18-25/11 (Rickard Fredriksson m.fl.), som mest 210 ex. Ledskär 26-28/11 (Rickard Fredriksson) samt 115 ex. Vendelsjön den 26 (Thomas Pless).

Även *decemberfynden* har ökat i antal under senare år och aldrig tidigare har så *stora koncentrationer* observerats. Det fortsatt milda vädret och alla isfria sjöar (och översvämningar) höll svanarna kvar. På följande lokaler registrerades tresiffriga antal: Hosjön 2-17/12, som mest 150 ex. den 16 (Keith Bennett); Ledskär 3-5/12, som mest 170 ex. den 3 (Joakim Djerf m.fl.); Vendelsjön 3-6/12, som mest 160 ex. den 3 (Thomas Pless); översvämning S Alunda 4-17/12, som mest 195 ex. den 16-17 (Sebastian Sundberg m.fl.); Vida gård, Harbo 4-18/12, som mest 300 ex. den 18 (Ulf Florman m.fl.) samt Vansjön 10-12/12, som mest 150 ex. den 10 (Bo Pettersohn). Tendensen till ökad övervintring torde vara en anpassning till väderförhållandena och kan därför troligen brytas vid nästa stränga vinter med frusna vatten.

Sädgås *Anser fabalis*
Redan 12/2 rastade två sädgäss tillfälligt vid Hjälstaviken (Martin Tjernberg) och det dröjde till den 27 innan *vårsträcket* gav resultat med 14 ex. (Lars Lundstedt m.fl.). Det innebär att sträcket kom igång ungefär tre veckor tidigare än under 1999. Den 29/2 hade antalet rastande vid Hjälstaviken ökat till 160 ex. och vid Landsberga, Biskops-Kulla fanns 170 ex. (Pekka Westin).

Därefter fylldes rastlokalerna på och kulmen nåddes redan strax efter mitten av mars då sammanlagt drygt 8 000 ex. inräknades (se Tabell 1). Det är i nivå med toppnoteringen 1999, men klart lägre än de högsta antalen i början-mitten av 1990-talet.

Utöver färre antal gäss på flera av de bästa rastlokalerna tycks de för övrigt inte stanna lika länge som tidigare. Årets toppnotering vid Hjälstaviken var 1 700 ex. 11/3, men redan i slutet av månaden hade samtliga lämnat lokalen (Martin Tjernberg). Under april noterades här bara några ströfynd av tillfälligt rastande småflockar. Uppträdandet var likartat på flera av de stora rastlokalerna. Vid Landsberga inräknades som mest cirka 1 000 ex. (2 350 ex. 1999) 8/3 (Lars Lundstedt), men här fanns några hundra kvar fram till mitten av april. Även Vendelsjön, de två senaste årens bästa rastlokal, hade avsevärt mycket lägre antal. Som mest noterades här 1 100 ex. 19/3 (Thomas Pless), vilket skall jämföras med hela 3 900 ex. våren 1999.

Den enda av topplokalerna från i fjol som egentligen höll ställningen var Stamsjön med som mest 1 400 ex. 30/3 (Mats Edholm). Två gamla lokaler, inte representerade i någon nämnvärd utsträckning 1999, hade dock större antal än på flera år. Vid Lena noterades kring tusentalet rastande och de stannade förhållandevis länge, från mitten/slutet av mars till mitten av april. Vårens bästa lokal, sett till toppnoteringen, var dock Fjärdhundraslätten där 2 300 ex. inräknades 18/3 (Kalle Källebrink). Från detta relativt dåligt bevakade område finns dock få rapporter och antalet sädgäss samt hur länge de stannade är därför oklart.

Varför sädgässen har förändrat sitt rastbeteende, vet vi inte. Det har föreslagits att de kanske i större utsträckning än tidigare sträcker över Uppland utan att rasta, men inga rapporter om

	26/2–3/3	4–10/3	11–17/3	18–24/3	25–31/3	1–7/3	8–14/3	15–21/3
Hjälstaviken	250	650	1700	850	100	–	–	6
Landsberga	300	1000	700	800	650	400	290	–
Fjärdhundraområdet	–	–	1240	2300	–	480	–	–
Stamsjön	96	–	850	900	1400	250	200	320
Lena	–	–	345	1000	900	1050	1100	850
Vendelsjön	–	–	800	1100	300	–	135	200
Ledskärsområdet	–	–	–	200	550	–	673	225
Övriga	–	–	75	920	820	430	285	540
Summa	**646**	**1650**	**5710**	**8070**	**4720**	**2610**	**2683**	**2141**

Tabell 1. Antalet rapporterade **sädgäss** *Anser fabalis* på de viktigaste rastplatserna inom Upplands rapportområde våren 2000.

stora sträcksummor styrker detta. Denna vår registrerades sträck av format först kring mitten av april och då hade merparten av de rastande redan lämnat oss. Under perioden 15-21/4 var passagen kraftig och rapporterna om *stora sträcksummor* är fler än normalt: 350 ex. mot NO Florarna 15/4 (Mats Edholm, Brita Tibell); vid Hjälstaviken cirka 350 ex. mot N 17/4, 205 ex. 18/4 och 388 ex. 19/4 (Pekka Westin); vid Örskär cirka 200 ex. mot NO 19/4 (Mikael Malmaeus m.fl.) och 300 ex. mot N 21/4 (Martin Irestedt m.fl.); 390 ex. mot NO Björn 21/4 (Ulrik Lötberg m.fl.) samt 250 ex. mot N Vendelsjön 21/4 (Thomas Pless). *Våren avslutades* med två ex. kvar vid Hjälstaviken 14-25/5 (Martin Tjernberg m.fl.).

Höstens första rastande sädgäss fanns, som sig bör, vid Hjälstaviken där 100 ex. inräknades 25/8 (Lars Lundstedt). Antalet ökade sedan efter hand och en del "milstolpar" kan nämnas: 700 ex. 2/9, 1 500 ex. 7/9, 2 300 ex. 11/9, 2 500 ex. 16/9, 3 360 ex. 20/9, 3 900 ex. 25/9 och kulmen nåddes 4-8/10 med minst 4 000 ex. (Pekka Westin m.fl.). Kulmen inträffade vid samma tid som hösten 1999 då för övrigt marginellt fler noterades (4 310 ex.). Efter 8/10 finns endast ett fåtal rapporter, men 2 100 ex. var kvar 21/10 och 1 800 ex. 28/10 (Sven Eric Swanqvist). Därefter försvann merparten snabbt och endast 50 ex. återstod 1/11 (Ingemar Johansson). Den 5/11 fanns dock åter 300 ex. tillfälligt (Yngve Hareland) och 15/11 ånyo 31 ex. (Pekka Westin).

Hjälstaviken är fortfarande enda lokalen där det regelbundet rastar större antal sädgäss under stor del av hösten, men några rapporter finns om *tillfälliga förekomster av relativt stora ansamlingar*: 150 ex. Ledskär 8/9 (Martin Amcoff), 500 ex. Vendelsjön 10/9 (Thomas Pless) samt 500 ex. Lisselby, Lillkyrka 29/10 (Gunnar Ehrenroth).

Decemberfynd är normalt mycket ovanliga, men nu gjordes ett flertal: Vid Hjälstaviken ett ex. 2-3/12 (Yngve Hareland m.fl.), cirka 100 ex. 9/12 (Olof Sjöberg), minst 4 ex. 12/12 (Pekka Westin), 1 ex. 15-16/12 (Martin Tjernberg m.fl.), 6 ex. 17/12 (Rickard Fredriksson m.fl.) och 1 ex. 22/12 (Raoul Wexius); S Alunda 2 ex. 4-10/12 (Mats Edholm m.fl.), 4 ex. 16/12 (Keith Bennett) och 3 ex. 17/12 (Mats Edholm m.fl.); Vida gård 35 ex. 4/12 och som mest 6 ex. 9-10/12 (Ulrik Lötberg m.fl.); Vendelsjön 11 ex. 12/12 (Keith Bennett); S Mjölsta, Fasterna, 4 ex. 16/12 (Bill Douhan); Nyckelholmen, Harbo, 1 ex. 25/12 (Göran Stenberg).

Antalet fynd av ***rossicus*-sädgäss** ökar, men utvecklingen beror sannolikt mest på bättre kunskap vad gäller fältbestämning. *Vårfynd*: Tre ex. Vendelsjön 20/3 (Berndt Godin) och 1 ex. Hållen, Västland 23/4 (Mats Edholm, Brita Tibell) och från *december*: minst 2 ex. Vida gård 3-15/12 (Ulrik Lötberg m.fl.) samt 1 ex. S Mjölsta, Fasterna 16/12 (Bill Douhan).

Spetsbergsgås *Anser brachyrhynchos*
Den som gav sig tid att leta igenom sädgäss under *våren* hittade ofta enstaka eller smärre sällskap av spetsbergsgäss (uppskattat totalantal inom parentes): Landsberga 29/2-2/4 (minst 12), som mest 9 ex. 25/3 (Martin Tjernberg); Hjälstaområdet 2/3-17/4 (cirka 20), som mest 18 ex. 13/3 (Pekka Westin); Stamsjön 1 ex. 14/3-3/4 (Mats Edholm); Fjärdhundraslätten som mest 5 ex. 16-20/3 (Kalle Källebrink); Giresta 13/3-19/4 (minst 3) som mest 2 ex. 16 och 19/4 (Thomas Johansson m.fl.); Vendelsjön 18/3-24/4 (cirka 15), som mest 11 ex. 19/3 (Thomas Pless); 1 ex. Laggaslätten 19/3 (Ulf Florman); 1 ex. Kungsängen, Uppsala 20/3 (Lars Lundstedt m.fl.); Lenaområdet 20/3-2/4 (4), som mest 4 ex. 20/3 (Lars Lundstedt); som mest 2 ex. Ledskär 28/3-16/4 (Jan Linder m.fl.); 3 ex. Strömsberg, Tolfta 7/4 (Martin Amcoff); som mest 2 ex. Sjölunda, Tämnaren 8-20/4 (Ulrik Lötberg m.fl.), 3 ex. Hållen, Västland 15/4 (Mats Edholm, Brita Tibell) samt 1 ex. Skedviken 24/4 (Helge Röttorp). Utöver dessa några få *sträckande/överflygande*: Ett ex. mot S Stenhagen, Uppsala 3/3 (Rickard Fredriksson), 1 ex. mot N Hjälstaviken 21/3 (Pekka Westin) samt 1 ex. Strandsjön, Järlåsa 19/4 (Yngve Hareland).

Som vanligt är det oerhört svårt att försöka uppskatta det totala antalet under våren, men en grov skattning stannar vid ungefär 75 exemplar. Detta är t.o.m. något fler än det tidigare rekordåret 1998, då 65-75 ex. rapporterades. Det bör dock påpekas att vi som vanligt inte tar hänsyn till att samma individer eventuellt flyttar mellan olika lokaler.

Höstfynden var helt samlade till Hjälstaviken under perioden 17/9-15/10, som mest relativt blygsamma fyra ex. 26/9 (Stig Holmstedt m.fl.), samt en eftersläntrare 28/10 (Martin Tjernberg). Ingen spetsbergsgås sågs under november och alla trodde säkert att det var över för i år. Så icke! Den 3 *december* hittades minst elva ex. bland alla andra gäss vid Vida gård och dagen därpå inräknades 17 ex. (Ulrik Lötberg, Lars Gustavsson). Under perioden 7-15/12 rastade hela 19 ex. (Thomas Johansson m.fl.) och rimligtvis var det tolv av dessa som avslutningsvis sågs i Tämnaren 18/12 (Ulf Karlsson, Ulf Florman). Fynd i denna månad är givetvis mycket ovanligt.

Bläsgås *Anser albifrons*
Även bläsgäss fanns spridda bland sädgässen under *våren*, i ett par fall in i *juni*: Hjälstaviken 7/3-19/4, som mest 7 ex. 11/3 (Joakim Ekman m.fl.) samt som mest 2 ex. 15/5-6/6 (Pekka Westin m.fl.); Landsberga 8-25/3, som mest 3 ex. 20/3 (Annika Rastén); Lenaområdet 18/3-9/4, som mest 11 ex. 28/3 (Lars Haneskog) och 7 ex. 29-30/3 (Martin Sandkvist m.fl.); Vendelsjön 18/3-16/4, som mest 3 ad. 18/3 (Thomas Pless); Ledskärsområdet 12-27/4, som mest 2 ex. 12-13/4 (Jan Linder m.fl.) och 29/5-5/6, som mest 3 ex. 1/6 (Helge Röttorp). Därtill som mest 6 ex. Fjärdhundraslätten 16-18/3 (Kalle Källebrink), som mest 3 ad. Tåsjön, Alunda 19-21/3 (Mats Edholm m.fl.), 1 ad. Lårstaviken 26/3 (Ulf Karlsson), 1 2K Skedviken 5/4 (Lars Olsson), 1 ad. Strömsberg, Tolfta 7/4 (Martin Amcoff), 1 ex. Giresta 8 och 13/4 (Yngve Hareland m.fl.), 1 2K Hållen, Västland 23/4 (Mats Edholm m.fl.) och 1 ex. Broby, Söderby-Karl 1/6 (Helge Röttorp).

Höstfynden gällde nästan utan undantag rastande vid Hjälstaviken och rapporter om sträckande bläsgäss saknas. Utvecklingen vid Hjälstaviken var: Som mest 3 ex. 7-27/9 (Keith Bennett m.fl.), som mest 5 ex. 4-6/10 (Pekka Westin m.fl.), 3 ad. + 3 juv. 7-13/10 (Yngve Hareland m.fl.), 39 ex. 14/10 (Lars Lundstedt), 17 ex. 15/10 (Yngve Hareland m.fl.), som mest 6 ex. 17-19/10 (Niclas Backström m.fl.), som mest 24 ex. 21-27/10 (Thomas Johansson m.fl.), 5 ex. 28/10 (Sven Eric Swanqvist) samt 2 ad. 29/10 (Thomas Johansson). Endast två fynd från andra lokaler föreligger: En ad. Skedviken 10/9 (Helge Röttorp) och 1 ex. Sättra, Edebo 22/10 (Gunnar Ehrenroth m.fl.).

Decemberfynd är mycket ovanliga, men även denna art fanns vid Vida gård: 21 ex. 3/12, minst 75 ex. 4/12 (Ulrik Lötberg m.fl.), 36-50 ex. 9-12/12 (Owe Rosengren m.fl.) och 4 ex. 15/12 (Rickard Fredriksson). De sex ex. som sågs i Tämnaren 18/12 kom sannolikt från Vida gård. Därtill observerades 1-2 ex. vid Hjälstaviken 2-21/12 (Björn-Owe Larsson m.fl.).

Fjällgås *Anser erythropus* [9; ca 183; ca 44]
Vårens första, en ringmärkt ad., upptäcktes vid Hjälstaviken 13/4 (Ulf Karlsson) och var kvar t.o.m. 19/4. Den 22/4 rastade tre ex. tillfälligt vid Skedviken (Helge Röttorp), två var omärkta medan den tredje var ringmärkt (vänster = blåsvart, höger = gulvit). Vid Hargsviken fanns en ringmärkt ad. (vänster = blå över vit, höger = blågrön) 1-7/5 (Lars Olsson m.fl.). Den 6/5 sågs 1 2K vid Ledskär och den var kvar t.o.m. 1/6. Även den var ringmärkt och visade sig vara en av de som föregående höst lät sig ledsagas av ett franskt glidflygplan mot de tänkta vinterkvarteren i Västeuropa (Joakim Djerf). Fyra ringmärkta iakttogs vid Hjälstaviken 14/5 (Lars Lundstedt). Två ad. sågs dagen därpå (Pekka Westin) medan en ad. lämnade viken på nordsträck tillsammans med vitkindade 16/5 (Pekka Westin, Martin Tjernberg). En ad. fanns sedan kvar t.o.m. 2/6 (Sören Franceen m.fl.). Totalt bör det ha rört sig om ett tiotal exemplar.

Den 18/8 registrerades *höstens* första fjäll-

gäss, dels tre ad. (två ringmärkta) vid Ledskär (Berndt Godin m.fl.) och dels två ex. inträckande till Hjälstaviken tillsammans med vitkindade (Pekka Westin). De tre vid Ledskär sågs även 20/8 (Joakim Djerf m.fl.). Vid Hjälstaviken fanns fjällgäss under resten av hösten: Tre ad. 19/8 (Stig Holmstedt m.fl.), 5 ad. ringmärkta 20-25/8, 12 ex. – därav 10 ringmärkta – 30/8-28/10 (Martin Tjernberg m.fl.), 3 ex. 29/10 (Yngve Hareland) samt 1 ex. 31/10 (Pekka Westin m.fl.). Därutöver finns tre fynd från andra lokaler i skiftet oktober-november: Ett ex. Lövstaslätten 27/10 (Ulf Florman), 5 ex. mot V Krusenberg, Alsike (från Hjälstaviken?) 29/10 (Ingemar Ahlén) samt 1 juv. Stamsjön 5/11 (Mats Edholm, Brita Tibell).

Om vi räknar med totalt 12 ex. vid Hjälstaviken, att de fem vid Krusenberg kom därifrån samt att övriga ej har rapporterats från annan lokal ger det sammanlagt 17 ex. under hösten och 27 ex. under året. Mycket talar dock för att det delvis är samma individer som sågs både under våren och hösten. Avslutningsvis kan man fundera lite över hur det är med reproduktionen hos dessa utsatta fjällgäss. Den enda ungfågel som rapporterats är den vid Stamsjön.

Rättelse: I årsrapporten för 1999 finns en rapport om sex ex. vid Hjälstaviken 2/9. Rätt datum skall vara 14/9 vilket gör att fyndet stämmer bättre in i bilden från denna höst.

Grågås *Anser anser*

En grågås sågs vid Hjälstaviken redan 8/2 (Pekka Westin), sannolikt nyanländ och inte övervintrande. Den 12-13/2 fanns åter 1-2 ex. på samma lokal (Tomas Kjelsson m.fl.) och vid Svista, Vendel sågs två ex. överflygande 13/2 (Owe Rosengren m.fl.). *Vårsträcket* kom igång på allvar under de sista dagarna av februari och den 27 rastade 26 ex. Hjälstaviken (Martin Tjernberg m.fl.), 2 ex. Landsberga (Yngve Hareland) samt 4 ex. mot Ö Uppsala (Rickard Fredriksson).

Hjälstaviken och Ledskär hade även denna vår *största antalet rastande* och därtill ansamlingar under hela våren. Från Hjälstaviken rapporteras tresiffriga antal 29/2 – 105 ex. (Pekka Westin) – och framöver. Den 15/3 noterades cirka 300 ex. (Lars Lundstedt), men sedan ökade antalet snabbt till cirka 550 ex. 20/3 (Sven Eric Swanqvist) och cirka 800 ex. 28/3 (Pekka Westin). Kulmen nåddes 10/4 med minst 965 ex., men efter minst 700 ex. 17/4 (Pekka Westin) finns fram till mitten av maj inga iakttagelser av fler än ett par hundra ex. Vid Ledskär fanns minst 100 ex. 8/3 och som mest cirka 865 ex. tillfälligt (?) 25/3 (Joakim Djerf m.fl.). Näst högsta noteringen härifrån var "bara" 430 ex. 8/4 (Ulrik Lötberg).

Andra lokaler med *relativt stora antal rastande (minst 100 ex.)*: Vendelsjön 20/3-15/4, som mest minst 200 ex. 20/3 (Lars Lundstedt); 105 ex. Kundbysjön 23/3 (Karl-Olov Johansson); minst 200 ex. Landsberga 26/3 (Mikael Malmæus m.fl.); Giresta-Lårstaviken 29/3-13/4, som mest cirka 200 ex. 29/3 och 9/4 (Ulf Karlsson m.fl.); cirka 150 ex. Vida gård 30/3 (Ulrik Lötberg); cirka 100 ex. Dalbyviken 2/4 (Sebastian Sundberg); Skedviken 2-14/4, som mest 233 ex. 2/4 (Helge Röttorp); cirka 250 ex. Tämnaren 20/4 (Ulrik Lötberg m.fl.) samt grågäss på tillfällig utflykt från Hjälstaviken (?) cirka 250 ex. Kullaviken, Holm 12/4 och cirka 185 ex. Tursboviken, Holm 19/4 (Pekka Westin).

Häckningar skedde vid flera *inlandslokaler*, som mest 67 par med kullar Hjälstaviken 30/5 (Pekka Westin). Andra rapporterade häckningar: Tre par Vendelsjön (Thomas Pless, Mats Edholm), 2 par Lillbyasjön (Ingrid Åkerberg m.fl.), minst 1 par Tämnaren (Lars Bern m.fl.), 5 par Dalbyviken samt minst 1 – troligen 5 – par Valloxen, Knivsta (Bo Pettersohn). Tyvärr har vi dålig kunskap om grågåsen som häckfågel i rapportområdet, men det är planerat att arten skall inventeras år 2002.

Grågåsen häckar vanligtvis inte före tre års ålder och det innebär att många yngre individer håller sig kvar på lokaler med god födotillgång, t.ex. Hjälstaviken och Ledskär. Vid Hjälstaviken inräknades utöver de häckande 365 icke häckande 30/5 (Pekka Westin) utöver de häckande. Ansamlingarna fram till slutet av juli består sannolikt mest av yngre fåglar. Antalen ökar dock efterhand som lokala familjegrupper ansluter sig till flockarna. Svårförklarligt är dock att cirka 100 icke häckande noterades i Hjälstaviken 15/6, 1 600 (!) ex. 20/6 (Pekka Westin) och 350 ex. 23/6 (Sven Eric Swanqvist).

I slutet av juli började grågåsansamlingarna att öka i storlek till följd av inflöde från andra områden. Utvecklingen vid Hjälstaviken kan kort beskrivas som följer: Cirka 1 000 ex. 27/7 (Kjell Yngerskog), minst 1 950 ex. 31/7, cirka 3 410 ex. 10/8, cirka 4 130 ex. 14/8 (Pekka Westin), 7 500 ex. 2/9 (Martin Tjernberg) och slutligen *höstens toppnotering* 8 000 ex. 11/9 (Sven Eric Swanqvist). Detta är rekord, det tidigare vara "bara" 5 060 ex. från hösten 1999! Efter detta

datum minskade antalet och från slutet av september och början av oktober finns som mest 5 000 ex. 7-8/10 (Lars Lundstedt) rapporterade. Fyra tusen ex. var kvar 15/10 (Yngve Hareland), men sedan gick det snabbt utför. Den 28/10 inräknades 1 900 ex. (Sven Eric Swanqvist), men bara cirka 50 ex. 31/10 (Pekka Westin). Efter 19 ex. 4/11 (Martin Tjernberg) gjordes endast tre iakttagelser av 2-3 ex. under resten av november.

Stora ansamlingar under längre tid vid andra lokaler: Ledskärsområdet hela sommaren – 23/10, som mest cirka 1 000 ex. 17 (Mats Edholm) och 20/8 (Joakim Djerf m.fl.) samt 1 119 ex. 30/9 (Joakim Ekman m.fl.); Hargsviken 15/7-12/8, som mest 450 ex. 6/8 (Yngve Hareland); Skedviken 24/7-7/10, som mest 1 450 ex. 16/9 (Helge Röttorp) samt Harkaområdet (inkl. Limmaren och Norrtäljeviken), Frötuna 11/9-16/10, som mest cirka 700 ex. 30/9 (Karl-Olov Johansson). Därtill finns *enstaka noteringar om större ansamlingar*: Cirka 175 ex. Kallrigafjärden 10/8 (Mats Edholm), cirka 100 ex. Vendelsjön 10 och 13/9 (Thomas Pless m.fl.), 5 428 ex. Tämnaren 16/9 (Ulrik Lötberg, Lars Gustavsson) samt minst 400 ex. cirka två km N Månkarbo, Tierp 8/10 (Bill Douhan).

Kulmen nåddes sannolikt kring mitten av september med minst 15 000 grågäss på de stora rastlokalerna, tusentalet fler än den tidigare rekordnoteringen från hösten 1998.

I *december* fanns ovanligt många grågäss kvar. Den 2-3/12 rastade åter tre ex. vid Hjälstaviken (Yngve Hareland m.fl.), men på den i gåssammanhang tidigare omtalade Vida gård fanns hela 2 000 (minst) ex. 4/12 (Ulrik Lötberg m.fl.). Detta är givetvis ett för årstiden unikt stort antal som inte har någon känd motsvarighet från tidigare år. Lika många rapporteras 10/12 (Ulrik Lötberg m.fl.), men avslutningsvis "bara" 450 ex. 15/12 (Rickard Fredriksson). Grågäss sågs även vid andra lokaler: Ett ex. Övre Föret 6-14/12 (Martin Tjernberg m.fl.), 500 ex. Tämnaren (rimligtvis från Vida gård) 7/12 (Mats Eriksson), som mest 13 ex. Hjälstaviken 9-12/12 (Martin Tjernberg m.fl.) och som mest 6 ex. 13-22/12 (Åke Ekdahl m.fl.), 1 ex. Biotestsjön (Owe Rosengren m.fl.) samt 1 ex. Kallrigafjärden 12/12 (mats Edholm).

Varifrån kom då alla grågäss, och för övrigt även alla andra gäss, som plötsligt rastade vid översvämningarna vid Vida gård? När det gäller grå- och kanadagässen ligger det nära till hands att tro att de kom från den närbelägna Tämnaren. Denna stora sjö var tyvärr dåligt kontrollerad under hösten och vi vet sedan tidigare att här brukar finnas flera tusen grågäss under en stor del av hösten. Ursprunget för de övriga gässen är mer osäkert och mindre troligt är att även alla dessa tidigare hade legat i Tämnaren.

[**Stripgås** *Anser indicus*]

Ett ex. rastade tillfälligt vid Hjälstaviken 16/4 (Bengt Säfström) och vid Ledskär 10/6 (Berndt Godin). Den 17/6 sågs åter ett ex. vid Hjälstaviken (Rickard Fredriksson m.fl.) och sannolikt samma individ fanns sedan kvar t.o.m. 18/9 (Pekka Westin m.fl.).

Kanadagås *Branta canadensis*

Två *fynd från januari* gällde sannolikt samma individ som sågs vid Övre Föret den 13 (Martin Sandkvist) och Graneberg, S Uppsala den 16 (Lars Lundstedt). Tre ex. rastade strax Ö Rimbo 19-22/2 (Helge Röttorp), troligen *nyanländna vårfåglar*. Som för övriga gäss startade *vårsträcket* på allvar under de sista dagarna av februari och *större ansamlingar (minst 100 ex.)* sågs på följande lokaler: Kundbysjön 21/3-2/4, som mest 152 ex. 25/3 (Lars Olsson m.fl.); som mest ≥150 ex. Ultuna–Nåntuna, Danmark 24 och 29/3 (Pekka Westin); 105 ex. Ledskärsområdet 25 och 31/3 (Joakim Djerf m.fl.); Vida gård 30/3-8/4, som mest cirka 425 ex. 2/4 (Bo Pettersohn) samt 110 ex. Skedviken 8/4 (Helge Röttorp). *Häckningar* skall normalt inte rapporteras, men en inventering av de häckande sjöfåglarna i Erken avslöjade 14 häckande par (Bill Douhan, Lars Olsson), vilket innebär mer än en fördubbling jämfört med 1987 (sex par).

Större ansamlingar (minst 100 ex.) under sensommaren–hösten noterades från slutet av juli och fram till början av november: Ledskär 30/7-3/11, som mest 205 ex. 8/10 (Bill Douhan); Hjälstaviken 8/8-19/9, som mest 830 ex. 7/9 (Pekka Westin); Övre Föret 145 ex. 27/8 (Martin Sandkvist) och 360 ex. 10/10 (Ulf Florman); Långsjön, Björklinge 9-30/9, som mest ≥325 ex. 30/9 (Kjell Eriksson) samt Lövstaslätten 17/9-30/10, som mest 250 ex. 14/10 (Ulf Florman). Därtill rapporterades *större ansamlingar vid enstaka tillfällen*: Cirka 100 ex. Hargsviken 6/8 (Yngve Hareland), cirka 450 ex. Hjulsta säteri, Enköpings-Näs 29/8 (Henrik Berg), minst 1 500 ex. Tämnaren 16/9 (Ulrik Lötberg m.fl.), 112 ex. Skedviken 16/9 (Helge Röttorp), som mest 112 ex. Ösmaren, Roslags-Bro 22-25/9 (Joakim Ekman), cirka

550 ex. Ö Rosendal, Östuna 30/9 (Bill Douhan) samt minst 240 ex. S–SV Enköping 14/10 (Thomas Johansson).

Från andra halvan av november finns inga rapporter (sannolikt mest därför att smärre antal från denna tid inte skall rapporteras), men från *december* omnämns arten från ganska många lokaler vilket är mycket ovanligt. I särklass mest fanns, inte oväntat, vid Vida gård där minst 2 000 ex. rastade 4/12, lika många 10/12 (Ulrik Lötberg m.fl.) och 625 ex. 15/12 (Rickard Fredriksson). Andra *större ansamlingar (minst 50 ex.)*: Övre Föret 1-24/12, som mest 110 ex. 22/12 (Martin Sandkvist m.fl.); Landsberga 57 ex. 3/12 och 64 ex. 17/12 (Martin Tjernberg m.fl.); Ledskär 3-12/12, som mest 210 ex. 5/12 (Martin Amcoff); Vendelsjön 6-17/12, som mest 240 ex. 6/12 (Martin Amcoff m.fl.); Vansjön, Västerlövsta 57 ex. 10/12 (Bo Pettersohn) samt vid Hjälstaviken 54 ex. 12/12 (Åke Ekdahl) och 60 ex. 16/12 (Martin Tjernberg).

Vitkindad gås *Branta leucopsis*
Under *våren*, från 14/4 och framöver, fanns vid Hjälstaviken regelbundet smärre antal med som mest 24 ex. 25/4 (Sven Eric Swanqvist). Antalet varierade dock från dag till dag och även om det givetvis är svårt att alltid se alla närvarande är det ingen tvekan om att det skedde ett kontinuerligt utbyte av individer. Sannolikt var det många yngre, icke häckande, fåglar som drog omkring och sågs mer eller mindre tillfälligt även på andra lokaler. Utöver Hjälstaviken, sågs arten vid flera tillfällen vid Hargsviken – som mest 18 ex. 1/5 (Mats Edholm m.fl.) – och Ledskär – som mest 7 ex. 11/5 (Martin Amcoff).

Vitkindade uppehöll sig vid Hjälstaviken under hela *juni*, men i övrigt finns bara enstaka rapporter från andra lokaler under denna månad. *Rapporter om häckningar*: Fyra par i Lännaskärgården (Lars Olsson), 4 par Kråkorna, Herräng (Tony Mattsson m.fl.) och minst 2 par Hargsviken (Tomas Kjelsson m.fl.). Därtill finns indikationer på åtminstone något häckande par utanför norra Väddökusten (Mats Edholm, Johan Westerlund). Minst tio häckningar är fler än något tidigare år, men är mest en följd av de inventeringsinsatser som gjordes i delar av skärgården i Norrtälje kommun.

Även under *juli* fanns vitkindade vid Hjälstaviken: 23 ex. den 1 (Martin Tjernberg m.fl.), men sedan bara ett ex. fram till mitten av *augusti*. Den 18/8 kom 36 ex. på inställ från SO (Pekka Westin) och därefter ökade antalet rastande snabbt: 70 ex. 20/8, cirka 240 ex. 30/8 (Martin Tjernberg m.fl.), 385 ex. 7/9 och cirka 450 ex. 8/9 (Pekka Westin). Mer än så rapporterades ej från *september*, men regelbundet 300-420 ex. Ansamlingen fanns kvar i *oktober* och den 4 noterades *höstens högsta antal*, cirka 550 ex. (Martin Tjernberg). Fram t.o.m. 28/10 sågs 300-400 ex., men därefter endast 5 ex. 31/10 (Pekka Westin).

Övriga iakttagelser under hösten: Som mest 10 ex. Ledskär 3-9/9 (Thomas Pless, Martin Amcoff m.fl.), 9 ex. Vendelsjön 9/9 och 1 ex. 5/11 (Thomas Pless), 7 ex. Svenska Högarna 13/10 (Jonas Karlsson), cirka 100 ex. Tämnaren 24/10 (Göran Stenberg), 9 ex. Lisselby, Lillkyrka 29/10 (Gunnar Ehrenroth), som mest 113 ex. Ledskärsområdet 3-12/11 (Joakim & Elisabeth Djerf), 24 ex. Ösby, Roslags-Bro 7/11 (Karl-Olov Johansson), 1 ex. Skatudden 7/11 (Mats Edholm) samt 1 ex. Erken 10/11 (Lars Olsson).

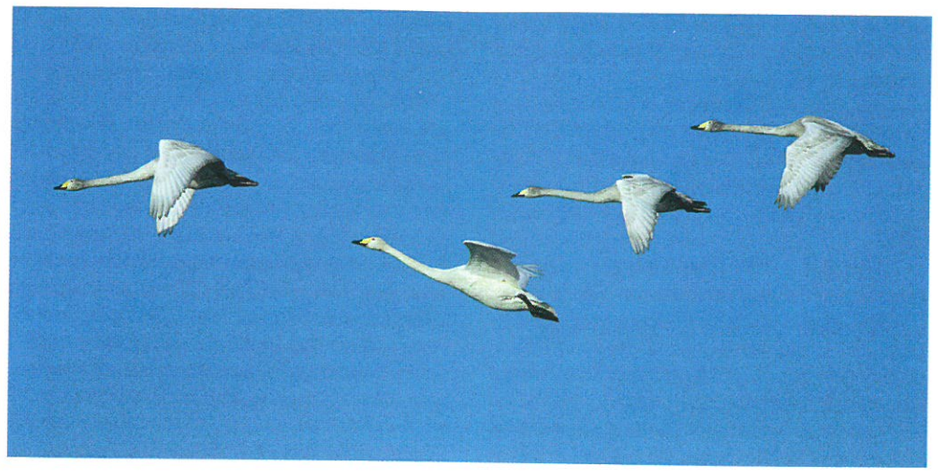
Dessutom gjordes några *observationer av sträckande vid kusten under senhösten*: Vid Skatudden 4 ex. mot S 9/10 (Joakim Johansson), 42 ex. 13/10 (Erik Landgren m.fl.), 1 ex. 15/10 (Mats Edholm m.fl.) och 59 ex. 30/10 (Owe Rosengren m.fl.) samt cirka 320 ex. mot S Svenska Högarna 11/10 (Jonas Karlsson).

Även från *december* finns det fynd: Vid Vida gård minst 80 ex. 4/12 (Ulrik Lötberg m.fl.) och som mest 54 ex. 7-15/12 (Thomas Johansson m.fl.), 52 ex. (från Vida gård?) Tämnaren 18/12 (Ulf Karlsson m.fl.), 4 ex. Lövstaslätten 12/12 (Ulf Florman) samt som mest 4 ex. en km S Alunda 16-17/12 (Keith Bennett, Mats Edholm.

Äldre fynd av stort antal sträckande: 320 ex. mot V Örskär 10/10 1999 (Martin Irestedt m.fl.).

Prutgås *Branta bernicla*
Vårfynd gjordes endast vid Svenska Högarna där två ex. rastade 21/5 och 1 ex. 22-23/5 (Bill Douhan, Lars Olsson). Observationer under våren är ovanliga, men är då oftast från kusten. *Observationer under sommaren* är än mer ovanliga, men i *inlandet* rastade ett ex. tillfälligt vid Hjälstaviken 4/6 (Thomas Johansson, Lars Lundstedt).

Förekomsten under *hösten* var svag och det är förvånande om man betänker att vindar från ostsektorn var förhärskande under merparten av artens sträcktid. Å andra sidan var vinden mestadels svag vilket kanske förklarar det hela. Observationer från perioden 16/9-30/10: Rönnskärs udde – totalt 320 ex. mot S 16/9-28/10, som mest 225 ex. 21/9 (Mikael Malmaeus m.fl.) och 91 ex. 14/10 (Bill Douhan m.fl.); Örskär – 1 ex. sträckande 17/9 (Martin Irestedt m.fl.); Björn – 23 ex. sträckande 23/9 (Berndt Godin); Svenska Högarna – 1 ex. 28/9 (Kristoffer Stighäll), 2 ex. mot S 11/10 (Jonas Karlsson) och 6 ex. 17/10 (Lars Olsson); Skatudden – totalt 114 ex. sträckande och 2 ex. rastande 5-30/10, som mest 36 ex. mot S 9/10 (Joakim Johansson) samt Ledskär – 1 ex. 14/10 (Lars Haneskog), 3 ex. 23/10 (Joakim Djerf m.fl.) och 1 ex. 28-30/10 (Jan Linder m.fl.). Därtill finns också ett *höstfynd från inlandet*: Ett ex. Funbosjön 21-22/10 (Kenneth Backström).

Sångsvanarna *Cygnus cygnus* höll minst 36 revir inom rapportområdet – i nivå med fjolåret. Den gamle på bilden verkar ha ätit lite för mycket gäddnate. © Curt Johnsson

Gravand *Tadorna tadorna*
Vårfynd: Sammanlagt 41 individer (nio sträckande) från tolv lokaler rapporterades 25/3-15/5, varav tre i inlandet; Ett ex. Dannemorasjön 23-30/4 (Kjell-Arne Larsson, Martin Amcoff), 1 par Hjälstaviken 26/4 (Ulf Karlsson, Sven Eric Swanqvist) samt 2 ex. Kungsängen, Uppsala 26-28/4 (Ingrid Åkerberg, Bengt Boström). Fler än två individer samma dag sågs vid Ledskär (10), Fågelsundet, Hållnäs (6) och Björn (4).

Häckningstid: Endast en säker häckning; en hona på bo Björn 1/6. I området sågs ytterligare två par samma dag (Ulrik Lötberg, Lennart Söderlund, Lars Gustavsson). Dessutom påträffades arten i lämplig häckningsmiljö vid Fågelsundet (par), Gårdskär, Älvkarleby (1) och Kallrigafjärden (1). I Ledskär - Karlholmsviken rastade ett varierande antal under andra halvan av maj med 19 ex. 18/5 som toppnotering (Ulrik Lötberg, Lars Gustavsson m.fl.). I juni sågs som mest fyra ex. och juli två ex. fram till 13/7. Därtill observerades sträckande fåglar på tre lokaler; Tre ex. Vällen, Bladåker 17/5 (Mats Edholm), 2 ex. Svenska Högarna 24/5 (Bill Douhan, Lars Olsson) och 11 ex. Arholma 12/7 (Magnus Rignell).

Inget höstfynd rapporterades.

Den ökande tendensen av vårfynd fortsätter och årets individantal är det högsta hittills. Ökningen avspeglas dock inte i antalet konstaterade häckningar eller häckningsindicier utan förefaller mestadels bestå av fåglar på väg vidare norrut.

Bläsand *Anas penelope*
Vinterfynd: Den milda inledningen av vintern resulterade i anmärkningsvärt många decemberfynd. Bläsänder påträffades på sju lokaler, flest vid Hjälstaviken (45 ex. 12/12), Ledskär (20 ex. 5/12) och Övre Föret (12 ex. 14/12). Det sammanlagda individantalet var minst 89 ex. (maxsiffra/lokal). Ansamlingarna minskade efter mitten av månaden, men observationer gjordes ända fram till nyåret.

Stora ansamlingar/höga sträcksummor: Under april rastade som mest cirka 300 ex. i Hjälstaviken och cirka 230 ex. i Ledskär. Även under hösten räknades största ansamlingarna vid Hjälstaviken (ca 620 ex.) och Ledskär (ca 700 ex.) i september.

Sträcksummor överstigande 400 ex.

noterades endast vid Rönnskärs udde; 1 200 ex. 13/9 och 2 100 ex. 21/9 (Lars Olsson, Mikael Malmaeus).

Ingen häckning inrapporterades.

Amerikansk bläsand* *Anas americana* [0; 1; 1]
En adult hane i Ledskärsviken, Österlövsta 24-30/6 (Jocce Ekström, Magnus Hellström, Anders Delin m.fl.)

Ny art för Ledskär, första fyndet för rapportområdet och det andra för landskapet. Första Upplandsfyndet gjordes i Fysingen, Skånela 5/6 1994.

Snatterand *Anas strepera*
Vårfynd: Arten påträffades på 20 lokaler 16/3-14/5. Totalsumman blev minst 121 exemplar (maxantal/lokal/dag). Fler än fyra individer samtidigt sågs i Värnbergssjön, Roslags-Bro (50), Tämnaren (16), Hjälstaviken (13), Kvilundasjön, Roslags-Bro (6) och Skedviken (5).

Häckningstid: Häckningar konstaterades i Tämnaren där sammanlagt sju bon hittades (Lars Gustavsson) samt Hjälstaviken där minst en kull iakttogs (Lars Lundstedt m.fl.). Observationer rapporterades från totalt 16 lokaler, ofta i lämplig häckningsbiotop, varav elva i inlandet. Fler än fyra ex. sågs i Tämnaren (16), Hjälstaviken (12) och Ledskär (5).

Höstfynd: Observerades på fem lokaler, men större antal rastade endast i Hjälstaviken (30).

Vinterfynd: En hane 9/12 och tre ex. 15/12 Hjälstaviken (Olof Sjöberg, Jukka Väyrynen).

Rekordmånga vårfynd både vad gäller lokaler och framför allt individer – en tredjedel av dessa utgjordes dock av flocken i Värnbergssjön, 50 ex. 27/4 (Bill Douhan)!

Kricka *Anas crecca*
Vinterfynd: Arten rapporterades från sex lokaler i dec. och det sammanlagda antalet fåglar översteg 400 ex. De största koncentrationerna uppmärksammades i Hjälstaviken (ca 350 ex. 16/12 och fortfarande ca 75 ex. 23/12) samt Vida Gård, Harbo (40 ex. 4/12).

Stora ansamlingar/hög sträcksumma: Som vanligt stod Hjälstaviken och Ledskär för de största ansamlingarna. Under våren rapporterades som mest cirka 500 ex. i Hjälstaviken, där sommarens toppnoteringar var cirka 450 ex. i juni och cirka 650 ex. i juli. Redan tidigt i augusti räknades cirka 1 000 ex. och höstens största antal, cirka 1 500 ex. observerades i mitten av september. I Ledskär rastade cirka 750 ex. i april och cirka 500 ex. i mitten av augusti.

Vid Rönnskärs udde sträckte 289 ex. mot S 20/8 (Jonas Karlsson).

Gräsand *Anas platyrhynchos*
Ansamlingar överstigande 500 ex. rapporterades från fem lokaler. I början av april låg cirka 680 ex. i Hjälstaviken, den enda vårkoncentrationen. På samma lokal räknades höga siffror från högsommaren till vintern; juli 735 ex., aug. cirka 2 000 ex., sep. 1 155 ex., okt. 2 325 ex. och dec. cirka 700 ex. (Pekka Westin m.fl.). Största antalet för Ledskärsviken var 725 ex. i okt., Vendelsjön 770 ex. i dec., Läby träsk, Läby cirka 500 ex. i nov. och Övre Föret 760 ex. i dec. (Bill Douhan, Bo Pettersohn, Thomas Pless, Pekka Westin).

I sjön Erken, som inventerades under året, häckade 53 par (Bill Douhan). Detta innebär 19 par fler än vid inventeringen 1987.

Stjärtand *Anas acuta*
Vinterfynd: En hane 26/11-10/12 och en hona 3-17/12 Vendelsjön (Thomas Pless, Martin Amcoff) samt en hona Hjälstaviken 16/12 (Martin Tjernberg).

Häckningstid: En hona i Ledskär 24/6 (Joakim & Gabriel Ekman) var årets enda observation under häckningstid!

Stora ansamlingar/höga sträcksummor: I samband med höststräcket rastade större antal i Hjälstaviken med cirka 200 ex. 8/9 och cirka 100 ex. 15/10 (Pekka Westin, Sven Eric Swanqvist) samt i Ledskär med cirka 100 ex. 29/9 och 210 ex. 8/10 (Thomas Pless, Bill Douhan). Sträcksummorna vid Rönnskärs udde toppades denna höst av måttliga 150 ex. 13/9 och 188 ex. 21/9 (Lars Olsson).

En *hybridhane* stjärtand/gräsand uppmärksammades i Hjälstaviken 28/5-4/6 (Martin Tjernberg, Thomas Johansson)

Årta *Anas querquedula*
Häckningstid: En hona med 10 pull. Hjälstaviken 18/7 (Pekka Westin) var enda konstaterade häckningen. Arten observerades vid 14 lokaler och på elva av dessa sågs 1-4 ex. Större antal påträffades i Hjälstaviken (14), Vendelsjön (8) samt Ledskär (6), där dessutom tillfälligt 13 par (!) rastade 18/5 (Ulrik Lötberg, Lars Gustavsson).

Övrig tid: Under april iakttogs större antal i Hjälstaviken (20), Vendelsjön (10) och Ledskär (8).

Den häckande populationen i Uppland uppskattas till 30 par. Under senare år har observationerna ökat längs kusten, inte sällan på "nya" lokaler och främst under häckningstid. Inga indicier om eventuella häckningar i skärgården eller havsvikar har dock kommit till vår kännedom. Arten häckar sällsynt på Åland.

Skedand *Anas clypeata*
Häckningstid: Observationer rapporterades endast från tolv lokaler vilket är färre än normalt. Mellan 1-5 ex. sågs på åtta av dessa. Hjälstaviken hyste åter rikligaste förekomsten med upp till 30 ex., merparten hanar. Vikens häckande bestånd uppskattades till 10 par (Sven Eric Swanqvist), men blott en kull hittades trots hög besöksfrekvens av fågelskådare. I Tämnaren sågs som mest 60 hanar i juni (Ulrik Lötberg, Lars Gustavsson) och i Ledskär maximalt 15 rastande par i maj samt cirka 40 ex. 30/6 (Berndt Godin m.fl.).

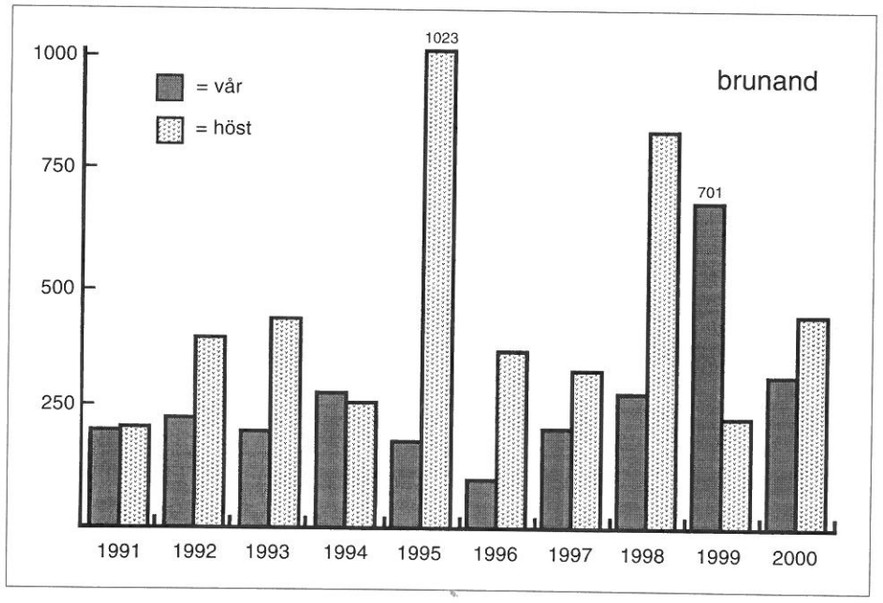
Området Kungsängen – Övre Föret inventerades och två par bedömdes häcka. Som mest sågs åtta individer (Owe Rosengren, Martin Amcoff m.fl.).

Vår- och höstfynd: Under april rastade som mest vid Hjälstaviken (45), Ledskär (20) och Vendelsjön (10). Motsvarande siffror under hösten: Hjälstaviken (40), Ledskär (20) och Kallrigafjärden (20). Högsta dagssumman i samband med sträckräkning på Rönnskärs udde bokfördes 7/9 med 24 ex. (Lars Olsson). Två ex. Hjälstaviken 5/11 (Yngve Hareland) blev årets sista observation.

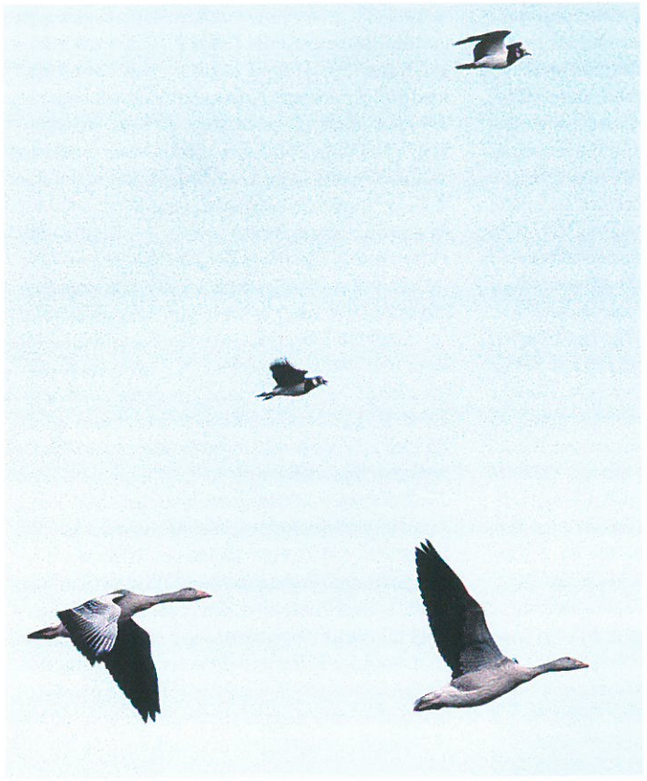
Brunand *Aythya ferina*
Vinterfynd: Ett par Biotestsjön 5/2 (Jörgen Sjöström, Joakim & Elisabeth Djerf). Under dec. rapporterades totalt 27 individer från nio lokaler.

Vårfynd: Observationer föreligger från 30 lokaler och totalsumman blev 327 ex. (maxantal/lokal/dag). Mellan 1-5 ex. sågs på 15 lokaler, 6-15 ex. på sju lokaler, 16-30 ex. på fem lokaler, ≥30 ex. i Skedviken, Norrtäljeviken samt Tämnaren (samtliga med vardera 31 ex.).

Häckningstid: Rapporterad från 29 lokaler varav elva längs kusten. Mellan 1-5 ex. sågs på 17 lokaler, 6-10 ex. på 10 lokaler, ≥10 ex. i Kärven (14) samt Rotholmaviken, Häverö (11). Säkra häckningar konstaterades i Tämnaren med sex bofynd (Lars Gustavsson) samt med en i vardera Hjälstaviken, Kärven, S Parkdammen, Harg och Hargsviken (Martin Tjernberg, Tomas Kjelsson, Sebastian Sundberg, Wilhelm Dietrichson).

Figur 3. Antalet rastande brunänder *Aythya ferina* i Uppland 1991–2000 (summan av max.-antal/dag/lokal).

I första halvan av december fanns många grågäss *Anser anser* och tofsvipor *Vanellus vanellus* kvar inom rapportområdet. De här avbildade: Ej fotogr. i december. © Roine Karlsson

följde uppträdandet traditionellt mönster med en högsommaransamling i Kullaviken, Mälaren (ca 1 000 ex.) som största koncentration. Flockar överskridande rapporteringsgränsen uppmärksammades även i Vendelsjön (april ca 100, dec. 130), Erken (dec. 110) samt Skoklosterfjärden, Mälaren (dec. 125).

Bergand *Aythya marila*
Inlandsfynd: Två par Erken 3/5 (Lars Olsson), 6 ex. 16-17/5 och 1 hane 5/11-16/12 Ekoln (Martin Tjernberg, Ingemar Ahlén), 1 ex. Hosjön 11/11 (Tomas Kjelsson), 30 ex. Skedviken 12/11 (Bill Douhan, Helge Röttorp) samt 4 ex. Stennässjön 16/11 (Yngve Hareland).

Vinterfynd: En hane 3/1 och 1 par 20/2-11/3 Biotestsjön. På samma lokal cirka 20 ex. 3/12 och 2 honor 12/12. I Forsmarksområdet sågs därtill en hona 3/12 och en hane 9/12 (Joakim & Elisabeth Djerf, Raoul Wexius, Mats Edholm, Owe Rosengren m.fl.); 1 hane Simpnäs 15/1 (Lars Olsson), 1 hona Räfsnäs 11/2 (Bill Douhan) samt 3 ex. Fogdöbron 1/12 (Keith Bennet).

Totalt således 30-32 individer vilket är en hög vintersumma.

Övriga fynd: Under våren gjordes endast ett fynd; Tre ex. sträckte förbi Örskär 1/5 (Martin Irestedt). Likaledes ett fynd under *häckningstid*; Ett par vid Björn 24/5 (Ulrik Lötberg m.fl.).

Under höststräcket rapporterades sammanlagt 105 ex., mestadels från Väddökusten där högsta dagssumman blev 46 ex. Rönnskärs udde 14/10 (Bill Douhan). I Ledskärsviken rastade 19 ex. 28/10 (Yngve Hareland, Tommy Eriksson).

Äldre fynd: Tre ex. mot S Örskär 22/7 1999 (Martin Irestedt).

En hane med *hybridkaraktärer* vigg/bergand rapporterades från Ledskär 11/6 (Thomas Pless).

Höstfynd: Totalt 459 ex. fördelade på 19 lokaler. Över 15 individer samma dag rastade i Vendelsjön (200), Stennässjön, Järlåsa (38), Tämnaren (35), Hargsviken (33), Kärven (32), Skedviken (24) samt Norrtäljeviken (22).

Tämligen normalt uppträdande under häckningstid både antals- och lokalmässigt. Vår- och höstsiffror av rastande brunänder kan variera kraftigt mellan olika år. Årets summor hör till de bättre under senare tid.

Vigg *Aythya fuligula*
Endast en (!) *inlandshäckning* rapporterades – Stennässjön (Yngve Hareland).

Stora höst- och vinterflockar samlades som vanligt till Räfsnäs – Kapellskär (max. feb. ca 1 200 ex.), Furusund (okt. ca 1 000 ex.), Biotestsjön – Öregrundsgrepen (dec. ca 700 ex.) samt Kallrigafjärden (dec. 735 ex.). Även i inlandet

Ejder *Somateria mollissima*
Under våren rastade cirka 1 500 ex. kring Söderarm 19/3 (Owe Rosengren m.fl.) och samma antal räknades vid Sennebyhaken, Väddö 8/4 (Kjell Pålsson m.fl.).

På Svenska Högarna bedömdes 2 225 par häcka och vid samma lokal rastade cirka 5 000 ex. 23/4 och cirka 10 000 hanar 6/6 (Bill Douhan).

Höstens bästa sträcksumma stannade på blygsamma 1 245 ex. Rönnskärs udde 14/10 (Bill Douhan).

Praktejder *Somateria spectabilis* [?; ≥84; 1]
En honfärgad* fågel rastade vid Björn 27/10 (Ulrik Lötberg, Lars Gustavsson).

Alförrädare *Polysticta stelleri* [?; 156; 5]
En hona Söderarm 19/3 (Magnus Corell, Lars Olsson, Martin Tjernberg m.fl.), 1 hona Svenska Högarna 23/4 (Bill Douhan, Lars Olsson), 1 hona mot norr Rönnskärs udde 29/4 (Bill Douhan), 1 hona rastade vid Skatudden 1/12 (Keith Bennett) samt 1 honfärgad individ söder om Blidö kyrka, Blidö 31/12 (Kent Forssgren).

Fem fynd är något över medeltalet under senare år.

Alfågel *Clangula hyemalis*
Inlandsfynd: Som mest 5 ex. Ekoln 23-26/4 (Martin Tjernberg, Pekka Westin) och 13 ex. Erken 8/5 (Lars Olsson).

Sommarfynd: Ett ex. Svenska Högarna 7-9/6 (Bill Douhan).

Stor ansamling:
I havet kring Rönnskärs udde uppskattades antalet rastande som mest till cirka 3 500 ex. under jan.–feb. och cirka 2 000 ex. under nov.–dec. (Mats Edholm, Bill Douhan).

Sjöorre *Melanitta nigra*
Vinterfynd: Under jan.–feb. observerades mindre flockar eller enstaka fåglar på flera platser längs Väddökusten, vid Gräsö och i Forsmark. Totalantalet bedöms till cirka 80 ex. De största flockarna sågs vid Rönnskärs udde och Gamla Grisslehamn (35) samt i Biotestsjön (20) (Joakim Djerf, Helge Röttorp, Lars Olsson). Under årets sista månad upptäcktes större antal vid Öregrundsgrepen med cirka 275 ex. 3/12, Rönnskärs udde 107 ex. 2/12 samt Skatudden 44 ex. 1/12. (Mats Edholm, Brita Tibell, Jonas Karlsson). Totalsumman för dec. blev minst 426 individer.

Sommarfynd: Två honor Svenska Högarna 8/6 (Bill Douhan) samt 1 par Hjälstaviken 26/6 (Pekka Westin, Lars Lundstedt).

Inlandsfynd: Observationer från sju sjöar och Mälarvikar 23/4-26/6. Över tio individer rastade i Ekoln (max/dag 22 ex.) och i Vällen (20) (Pekka Westin, Ingrid Åkerberg m.fl.). Totalantalet bedöms till maximalt 90 ex. På hösten rastade 2 ex. 28 /10 och 1 ex. 9/11 Vendelsjön (Yngve Hareland, Keith Bennett) samt 2 ex. Varpsund, Övergran 25/12 (Martin Tjernberg).

Stora ansamlingar: Två större koncentrationer inrapporterades – 275 ex. rastade i en flock vid Rönnskärs udde 28/10 (Bill Douhan) och cirka 1 000 ex. låg i havet vid Biotestsjön 5/11 (Jörgen Sjöström). Inga höga sträcksummor noterades denna höst.

Ovanligt talrikt uppträdande under vintermånaderna. Inlandsfynden under våren faller väl

Vår- och höstantal för rastande brunänder *Aythya ferina* kan variera avsevärt mellan olika år – se Figur 3 på s. 21. © Sven-Olof Hellman

inom ramen för de normala både i fråga om antal individer och fyndlokaler. Däremot är både sommar- som vinterobservationer i inlandet ovanliga.

Svärta *Melanitta fusca*
Vinterfynd: Ett flertal observationer från Björkö-Arholma i söder till Hållnäs i norr. Merparten av dessa gjordes under jan.–feb., totalt cirka 40 ex., som flest vid Kalvskäret (20) och Rönnskärs udde (10). I dec. klart färre fynd med tio ex. vid Rönnskärs udde som maxnotering.

Inlandsfynd: Observationer enbart från Ekoln under fem väl spridda dagar 23/4-22/5 (2+5+9+11+7 ex.) (Pekka Westin, Martin Tjernberg m.fl.).

Höstens bästa sträcksumma stannade på 87 ex. Rönnskärs udde 8/10 (Peter Carlsson). Vid en inventering av Svenska Högarna påträffades 60 par 23/5 (Bill Douhan).

Knipa *Bucephala clangula*
Vinteransamlingar påträffades i Biotestsjön (maxantal feb. ca 2 000 ex.) och Räfsnäs (feb. 320 ex.). Utöver Biotestsjön, där cirka 500 ex. låg kvar i mars, sågs en stor vårkoncentration i Karlholmsviken (april 420 ex.). I Björns skärgård samlades ett stort antal knipor med cirka 300 ex. i aug., cirka 3 200 ex. i sept. och cirka 1 000 ex. i okt. (Ulrik Lötberg, Lars Gustavsson).

Den häckande populationen i Erken inventerades till 72 par (Bill Douhan), vilket är 17 par färre än 1987.

Salskrake *Mergus albellus*
Vinterfynd: Under jan.–feb. som mest 4 ex. Biotestsjön (Petter Haldén m.fl.), 1 hane Norrtälje hamn 6/1-24/3 (Karl-Olov Johansson, Lars Olsson m.fl.) och 1 ex. Ennäset, Tjockö 28/2-1/3 (Lars-Erik Berg). Under den milda decembermånaden observerades extraordinära mängder spridda över hela rapportområdet. Rapportskörden omfattar 18 lokaler och individantalet (maxsiffra/lokal) uppgår till hela 274 fåglar, vilket får anses som minimisiffra eftersom viss in- och avflyttning skedde i några av lokalerna. Huruvida en del grupper rörde sig mellan sjöarna eller havsvikarna är naturligtvis svårtolkat, men ingenting tyder på detta i det insända materialet. Mellan 1-5 ex. sågs på nio lokaler, 6-10 ex. på två lokaler, 11-20 ex. på fyra lokaler och ≥20 ex. på tre lokaler. Den mest uppmärksammade ansamlingen höll till i en översvämning söder om Vida Gård, Harbo, där cirka 80 ex. upptäcktes 4/12 (Ulrik Lötberg, Lars Gustavsson). Antalet ökade till cirka 110 ex. 7/12 och höll sedan 60-90 ex. fram till 17/12! I närliggande Tämnaren låg som mest 30 ex. och i Kallrigafjärden 25 ex.

Vårfynd: Totalt 177 ex. fördelade på 32 lokaler; mellan 1-5 ex. 20 lokaler, 6-15 ex. på nio lokaler, fler än 15 ex. Tämnaren (30), Ledskär (20) och Skedviken (16).

Höstfynd: Sammanlagt 322 ex. på 23 lokaler; mellan 1-5 ex. på elva lokaler, 6-10 ex. på sju lokaler, fler än 10 ex. i Skedviken (161 ex. 3/11 Helge Röttorp), Ledskär (30), Hargsviken (24), Hjälstaviken (11) och Ösmaren (11).

Rekordmånga vinterfynd med ett individantal som är i särklass det högsta som kommit till kännedom. Merparten av observationerna gjordes under den första halvan av december, men på många platser stannade fåglar kvar månaden ut.

Normal vårförekomst (för övrigt samma antal som 1999). Även höstsiffran ligger nära medeltalet för de senaste åren men lägger man till de första decemberveckorna hör hösten till de bästa på många år.

Småskrake *Mergus serrator*
Inlandsfynd: Under våren och sommaren iakttogs arten enbart i Mälaren (ca 8 par) (Ingemar Ahlén, Martin Tjernberg m.fl.) och Erken (5 revir) (Bill Douhan). På hösten gjordes tre fynd ; Ett ex. Hjälstaviken 28/10, 2 ex. Funbosjön 1/11 samt 2 ex. Ekoln 7/11 (Martin Tjernberg, Mats Eriksson, Ingemar Ahlén).

Stor ansamling/höga sträcksummor: Cirka 300 ex. rastade vid Björn 1-2/9 Ulrik Lötberg, Lars Gustavsson). Höstens bästa sträcksummor bokfördes på Rönnskärs udde med 207 ex. 8/10 och 465 ex. 14/10 (Magnus Bladlund, Bill Douhan).

Storskrake *Mergus merganser*
Större *januari*ansamlingar rapporteras från Härjarö, Veckholm (ca 1 300 ex.) samt Forsmark (400 ex.). Under april rastade som mest i Tämnaren 1 235 ex., Ledskär 690 ex. och Skedviken 600 ex.

På *hösten* hittades ansamlingar överskridande 300 individer på sju lokaler; Tämnaren (ca 3 000 ex. nov.), Skedviken (3 000 ex. nov.), Björn (1 200 ex. sep.), Långsjön, Rimbo (800 ex. nov.), Ösmaren (300 ex. nov.), Erken (300 ex. sep.–okt.) och Svartnöbron, Länna (300 ex. sep.).

I Erken konstaterades 86 par under häckningstid (Bill Douhan), vilket är mer än en fördubbling jämfört med 1987. Uppgifter från sjön Limmaren, som normalt hör till de bästa storskrakssjöarna i Uppland på hösten, saknas. Trots detta tämligen hög totalsumma för november.

Bivråk *Pernis apivorus*
Årets första bivråk noterades vid Svartkärrsberget, Huddunge 9/5 (Henrik Berg). De två sista för året rapporterades på västflyttning över Ålands hav vid norra Gräsö 17/9 (Martin Tjernberg) resp. vid Skatudden 20/9 (Mats Edholm).

En 2K-fågel observerades vid Hållen, Hållnäs 22/5 (Magnus Hellström m.fl.) och möjligen sågs samma fågel vid Ledskärsviken 3/6 (Joakim & Elisabeth Djerf). Det är ovanligt att se 2K bivråkar i Sverige – normalt stannar de i Afrika och återvänder inte förrän under sitt tredje kalenderår.

Brun glada* *Milvus migrans* [≥9; ≥51; 5]
Ett ex. Hållen och senare samma dag vid Fågelsundet, Hållnäs 24/4 (Magnus Liljefors, Tommy Eriksson, Bosse Carlsson), 1 ex. Kogrundet, Hargsviken 26/5 (Mikael Malmaeus, Henrik Gustavsson), 1 ex. längs väg 70 cirka 1 mil NV Enköping (Frösthult) 18/6 (Kent Söderberg), 1 ad. Husby-Långhundra kyrka 9-11/9 (Evert Fredriksson m.fl.) samt 1 ad. sträckande mot SV förbi Hjälstaviken 19/9 (Anders Paulsrud, Anders Eriksson).

Fem fynd är mer än normalt. Emellertid är det möjligt att antalet individer är färre än fem. Den fågel som uppehöll sig i Husby-Långhundra var med stor sannolikhet samma individ som något senare sågs vid Högbytorpstippen, Bro, i Stockholms rapportområde. Fåglarna vid Husby-Långhundra och vid Hjälstaviken var dock helt säkert olika individer grundat på dräktskillnader (Anders Eriksson).

Röd glada *Milvus milvus*
Gladparet var åter på plats vid de senaste årens boplats i Östervåla socken 1/3-15/6. Lars Gustavsson skriver; "*2 ex. sågs åtskilliga gånger i dungen de häckat i de senaste åren. Troligen påbörjades bobygge i en tall. Enligt markägaren lämnades gladorna aldrig ifred av korparna och inte förrän gladorna lämnade området blev korparna lugna*". Årets sista rapport från området gjordes vid Harbo 12/7 (Jan Linder, Sven H. Jansson).

I övrigt rapporterades ett ex. mot N vid Broby, Söderby-Karl 6/4 (Lars Olsson), 1 ad. Fladen, Ledskärsviken 7/4 (Martin Amcoff) samt 1 ex. jagande vid Buddbo, Ärentuna 22/5 (Gunnar Jansson).

Havsörn *Haliaeetus albicilla*
Stora ansamlingar: Minst elva ex. Biotestsjön, Forsmark 5/1 (Joakim & Elisabeth Djerf), ≥15 ex. (15-24) Söderarms skärgård, Rådmansö 19/3 (Tommy Lindell m.fl.), ≥15 ex. Söderboda, Gräsö 6/5 (Joakim & Elisabeth Djerf), 20 ex. 10/12 och 16 ex. 23/12 Markdalskråkan, Häverö (Rune Johansson).

Havsörnen är numera etablerad vid flertalet större sjöar i Upplands inland, men fortfarande saknas säkra belägg på häckning i Upplandsdelen av Mälaren (dock starka indikationer vid ett par platser). I Södermanlands- och Västmanlandsdelen av Mälaren finns numera häckande par.

Brun kärrhök *Circus aeruginosus*
Årets första brunhök rapporterades från Hjälstaviken 25/3 (Martin Tjernberg) och årets sista (juv.) vid samma lokal 14/10 (Lars Lundstedt).

Totalt rapporterades 60 häckande par från 45 lokaler, dvs. några fler än föregående år. För tio par noterades minst 2,5 flygga ungar i genomsnitt. Allt tyder på en fortsatt stabil eller t.o.m. svagt ökande förekomst (i Uppland fanns ca 210 par 1995).

Blå kärrhök *Circus cyaneus*
Vinterfynd: Återigen en mager vinterskörd; Ett ex. södra Vendelsjön 3-10/12 (Thomas Pless) samt 1 hane Harbo kyrka 18/12 (Ulf Karlsson).

Sommarfynd och sena vårfynd: En hona Lövstaslätten 21/5 (Lars Lundstedt, Raoul Wexius), 1 hona i området mellan Holmsta gård, Österlövsta och Karlholmsviken 22-25/5 (PeO Westman, Ulf Karlsson m.fl.), 1 hona Hjälstaviken 25/5 (Pekka Westin), 1 hona Burunge, Vendel 1/6 (Roine Jansson) samt 1 hane Hjälstaviken 11/6 (Gunnar Ehrenroth).

Under hösten rapporterades totalt 40 inströckande blåhökar vid Skatudden, med som mest 7 ex. 20/9 och 9 ex. 26/9 (Mats Edholm). Vid Hjälstaviken sträckte 5 ex. mot S 22/9 (Sven Eric Swanqvist).

Ängshök *Circus pygargus*
Häckning: Ingen lyckad häckning rapporterad men väl två häckningsförsök. Ett par uppehöll sig vid fjolårets häckningslokal vid Enköping 29/4-16/5, där bl.a. spelflykt sågs vid upprepade

Antalet fynd av kungsörn *Aquila chrysaetos* ökar inom Upplands rapportområde, efter bottennoteringar i mitten på 90-talet: 1995 – 38 fynd; 1996 – 50 fynd; 1997 – 38 fynd; 1998 – 47 fynd; 1999 – 56 fynd; 2000 – 84 fynd. Antalet individer är naturligtvis mindre än antalet fynd. © Leif Gustavsson

tillfällen (Tommy Lindell m.fl.). Ytterligare ett par (ad hane + 2K hona) gjorde häckningsförsök vid Vissjön, Björklinge. Fåglarna sågs regelbundet 27/5-9/7, och vid ett tillfälle fanns ytterligare en hona på platsen (Kjell Eriksson, Bengt Boström m.fl.).

Utöver ovannämnda fåglar rapporterades 26 fynd av enstaka fåglar samt tre fynd av par mellan 15/4 (ad. hane Malsta kyrka; Karl-Olov Johansson) och 11/9 (ad. hane Lövstaslätten; Vera Noest), väl spridda över landskapet. En mycket stor andel av ängshökarna som anlände till Uppland under våren var ettåriga. Bland fynden 15/4-3/6 bedömdes sex av elva hanar vara 2K. Vid en lokal i Börstil meddelade lokalbefolkningen att "ängshökarna häckade" (gm Mats Edholm).

Ängshökarna klamrar sig fortfarande fast i landskapet med enstaka par som försöker häcka. Glädjande var det stora antalet 2K-fåglar, vilket förhoppningsvis sätter spår efter sig kommande häckningssäsong (2001).

Stäpp-/ängshök *C. macrourus/pygargus*
Sju fynd av enstaka obestämda små kärrhökar gjordes 2/5-15/9, vilket är några fler än normalt.

Duvhök *Accipiter gentilis*
Vid Skatudden observerades under hösten endast två västflyttande duvhökar (Mats Edholm). Även om sträckfågelbevakningen vid denna lokal var långt ifrån heltäckande så går rapporten helt i linje med Rrk:s uppfattning att numera, jämfört med 1970- och 1980-talen, kommer väsentligt färre finska duvhökar till Sverige över Ålands hav.

Sparvhök *Accipiter nisus*
Höga dagssummor (≥25 ex.) västflyttande sparvhökar noterades vid Skatudden vid elva tillfällen under hösten med som mest 113 ex. 20/9 och 103 ex. 25/10 (Mats Edholm m.fl.). Vid Örskärssundet passerade 35 ex. mot norr 14/5 (Petter Haldén m.fl.).

Ormvråk *Buteo buteo*
Efter fjolåret som var "tidernas" (d.v.s. 1977-1999) i särklass bästa häckningsår i Roslagen förväntades givetvis en återgång till ett mer normalt häckningsutfall, men det blev t.o.m. det tangerat sämsta året hittills. Av de 25 bon med lyckad häckning 1999 var det bara sex som hade ungar denna sommar. I ytterligare tre bon hade häckning påbörjats, men utan framgång. I övriga bon fanns inga tecken på aktivitet eller också hade de fallit ned under vintern. I utöver sex bon från fjolåret ringmärktes ungar i ytterligare åtta bon och sammantaget försågs 22 ungar med ring i 14 bon. Åtta bon innehöll vardera två ungar och resterande sex bara vardera en. Inte ett enda bo med tre ungar hittades och det har inte hänt tidigare. Detta ger ett snitt på 1,57 ungar/påbörjad häckning. I fjol låg snittet på fantastiska 3,0 medan motsvarande värde för perioden 1977-2000 är 2,02 (Bill Douhan).

Vinterfynd: Fram till 15/2 rapporterades minst 42 ormvråkar, flest i SV Uppland (16 ex.) resp. Norrtälje kommun (14 ex.). Från och med cirka 15/2 förefaller nordflyttningen ha kommit igång på allvar. I *dec*. rapporterades minst 67 vråkar varav 28 ex. i SV Uppland och 18 ex. i Norrtälje kommun. Större ansamlingar konstaterades med cirka 10 ex. Vida gård–Berga, Harbo (Ulrik Lötberg) och 7 ex. fälten S-SO om Ålands kyrka (Thomas Johansson). Uppenbarligen har många ormvråkar, efter rekordvintern 1998/99, "lärt sig" att det går bra att övervintra i Uppland! Antalet rapporterade i dec. är 6-7 ggr fler än "normalt".

Höga sträcksummor: 25 ex. mot N Vida gård, Harbo 30/3, 51 ex. mot N Gräsbo, Östervåla 8/4 (Ulrik Lötberg, Lars Gustavsson), 25 ex. mot N Hjälstaviken 26/4 (Sven Eric Swanqvist) och 76 ex. mot S Hjälstaviken 13/10 (Rolf Eriksson). Vid Skatudden noterades 78 ex. på västflyttning över Ålands hav under hösten (Mats Edholm, Tomas Kjelsson).

Fyra ljusa färgvarianter *("Börringevråkar")* rapporterades under maj-juni.

Fjällvråk *Buteo lagopus*
Vinterfynd: Under jan.–feb. rapporterades cirka 42 individer, betydligt fler än normalt, dock långt ifrån 1998/99 års rekordsäsong. I *dec*. noterades cirka 27 individer, fler än under dec. 1999 (21 ex.). Noterbart är att andelen ungfåglar var påfallande låg både under jan.–feb. liksom i december. Förmodligen har i stor utsträckning samma individer återkommit till sina vinterrevir efter rekordsäsongen 1998/99.

Sträcksummor: De enda något högre som meddelats är tio ex. mot N Vida gård, Harbo 30/3 samt 22 ex. mot N Gräsbo, Östervåla 8/4 (Ulrik Lötberg). Vid Skatudden registrerades totalt 18 ex. mot V + S under hösten (Mats Edholm).

Kungsörn *Aquila chrysaetos*
Från sydvästra Uppland rapporterades 38 fynd 2/1-21/4 och nio fynd 7/9-25/12, samtliga gällande enstaka individer förutom två ex. Hjälstaviken 6/2. I Uppsala-trakten gjordes sju fynd av enstaka individer 16/1-11/4 samt fem fynd av enstaka individer 31/10-26/12.

I östra delen av rapportområdet noterades sex fynd av enstaka individer 22/1-19/4, medan det under hösten endast gjordes en observation; Ett ex. som sträckte västerut över Ålands hav förbi Skatudden 28/10 (Mats Edholm, Brita Tibell).

Från norra Uppland rapporterades 16 fynd av enstaka individer 5/1-21/4. Från höstsäsongen rapporterades endast två fynd; En ung södra Vendelsjön 10/12 (Thomas Pless) samt 1 ex. Nyckelholmen, Harbo 25/12 (Göran Stenberg).

Totalt under året således 84 fynd, vilket är betydligt fler än föregående år (54 fynd). Flera av fynden gäller naturligtvis samma individer.

Häckning: Vårvintern 2000 lokaliserades en boplats för kungsörn genom krysspejling av störtdykande lekflygande kungsörnar. Redan i april 1999 observerades ett par adulta och revirhållande kungsörnar på samma trakt. Bofyndet var således inte helt oväntat, men det tog lite tid att finna den exakta platsen (det är svårt för att inte säga omöjligt att i platta Uppland finna lämpliga utkikspunkter i skogsbygden).

I efterhand har det framkommit att boet, som hade en ganska ovanlig placering i toppgrenarna av en grov tall, fanns redan vintern 1998/99. Av allt att döma skedde dock ingen lyckad häckning, åtminstone inte i detta bo, 1998 eller 1999.

Häckningen startade något senare än vad som normalt sker i Norrland. Ägget kläcktes i mitten av maj och ungen, som ring- och färgmärktes, lämnade inte boet förrän de allra sista dagarna i juli.

Den funna häckningen är Upplands första verifierade. Troligen har häckningar dock skett tidigare, vilket bl.a. två flygga årsungar vid Ledskär i norra Uppland 1988 vittnar om (möjligen skulle dessa ha kunnat komma från Gästrikland).

Fiskgjuse *Pandion haliaetus*
Efter 1999 års extremt lyckade häckningssäsong i Roslagen (2,73 ungar/lyckad häckning, 2,14 ungar/påbörjad häckning) hade fiskgjusen år 2000 ett mer normalt häckningsutfall. Av 29 påbörjade häckningar lyckades 25 (vilket är bra) så till vida att det fanns ringmärkningsdugliga ungar i bona i början av juli. Åtta bon innehöll vardera tre ungar, 14 bon två ungar och tre bon en unge. Detta ger ett snitt på 2,20 ungar/lyckad häckning och 1,90 ungar/påbörjad häckning. Den stora skillnaden var att 16 av 22 kullar 1999, bestod av tre ungar (Bill Douhan).

I år (dvs. 2001) riksinventeras fiskgjusen. Rrk Uppland uppmanar alla med kunskap om fiskgjusebon att göra en insats! Rapportera fiskgjusehäckningar, även negativa uppgifter, till Bill Douhan.

Tornfalk *Falco tinnunculus*
Häckningar: Elva troliga eller säkra häckningar rapporterades, fem färre än föregående år. Under häckningstid observerades arten på ytterligare 25 lokaler. Rapporteringen indikerar en relativt oförändrad statusbild, men med ett sämre häckningsutfall än 1999.

Vinterfynd: Från jan.–feb. rapporterades 18-19 ex. (10 i Enköpings kommun och 8-9 i Uppsala kommun). Från dec. rapporterades 17 ex. (7 i Enköpings kommun, 8 i Uppsala kommun, 1 vid Alunda i Östhammars kommun och 1 från Skokloster i Håbo kommun). Vinterförekomsten var således mycket likartad föregående års.

Aftonfalk* *Falco vespertinus* [≥29; 86; 3]
En 2K hane mot SV Dumdalsslätten, Hjälsta 16/5 (Pekka Westin), 1 2K hane Holmsta, Österlövsta 21/5-1/6 (Ulf & Björn Karlsson, Ulf Florman m.fl.) samt 1 2K hane Nyckelby, Lohärad 31/5 (Bill Douhan).

Antal och tidpunkt på året indikerar att ett större inflöde skedde till Sverige under maj, troligen som följd av en längre period mycket varmt väder. Typiskt för förlängd flyttning orsakad av gynnsamma flyttningsomständigheter är att andelen yngre fåglar är hög. Senast denna vackra falk observerades i vårt rapportområde var 1997 (2 ex.).

Stenfalk *Falco columbarius*
Vinterfynd: En hane Vappeby, Torstuna 5-6/1 (P-A. Edin m.fl.) var enda vinterfyndet under året. Samma fågel sågs även 30/12 1999 (Raoul Wexius, Jan Ryding).

Övrigt: Enligt tidigare önskemål från Rrk Uppland behöver man inte rapportera observationer gjorda under sträckperioderna, men detta görs trots allt. Från 2000 har således spontanrapporterats 15 fynd av mestadels ensamma fåglar 24/3-24/5 samt elva fynd av ensamma fåglar 7/8-27/10. Eftersom stenfalkens uppträdande i landskapet tycks ha blivit ovanligare under senare tid önskar Rrk att *samtliga fynd skall rapporteras fr.o.m. 2001.*

Lärkfalk *Falco subbuteo*
Femton säkra och 19 troliga häckningar rapporterades. Därtill observerades arten på ytterligare 49 lokaler under häckningstid. Totalt rapporterades arten således från 83 lokaler, dvs. sex fler än 1999. Om man skall döma av inkomna rapporter tyder det mesta på en stabil förekomst.

Årets första sågs rekordtidigt på Skaten, Ängskär, Hållnäs 22/4 (Jan Linder), medan årets sista passerade Björn 28/9 (Lennart Söderlund m.fl.).

Pilgrimsfalk *Falco peregrinus*
Under vårflyttningen (1/4-15/5) rapporterades 16 fynd (bedömt antal 13 ex.) och från höstflyttningen (15/8-11/10) 33 fynd (bedömt antal 17 ex.). Både antal fynd och bedömt antal individer är något lägre än föregående års rekordnotering.

Sommarfynd: En 2K hane uppehöll sig vid Hjälstaviken 16-24/7 (Lars Lundstedt m.fl.).

Äldre fynd: En ad. sträckande Örskärs fyr 24/4 1999 (Martin Irestedt, Magnus Rignell).

Pilgrims-/jaktfalk
1 ex. mot S Svenska Högarna 10/10 (Jonas Karlsson).

Orre *Tetrao tetrix*
Enligt Rrk:s önskemål skall spel omfattande *≥5 tuppar* rapporteras. Årets skörd i detta avseende blev minst sagt magert; Fem tuppar hygge SV Sätersjön, Skogs-Tibble 8/4 (Martin Tjernberg). Dessutom rapporterades sex flygande tuppar Kärven, Faringe 8/4 (Tomas Kjelsson).

Utöver detta har följande fynd meddelats: En höna mot N förbi bilbesiktningen, Librobäck, Uppsala 12/4 (Ulf Karlsson) och likaså en höna (samma vilsekomna fågel?) flygande över Uppsala Kungsäng 26/4 (Niclas Backström), 1 sp. Vigelsjöhöjden, Norrtälje 17/4 (Karl-Olov Johansson), ≥2 NV Ströjan, Söderby-Karl 30/5 (Joakim & Gabriel Ekman) samt 4 tuppar Tinäset, Nora 27/12.

Orren har minskat alarmerande mycket i Uppland den senaste 10-årsperioden! Rrk vore mycket tacksam om rapportörerna till nästa års rapport kunde lämna uppgifter från sina egna "hemmamarker" om orrens status.

Tjäder *Tetrao urogallus*
Tolv spel om totalt cirka 38 tuppar rapporterades. Flertalet spel omfattade endast 1-4 tuppar, men från Roslagen meddelas om två lite större spel med 6 resp. 9 tuppar (Lennart Larsson, Bill Douhan).

Tjädern har liksom orren minskat i antal jämfört med situationen under 1980-talet. Minskningen är dock förmodligen inte lika omfattande.

Rapphöna *Perdix perdix*
Inga rapporter föreligger från *Älvkarleby, Norrtälje* och *Heby* kommuner.

Tierps kommun: En spelande tupp Fladen, Ledskär 29/5 (Pekka Westin).

Östhammars kommun: Två ex. Kogrundet, Harg 21/9 (Mikael Malmæus).

Uppsala kommun: Från jan.-mars rapporterades fem kullar (40 ex.) och från hösten endast två kullar (10 ex.). Under häckningstid hördes 4 spelande tuppar och sågs 3 par, en ensam individ samt 1 ex. tillsammans med 1 juv.

Enköpings kommun: Från jan.-mars rapporterades fyra kullar (38 ex.) och från hösten tre kullar (36 ex.). Under häckningstid sågs 4 par, en ensam individ samt hördes 3 spelande tuppar.

Håbo kommun: Ett ex. Nyckelby, Yttergran 26/6 (Sven Eric Swanqvist).

Rapporterna tyder på en minskande population. Tidigare var Uppsalaslätten artens starkaste fäste, men numera förefaller slättbygderna i Enköping vara bättre. Rapphönsen i Tierps, Östhammars och Håbo kommuner är med stor säkerhet utsläppta fåglar och så kan även vara fallet med många i Uppsala och Enköpings kommuner. År 1994, efter en vinterinventering organiserad av Uppsala läns jaktvårdsförening, beräknades populationen i Uppland till cirka 400 par. Om man jämför fågelskådarnas rapportering från år 1994 med år 2000 så finner man att stammen kan ha minskat med upp mot 60%, dvs. för närvarande kanske det inte finns mer än 150 par!?

Vaktel *Coturnix coturnix* [?; ≥806; 153]
Smått fantastiska 150 spelande vaktlar 9/5-1/9, trots att folk gick och muttrade om att det var "dåligt med vaktlar". Vaktlarna var spridda över större delen av landskapet och de största ansamlingarna var som följer; 6 ex. Vallby–Yresta, Rasbo (Mats Edholm), 5 ex. Tuna, Holm (Sten Banér), 4 ex. Tuna handelsträdgård, Hjälsta (Thomas Johansson), 3 ex. Lilla bron, Lövstaslätten (Björn Lundgren m.fl.), 3 ex. Ryda Kungsgård, Nysätra (Martin Tjernberg m.fl.), 3 ex. Skensta, Simtuna (Thomas Johansson), 3 ex. Senneby, Väddö (Joakim Djerf m.fl.), 3 ex. Ginka, Östervåla (Lars Gustavsson, Ulrik Lötberg) och 3 ex. Åsbergby, Östuna (Petter Haldén).

Övriga fynd: Ett ex. rastade Svenska Högarna 5/6 (Bill Douhan), 1 ex. sedd Nåstuna, Vänge 8/8 (Curt Johnsson) samt 1 ex. stöttes södra Vendelsjön 16/8 (Thomas Pless).

Alltsedan tillförlitlig statistik finns tillgänglig från 1970 är 150 ex. rekord för Upplands rapportområde.

Vattenrall *Rallus aquaticus*
Bortsett från Hjälstaviken och Tämnaren rapporterades cirka 90 hörda ex. från 65 lokaler, märkbart fler än föregående år (57 ex. från 37 lokaler). Från Hjälstaviken rapporterades 30 ex. (Pekka Westin m.fl.) och från Tämnaren ≥35 revirhävdande hanar i Sörsjön samt 10 revirhävdande i Sjölunda-vassarna (Ulrik Lötberg, Lars Gustavsson).

Årets första resp. sista observation gjordes 1/4 resp. 21/10 (Martin Amcoff resp. Henrik Berg).

Vinterfynd: Spår sågs i snön vid södra Spången, Hjälstaviken 19/1 (Björn Lundgren).

Småfläckig sumphöna *Porzana porzana*
[?; ≥845; 33]
Bortsett från att vissa individer kan ha förflyttat sig och därmed dubbelregistrerats rapporterades 33 revirhävdande hanar på 18 lokaler 17/4-24/7. Flest hördes vid Hjälstaviken med 6 ex. (Pekka Westin m.fl.), vid f.d. Vissjön, Björklinge med 4 ex. (Bengt Säfström m.fl.) samt längs Fyrisån vid Ånge, Lena med 4 ex. (Lars Haneskog m.fl.).

Tre fler än 1999 men fem färre än rekordåret 1998. År 2000 tillhör med sina 33 hörda fåglar trots allt de bättre årgångarna sedan 1970.

Kornknarr *Crex crex* [allmän; ≥1 458; 145]
Totalt rapporterades 142 revirhävdande kornknarrar från Upplands rapportområde 18/5-31/7. Detta är samma resultat som 1998, dvs. tangerat rekord efter det att rapporteringen blev någor-

lunda effektiv 1970!

Knarrarna var ojämnt fördelade med förvånansvärt få revirhävdande väster om E4 nordväst om Uppsala, t.ex. saknades arten vid Tämnaren och Bälinge mossar. Vid Hjälstaviken, där ≥12 ex. konstaterades 1999, fanns endast en knarr. Den största ansamlingen konstaterades i trakterna runt Film-, Gruv- och Dannemorasjön med minst 21 ex. (Mats Edholm, Kjell-Arne Larsson m.fl.), Marma skjutfält med 14 ex. (Ingemar Frycklund) och Övre Föret med 6 ex. (Martin Amcoff m.fl.).

Häckning: En ad. med 2 ungar observerades på ängarna N om Lilla Finndalen, Kärven, Faringe 2-3/8 (Torbjörn Karlsson gm Tomas Kjelsson).

Rörhöna *Gallinula chloropus*
Under häckningstid rapporterades arten från 20 lokaler och på sju av dessa konstaterades tio säkra eller mycket troliga häckningar. Under förutsättning att observerade eller hörda enstaka fåglar motsvarar etablerade par erhålls totalt 25 par. Antalet par och lokaler är några fler än föregående år.

Årets första resp. sista observation gjordes 30/3 resp. 9/10.

Sothöna *Fulica atra*
Stora ansamlingar (minst 100 ex.): Under *våren* räknades som mest minst 900 ex. Hjälstaviken 10-17/4 (Pekka Westin), 160 ex. Uggelnäs, Skedviken 7/4 (Bill Douhan), cirka 325 ex. Kärven, Faringe 9/4 (Mats Edholm, Brita Tibell), 100 ex. södra Vendelsjön 12/4 (Bo Pettersohn) och 108 ex. Vängsjön, Gottröra 16/4 (Bill Douhan). Ansamlingen vid Hjälstaviken torde motsvara den häckande populationen i sjön.

Vid en inventering av Erken konstaterades 73 par 9/5 (Bill Douhan). Vid Hjälstaviken var föryngringen relativt dålig och som mest på eftersommaren räknades cirka 225 ex. (ad. + juv.) 8/8 (Pekka Westin). Från Kärven rapporterades 200-300 ex. varav många ungfåglar 4/8 (Tomas Kjelsson). Övriga ansamlingar under hösten var 280 ex. Vendelsjön 11/8 (Martin Amcoff) samt 130 ex. Tursboviken, Holm 14/9 (Pekka Westin). Det totala höstantalet blev cirka 900 ex., endast en tredjedel av höstsiffran från 1999. Huruvida detta beror på sämre rapportering eller på en reell sämre förekomst är svårt att uttolka.

Vinterfynd: Under jan.–feb. sågs totalt 55 sothöns fördelade på sju lokaler, som mest 23 ex. Norrtälje hamn 1/1 (Karl-Olov Johansson) och 16 ex. Ekolsund, Husby-Sjutolft 3/1 (Anders Grindlund). I december fanns ovanligt många sothöns kvar i rapportområdet, vilket förklaras av det milda vädret, och totalt sågs 1 100 ex. fördelade på 15 lokaler. De största flockarna omfattade 425 ex. Erikssund, Håtuna 27/12 (Pekka Westin), cirka 400 ex. Varpsund, Övergran 25/12 (Martin Tjernberg) och 140 ex. Vendelsjön 7/12 (Martin Amcoff).

Trana *Grus grus*
Cirka 49 säkra/troliga/möjliga häckningar rapporterades, vilket är 43 färre än 1999. Detta beror dock troligen enbart på sämre rapportering och ingenting annat. Den allmänna uppfattningen är att antalet etablerade tranpar fortfarande ökar i viss omfattning.

Stora ansamlingar: Från Tämnaren-området rapporterades under april cirka 250 rastande vid Vida gård, drygt 500 vid Sjölunda och 310 vid Gräsbo. Från hösten räknades som mest cirka 250 rastande Vida gård och 230 söder om Gräsbo (Ulrik Lötberg).

Vid Hjälstaviken översomrade cirka 100 ex. Fr.o.m. senare delen av juli ökade flocken i storlek för att som mest uppgå till 690 ex. 6/10 (Pekka Westin m.fl.).

På slätten norr om Månkarbo sågs som mest 1 180 rastande tranor 16/9 (Ulrik Lötberg). Var dessa övernattade är okänt. Det kan vara Tämnaren likaväl som Vendelsjön. Vid Vendelsjön rastade som mest cirka 200 ex. 8/4 (Lars Lundstedt).

Vid Ledskär rastade som mest 370 ex. 17/4 (Ulrik Lötberg). Cirka 175 ex. översomrade i området och under hösten uppgick de rastande till som mest cirka 300 ex. vid månadsskiftet sept.–okt. (Thomas Pless m.fl.).

Höga sträcksummor: Redan 12/9 passerade 235 ex. mot söder vid Hjälstaviken (Pekka Westin). Huvuddelen av flyttningen tycks annars ha skett 14/10-23/10, d.v.s några veckor senare än normalt. Följande högre dagssummor kan nämnas; 200 ex. Lisselby, Lillkyrka (Gunnar Ehrenroth) och 112 ex. Väsby, Vänge 14/10 (Yngve Hareland), 116 ex. Vänge 15/10 (Bo Pettersohn), 130 ex. 22/10 (Thomas Johansson) samt 260 ex. 23/10 Hjälstaviken (Åke Ekdahl).

Vinterfynd: Ett ex. överflygande Henriksberg, Rasbo 12/12 (Björn Lundgren) samt 1 rastande Hjälstaviken 15/12 (Jukka Väyrynen). Farligt nära att bli vinterfynd var även 2 ex. Ledskär 1/3 (Martin Amcoff). Enda tidigare vinterfyndet är en vingskadad fågel på Hållnäshalvön jan. 1985.

Strandskata *Haematopus ostralegus*
Inlandshäckning: Ett par Rörskog, Tämnaren. Häckningen misslyckades dock, då paret valde att placera boet på öns grillplats (Lars Gustavsson)!

Övriga lokaler i inlandet där häckning kunde misstänkas var Uggelnäs, Skedviken, samt Norr Malma, Erken (Bill Douhan m.fl.).

Skärfläcka *Recurvirostra avosetta* [≥5; 28; 4]
Ett–två ex. observerades vid Rönnskärs udde 20/4 (Jonas Karlsson), och troligen samma två ex. sågs sträcka mot NV vid Skatudden 21/4 (Lars Lundstedt, Raoul Wexius). Vid Ledskär rastade 2 ex. 28/5 (Bengt Danielsson).

Sålunda två fynd av fyra individer, vilket är klart över årsmedelvärdet för de senaste trettio åren.

Äldre fynd: Sex ex. rastade vid Karlholmsviken "ngn gång under juni" 1995 (Per Thebo).

Mindre strandpipare *Charadrius dubius*
Under häckningstid noterades totalt 20 par vid 17 lokaler. Par med ungar observerades vid Hjälstaviken (Martin Tjernberg m.fl.), Uppsala reningsverk (Lars Lundstedt, Ingrid Åkerberg) samt Dannemora gruvområde (Joakim & Elisabeth Djerf, Ingrid Åkerberg).

Andra året i rad med en ökning av antalet häckande par. Förhoppningsvis är den fleråriga trenden med vikande antal på väg att brytas.

Större antal: Minst 20 ex. Hjälstaviken 24/7 (Pekka Westin).

Större strandpipare *Charadrius hiaticula*
Trolig häckning noterades för 14 par på åtta lokaler, samtliga i skärgården eller längs kusten. Detta är långt under resultaten för 1999 (47 par) och 1998 (30 par). Förklaringen är att under 1997-1999 genomfördes kustfågelinventeringar med många noterade par som följd.

Vinterfynd: Ett ex. Rönnskärs udde 29/2 (Peter Carlsson). Även om observationen inföll på vinterns sista kalenderdag, bör väl fyndet ändå katalogiseras som extremt tidigt vårfynd.

Större ansamlingar: 22 ex. rastade utanför fågeltornet, Hjälstaviken 8/8 (Pekka Westin) och cirka 30 ex. rastade Björn 1/9 (Ulrik Lötberg, Lars Gustavsson).

Fjällpipare *Charadrius morinellus* [?; 152; 6]
Två ex. mot N, Tärnudden, Örskär 20/5 (Martin Irestedt, Magnus Hellström, Mats Wærn), 2 ex. rastade Lövstaslätten, Danmark 21/5 (Pekka Westin m.fl.) och 2 ex. rastade kortvarigt Lövstaslätten 1/9 (Ulf Florman).

Tre fynd av sex fåglar är över årsgenomsnittet för 1990-talet (4,2 fåglar/år). Lövstaslätten börjar alltmer utkristallisera sig som den säkraste fjällpiparlokalen i rapportområdet.

Sibirisk tundrapipare* *Pluvialis fulva* [0; 2; 1]
En ad. i sommardräkt rastade utanför fågeltornet, Hjälstaviken 18-26/6 (Lars Haneskog, Martin Tjernberg m.fl.).

Fågeln bestämdes preliminärt (i skymningsljuset 18/6) till amerikansk tundrapipare, och det var först dagen efter när bättre ljusförhållande rådde som korrekt artbestämning kunde göras. Tredje fyndet i Uppland.

Ljungpipare *Pluvialis apricaria*
Häckning: Ljungpiparen har under de senaste fyra säsongerna ej häckat på Stormossen sydväst om Östervåla (Lars Gustavsson). Därmed torde arten vara utgången som regelbunden häckfågel i Uppland.

Tidigt vårfynd: Ett ex. Hjälstaviken 19/3 (Weine Erlandsson, Ingrid Åkerberg).

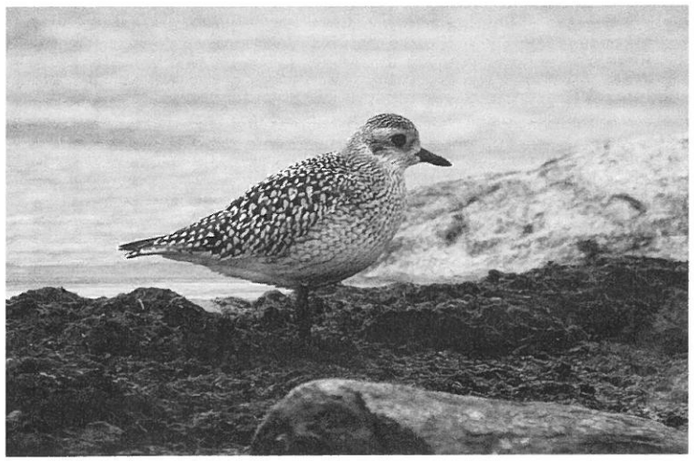
Stora flockar: Vid Ledskär rastade över 800 ex. 29/4-11/5 (Joakim & Elisabeth Djerf m.fl.). Toppnoteringen löd på hela 1 300 ex. 9/5 (Martin Amcoff). Största höstflock var 400 ex. vid Hjälstaviken 21 respektive 28/10 (Sven Eric Swanqvist).

Vinterfynd: Under december gjordes sex fynd; Ett ex. 1 km V Sättra, Edebo 1/12 (Mats Edholm), som mest 7 ex. Ledskär 2-5/12 (Per-Johan Ulfendahl, m.fl.), 130 ex. Enköping 15/12 (Jukka Väyrynen) samt 28 ex. Landsberga, Biskopskulla 17/12 (Martin Tjernberg).

Detta är de första vinterfynden i landskapet någonsin.

Kustpipare *Pluvialis squatarola*
Vårfynd: Ett ex. mot N Björn 24/5 (Ulrik Lötberg m.fl.), 1 ad. rastade Hjälstaviken 25/5 (Martin Tjernberg), 1 ex. rastade Uppsala reningsverk 3/6 (Raoul Wexius) samt 3 ex. rastade Övre Föret 7/6 (Martin Sandkvist).

Ovanligt många vårfynd, och än mer ovanligt var den höga andelen inlandsfynd.

Ovanligt många vårfynd av kustpipare *Pluvialis squatarola* inom rapportområdet, även i inlandet.
Avbildat: Ett av höstfynden. © Ulrik Lötberg

Sumpvipa* *Vanellus leucurus* [0; 1; 1]
Ett ex. rastade Björn, Hållnäs 9/6 (Jörgen Sjöström).

Att paddla ut till Björn, slå läger och därefter gå en kvällspromenad och stöta på en sumpvipa kan kallas ”flyt”. Andra fyndet i Uppland och sjätte i landet.

Tofsvipa *Vanellus vanellus*
Vinterfynd: Nyanlända vår-vipor som hamnade på ”fel” sida datumgränsen sågs vid Hjälstaviken med ett ex. 27/2 och 30 ex. 29/2, och vid Massum, Väddö ett ex. 29/2 (Thomas Johansson, Pekka Westin, Lars Olsson m.fl.). På grund av det extremt varma väderläget under *december* dröjde sig rekordmånga vipor kvar. Totalt observerades sammanlagt cirka 410 individer på tolv olika lokaler. De största flockarna uppehöll sig vid Skoby, Alunda (75 ex. 4-8/12), södra Vendelsjön (65 ex. 10/12), Hjälstaviken (50 ex. 12/12) och Ledskär (60 ex. 10/12) (Mats Edholm, Thomas Pless, Pekka Westin, Jan Linder m.fl.).

Stora flockar: Under våren rapporterades endast en större ansamling, cirka 200 ex. Vida gård, Harbo 30/3 (Ulrik Lötberg, Lars Gustavsson). Under sommar och höst rapporterades flockar om fler än 500 ex. från sex lokaler. De största flockarna noterades vid Hjälstaviken med cirka 2 000 ex. 28/7-3/8 (Martin Tjernberg) och vid Ärna backe, F16 flygflottilj, där 2 300 ex. rastade 21-24/8 (Thomas Pless).

Kustsnäppa
Calidris canutus
Vårfynd: Fyra ex. rastade Källen, Hållnäs 16/5 (Jörgen Sjöström).

Totalt sågs under höststräcket cirka 120 ex. vid kustlokaler som Ledskär, Örskär, Björn och Väddö. Inlandsfynd gjordes enbart vid Hjälstaviken där som mest 3 ad. uppehöll sig 17-21/7 (Annika Rastén m.fl.) och minst 100 ad. rastade 25/7 (Pekka Westin). Sista observationen var ett rastande ex. vid Hjälstaviken 17/10 (P-A. Edin).

Sandlöpare *Calidris alba*
Endast fyra fynd: En ad. Hjälstaviken 2/8 (Lars Lundstedt, Pekka Westin), 3 ex. Björn 4/8 (Ulrik Lötberg, Niklas Lindberg), 2 ex. Björn 1/9 (Ulrik Lötberg, Lars Gustavsson) samt slutligen 4 ex. på samma lokal 22/9 (Jörgen Sjöström).

Årssumman på tio individer är den lägsta på flera år. Under åren 1995-1999 observerades i genomsnitt 36 individer årligen. Hjälstafyndet är det femte inlandsfyndet i rapportområdet sedan 1980.

Småsnäppa *Calidris minutus*
Vårfynd: Ett ex. Hjälstaviken 27-28/5 samt 11-12/6 (Lars Lundstedt m.fl.)

Arten var ytterst fåtalig under höststräcket och noterades endast i smärre antal på sex olika lokaler.

Mosnäppa *Calidris temminckii*
Under *vårsträcket* (7/5-11/6) uppträdde arten regelbundet på de klassiska vadarlokalerna med enstaka ex. och småflockar (max. 12 ex.). De enda större flockarna var cirka 20 ex. Hjälstaviken 14-15/5 (Lars Lundstedt) och 62 rastande ex. vid Ledskär 18/5 (Ulrik Lötberg, Lars Gustavsson).

Under *höststräcket* (30/6-20/9) var fyndbilden i stort sett densamma som under våren, dvs. små antal på klassiska lokaler. Största rapporterade flock var cirka 40 ex. vid Hjälstaviken 27/7 (Lars Lundstedt, Martin Tjernberg).

Tuvsnäppa* *Calidris melanotos* [1; 7; 2]
En juv. Hjälstaviken 22/9-4/10 (Kjetil Jensen, Sven Eric Swanqvist m.fl.) och en juv. rastande Ledskärsängarna 26/9-1/10 (Pekka Westin m.fl.).

Två fynd av denna nordamerikanska vadare under, för arten, normal årstid och på välbesökta lokaler.

Spovsnäppa *Calidris ferruginea*
Två lokaler dominerade helt årets rapporter, nämligen Hjälstaviken och Ledskär. Vid Hjälstaviken observerades arten i stort sett dagligen mellan 8/7 och 4/10, med som mest 30 ex. 20/7 (Lars Lundstedt). Vid Ledskär noterades arten mellan 11/7 och 20/9, med som mest 30 ex. 20/7 (Martin Amcoff, Björn Svensson). För övrigt sågs smärre antal på sju lokaler.

Skärsnäppa *Calidris maritima*
Ett ex. rastade Rönnskärs udde 30/9 (Peter Carlsson), 3 ex. mot S samma lokal 8/10 (Peter Carlsson, Magnus Bladlund) och 4 rastande ex. Björn 21/10 (Joakim & Elisabeth Djerf, Martin Tjernberg) blev årets skörd.

Årets resultat är en klar nedgång från året innan då minst 16 ex. noterades.

Kärrsnäppa *Calidris alpina*
Fynd som kan indikera häckning: Vid Ledskär sågs ett ex. av den sydliga rasen *schinzii* 17/4 (Lars Lundstedt, Raoul Wexius), enda observationen under året. Rrk uppmanar alla Ledskärsbesökare att framledes hålla extra koll på eventuell häckning av rasen.

Större antal: Vid Hjälstaviken rastade cirka 500 ex. 20/7 (Lars Lundstedt m.fl.) och vid Ledskär minst 500 ex. 8/9 (gm. Mats Westberg).

Sent höstfynd: Vid Hjälstaviken rastade ett ex. 27/10-1/11 (Karl-Gustav Sjölund, Ingemar Johansson m.fl.).

Myrsnäppa *Limicola falcinellus* [?; 552; 104]
Vårfynd: Vid Hjälstaviken rastade arten mellan 27/5-4/6 med som mest 2 ex. 27/5-28/5 (Martin Tjernberg m.fl.). Rastade vid Ledskär 26/5-29/5 med som mest 18 ex. 26/5 (Lars Lundstedt, Mikael Malmæus, Henrik Gustafsson). Vid Övre Föret rastade 7 ex. kortvarigt 28/5 (Björn Lundgren).

Höstfynd: Iakttagen vid Hjälstaviken 30/6-22/8 med som mest 33 ex. 16/7 (Ingrid Åkerberg, Lars Lundstedt, Martin Tjernberg). Vid Ledskär rastade 3 ex. 20/7 (Martin Amcoff, Björn Svensson), 2 ex. 20/8 (Joakim & Elisabeth Djerf) samt 1 ex. 24/8 (Mats Edholm). Vid Kniven, Lövstabukten rastade 3 ex. 5/8 (Jörgen Sjöström).

Sammanlagt sågs uppskattningsvis 29 ex. under våren och 75 ex. under hösten. Det innebär en totalsumma av 104 ex. vilket är rekord för rapportområdet. Framför allt var uppträdandet under höstflyttningen av aldrig tidigare skådat slag.

Äldre fynd: Fyra ex. Salsta, Lena 24/5 1999 (Erik Landgren).

Brushane *Philomachus pugnax*
Tidigt vårfynd: En hane Ledskär 21/4 (Martin Amcoff, Lars Gustavsson, Ulrik Lötberg).

Större ansamlingar: Hjälstaviken 300 ex. 5/5 (Rickard Fredriksson, Lena Berg) och 500 ex. 7-8/5 (Åke Berg, Sven Eric Swanqvist) och vid Ledskär 300 ex. 11/5 (Martin Amcoff, Ulrik Lötberg).

Sent höstfynd: Fem ex. Ledskär 28/11 (Rickard Fredriksson).

Dvärgbeckasin *Lymnocryptes minimus*
Under perioden 19/4-14/5 rapporterades åtta ex. Spel hördes vid Hjälstaviken, f.d. Vissjön, Björklinge samt Örskär (Eva Johansson, Andreas Blom, Martin Irestedt m.fl.).
Under hösten iakttogs fem ex. på lika många lokaler.

Vinterfynd: Två ex. Hargsviken 2/12 (Wilhelm Dietrichson), 1 ex. Övre Föret 19/12 (Martin Sandkvist), 1 ex. Hjälstaviken 25/12 (Gunnar Ehrenroth) och 1 ex. södra Vendelsjön 26/12 (Thomas Pless). Även denna art lockades av det varma vädret att stanna kvar.

Enkelbeckasin *Gallinago gallinago*
Vinterfynd: Ett ex. Väntbrunna, Balingsta 22/12 (Ulf Karlsson).

Dubbelbeckasin *Gallinago media*
[häckfågel; 282; 14]
Spelande fåglar: Vid Uppsala Kungsäng hördes som mest 4 spelande ex. mellan 29/4-15/5 (Weine Erlandsson, Evert Fredriksson m.fl.) och vid Hjälstaviken hördes som mest 4 ex. mellan 30/4-20/5 (Sven Eric Swanqvist m.fl.). En spelande fågel hördes dessutom 2 km SV Kättslinge, Vendel 14/5 (Mats Edholm).

Övriga vårfynd: Vid f.d. Vissjön, Björklinge stöttes 4 ex. 1/5 (Kjell Eriksson) och 1 ex. rastade Fladen, Ledskär 11/5 (Martin Amcoff, Ulrik

Lötberg).

Höstfynd: Vid Kokullen, Hjälstaviken uppehöll sig 1 ex. 3/9-7/10 (Martin Tjernberg m.fl.) och vid Björn rastade 1 ex. 22/9 (Ulrik Lötberg, Lars Gustavsson).

Summan på uppskattningsvis 14 individer under våren och två på hösten är i paritet med tidigare år. Roligt att en så lättillgänglig lokal som Uppsala Kungsäng bjöd på långvarigt spel av arten.

Morkulla *Scolopax rusticola*
Vinterfynd: Ett ex. Finsta, Fröslunda 2/12 (Martin Tjernberg), 1 ex. två km V Örbyhus 17/12 (Bo Åkerlund), 1 ex. Nodsta, Frötuna 26/12 (Helge Röttorp) och 1 ex. Biotestsjön 30/12 (Jörgen Sjöström).

Ovanligt många vinterfynd, troligen orsakat av den mycket milda inledningen på december.

Rödspov *Limosa limosa* [≥60; ≥236; 10]
Vårfynd: Ett ex. Ledskärsängarna 25/4 (Pekka Westin) och 1 ex. Kogrundet, Hargsviken 30/4-2/5 (Tomas Kjelsson m.fl.).

Höstfynd: En ungfågel Ledskär 17-27/8 (Mats Edholm, Brita Tibell m.fl.), som mest 3 ungfåglar Hjälstaviken 2-22/9 (Lars Lundstedt, Martin Tjernberg m.fl.), som mest 2 ex. Ledskär 21/9-4/10 (Mikael Malmaeus m.fl.) och som mest 2 ex. Hjälstaviken 1-13/10 (Stig Holmstedt, Rolf Eriksson m.fl.).

Få vårfynd och ovanligt många höstfynd. Man kan undra varifrån de många höstfåglarna kommer från – Nordnorge eller finska Bottenvikskusten?

Myrspov *Limosa lapponica*
Vårfynd: Tre ex. mot Ö Fågelsundet 24/4 (Gunnar Ehrenroth, Raoul Wexius), 1 ex. Ledskär 1/5 (Joakim & Elisabeth Djerf), 1 ex. Hjälstaviken 14/5 (Sven Wijk) och som mest 2 ex. Ledskärsområdet 21-29/5 (Joakim & Elisabeth Djerf m.fl.).

Större flockar: Vid Hjälstaviken rastade 164 ex. 19/7 och 74 ex. 20/7 (Pekka Westin, Ingrid Åkerberg). Ansamlingen av 164 ex. bestod av flera mindre flockar som rastade kortvarigt för att sedan sträcka vidare.

Småspov *Numenius phaeopus*
Arten observerades mellan 18/4-2/9. Största rapporterade flockar var 18 ex. mot N Örskär 13/5 (Mats Wærn), 19 ex. mot S Singö 12/7 (Martin Amcoff), 27 ex. mot S Skatudden 1/8 (Mats Edholm) och 11 ex. mot SV Örskär 27/8 (Petter Haldén, Mats Wærn).

Arten uppträdde betydligt sparsammare än under 1999.

Storspov *Numenius arquata*
Häckningstid: Totalt rapporterades cirka 55 revir (par, spelande eller varnande fåglar). Detta är cirka 20 fler än året innan, men eftersom Rrk erfarenhetsmässigt vet att spontanrapporteringen av arten är låg, är det svårt att avgöra om det är en reell ökning eller bara en bättre rapportering.

Större antal (≥100 ex.): Enda rapporten var 131 ex. mot N Hjälstaviken 18/4 (Pekka Westin).

Svartsnäppa *Tringa erythropus*
Flockar på över 50 ex. noterades vid elva tillfällen från två lokaler (Hjälstaviken och Ledskär) 11/5-26/6. Största rapporterade flock var 120 ex. Ledskär 14/5 (Lars Gustavsson, Niklas Lindberg, Ulrik Lötberg).

Sent fynd: Ett ex. Hjälstaviken 2/10 (R Sven Eric Swanqvist).

Rödbena *Tringa totanus*
Häckningstid: Totalt iakttogs elva par vid fyra lokaler. Av dessa fanns sex par vid Hjälstaviken (Pekka Westin m.fl.). Antalet är i paritet med 1999 års resultat.

Större inlandsflock: Cirka 50 rastande ex. Slamdammarna, Edebo 13/5 (Joakim Johansson).

Dammsnäppa* *Tringa stagnatilis* [0; 22; 2]
En ad. rastade Kallrigafjärden 13/5 (Björn Lundgren m.fl.) samt 1 ex. viltvatten, Svinnö, S om Hargshamn 2/6 (Wilhelm Dietrichson).

I rapportområdet iakttogs arten sju av de tio åren under 1990-talet, med som mest 3 ex. 1998.

Gluttsnäppa *Tringa nebularia*
Större ansamlingar (≥50 ex.): Cirka 50 ex. Ledskär 7/5 (Joakim & Elisabeth Djerf), 60 ex. Ledskär 11/5 (Martin Amcoff, Ulrik Lötberg), 73 ex. Hjälstaviken 30/6 (Pekka Westin) och minst 55 ex. Tåsjön, Alunda 27/7 (Mats Edholm).

Sent fynd: Ett ex. Hjälstaviken 2/10 (Sven Eric Swanqvist)

Grönbena *Tringa glareola*
Fynd under häckningstid: Flera fynd i Florarnaområdet, med som mest åtta varnande ex. 10/6 (Olof Sjöberg) samt ett par f.d. Vissjön, Björklinge 12/6 (Pekka Westin).

Större ansamlingar: Under våren rastade arten talrikt vid Hjälstaviken. Toppnoteringen löd på 1 200 ex. 8/5 (Sven Eric Swanqvist). Även under höststräcket var arten talrik på lokalen. Martin Tjernberg uppskattar det totala antalet förbipasserande fåglar (20/6-15/7) till mellan 10 000 och 20 000 ex. Antalet sedda fåglar var cirka 4 000 ex. 30/6.

Drillsnäppa *Actitis hypoleucos*
Par, spelande eller varnande fåglar omfattande cirka 90 revir rapporterades från 47 lokaler. Av dessa påträffades 40 revir vid inventering av Erken (Bill Douhan).

Fåglarna var inte jämnt spridda utan koncentrerade till rapportområdets östra delar, från Kallrigafjärden i norr till Norrtälje i söder. Är detta en sann bild, eller påvisar det bara var vi fågelskådare rör oss? En bättre rapportering från områdets södra och västra delar, även negativa uppgifter, efterlyses.

Tereksnäppa* *Xenus cinereus* [1; 2; 1]
En ad. rastade utanför fågeltornet, Hjälstaviken 2/7 (Christina Karlsson, Magnus Hellström m.fl.).

Ny art för Hjälstaviken (nr. 258) och fjärde fyndet i Uppland.

Roskarl *Arenaria interpres*
Spontanrapporteringen av par under häckningstid gav tre par. Detta skall jämföras med de 124 par som noterades under specialinventeringen 1999.

Inlandsfynd: Ett ex. Hjälstaviken 13/5 (Thomas Johansson) och 3 ex. på samma lokal 13-15/7 (Gunnar Ehrenroth m.fl.)

Smalnäbbad simsnäppa *Phalaropus lobatus*
[?; 586; 22]
Vårfynd: Observerades endast vid Hjälstaviken och Ledskär 21/5-13/6. Maxantal vid Hjälstaviken var 4 ex. 28/5 (Lars Lundstedt m.fl.) och vid Ledskär 8 ex. 26/5 (Lars Lundstedt).

Höstfynd: Rastade vid Hjälstaviken under tiden 14-24/7 med som mest 6 ex. 16/7 (Weine Erlandsson m.fl.). Vid Kogrundet, Hargsviken rastade 1 ex. 13/8 (Ulf Gärdenfors).

Uppskattningsvis 22 individer är marginellt fler än fjolårets 20 exemplar. Det är bara vid Hjälstaviken och Ledskär som arten kan anses vara årligt förekommande.

Äldre fynd: Ett ex. Salsta, Lena 24/5 1999 (Erik Landgren) och 1 ex. Örskär 22/7 1999 (Martin Irestedt, Anna Fridman). Detta höjer upp 1999 års antal till 20 individer.

Brednäbbad simsnäppa* *Phalaropus fulicarius* [0; 5; 1]
En hona uppehöll sig vid Ytter-Tärnan, Svenska Högarna 4/6 (Bill Douhan).

Att inventera häckande sjöfåglar och plötsligt upptäcka, bakom en klipphäll, ett uppstickande huvud av en "brednäsa" i vacker sommardräkt får nog pulsen att galoppera några extra slag även på den mest härdade fågelskådaren!

Bredstjärtad labb* *Stercorarius pomarinus* [?; ≥1 061; 5]
Två juv. Örskär 23/9 (Svante Söderholm, Karl-Gustav Sjölund, Martin Irestedt), 1 juv. mot SO resp. rastande Björn 28/9 (Joakim Djerf, Ulrik Lötberg m.fl.) samt 1 juv. mot SV Örskär 29/9 (Mats Edholm, Brita Tibell).

Som väntat följdes 1999 års oslagbara (?) rekord av ett betydligt lägre antal. Ovanstående fem ex. representerar i stort ett normalt mellanår men givetvis finns också år med än färre observationer. Lokalerna torde inte heller överraska den som satt sig in i de senaste årens labbsträck.

Labb *Stercorarius parasiticus*
Inlandsfynd: Ett ex. mot Ö Erken, Estuna 30/4 (Kristoffer Stighäll). Under *häckningstid* registrerades tio par, färre än föregående år men inom normal årsvariation sett i ett längre perspektiv. *Vårsträcket* inleddes 21/4 och 14 ex. har rapporterats fram till början av maj. Under *sensommar/höst* observerades endast cirka 30 sträckande fåglar och årsavslutningen skedde redan 29/9.

Storlabb* *Stercorarius skua* [0; 13; 1]
Ett ex. Örskär 13/8 (Petter Haldén). Storlabb nr 14 för Uppland, det andra augustifyndet samt Örskärs andra observation (föregående 1991).

Obestämd labb *Stercorarius sp.*
Blott sju sträckande under *hösten* bekräftar ett svagt labbår. Fyra passerade under oktober med avslutning den 14 (se även labb).

Dvärgmås *Larus minutus*
Häckningar: Minst 2 par, möjligen 3, på bo vid Hjälstaviken; förmodligen lyckades dock bara ett av paren med häckningen, tre eller fyra ungar sågs 1/7. Av dessa överlevde sannolikt blott en,

sågs som flygg sista gången 18/7 (Martin Tjernberg, Pekka Westin m.fl.). Fem par häckade, endast ett med framgång, i Sörsjön, Tämnaren i juni (Ulrik Lötberg, Lars Gustavsson).

Fjärde och femte konstaterade lyckade häckningen i Uppland och nu för andra året i rad vid Hjälstaviken. Fåglar med spelbeteende iakttogs på ytterligare två lokaler tidigt på våren men endast vid ett tillfälle vardera och därefter saknas rapporter.

Vårfynd: Under perioden 21/4-15/6 iakttogs minst 54 ex. på tretton lokaler (häckningslokalerna inräknade), nio av dessa i inlandet och fyra vid kusten med 44 resp. 10 ex. Uppträdandet faller inom den normala ramen för de senaste åren men påpekas kan att årets första fynd numera ligger cirka tio dagar tidigare än för tio år sedan.

Höstfynd: Minst 335 ex. inräknades vid åtta lokaler, fem av dessa vid kusten, mellan 25/6 och 25/11. Lokaler med högsta antal totalt var enligt följande: Svenska Högarna (168), Örskär (65), Skatudden (48) samt Ledskär (48). Liksom under 1999 var oktobersträcket för vår del kraftigt och omfattade nära hälften av höstens totala. Märkligt nog sågs ingen dvärgmås i Ledskär efter 27/8 och mellan 28/8 och 16/9 rapporterades ingen överhuvudtaget! Andra sträckvägar beroende på vädret?

Årssumman på minst 389 ex. är tio procent högre än den 1999 men variationen mellan olika år kan vara avsevärt större än så.

Skrattmås *Larus ridibundus*
Vinterfynd: Ett ex. Biotestsjön 3/1 (Joakim & Elisabeth Djerf); under december stannade p.g.a. det milda vädret rekordmånga skrattmåsar kvar: Vendelsjön (10), Övre Föret (6), Hjälstaviken (4), Örsundsbro (3), Fröslunda (2) samt med ett ex. vardera Giresta, Harbo, Kallrigafjärden och Rönnskärs udde.

Häckningar: Fördelade på 18 lokaler inräknades cirka 4 350 par, de flesta som vanligt i Dalkarlskärret (cirka 2 000). Av samtliga kolonier omfattade tio minst 100 par. För andra året i rad ökade antalet rapporterade par både totalt och utslaget på varje koloni (cirka 30 %), vilket kanske kan tolkas som en positiv utveckling emedan spontanrapporteringen tycks ligga på ungefär samma nivå från år till år.

Fiskmås *Larus canus*
Den milda och våta *december* medförde *stora fiskmåsflockar* flerstädes med toppnoteringar vid Hummelsta, Tillinge (500), Vendelsjön (400), Vida/Viby, Harbo (350), Hjälstaviken (minst 200), Örsundsbro (175) samt Övre Föret (120).

Silltrut *Larus fuscus*
Häckningstid: Vid åtta lokaler registrerades cirka 100 par, vilket betyder en normal spontanrapportering.

Silltrutar med *andra raskaraktärer än fuscus* har rapporterats enligt följande: En ad. Ledskär 1/6 (Helge Röttorp), 1 ad. eventuellt *intermedius* Husby-Långhundra 26/6 (Mats Wærn), 1 ad. *intermedius/heuglini* Björn 4-6/8 resp. 1-2/9 (Ulrik Lötberg, Lars Gustavsson).

Gråtrut *Larus argentatus*
Inlandshäckningar: Mälaren, Norra Oxstensögonen (30-50 par), Hjälstaviken (cirka 15 par), Erken (9 par), Gavel-Långsjön (2 par), Skedviken (1 par), Stennässjön resp. Strandsjön, Järlåsa (1 par vardera) samt Vansjön, Västerlövsta (1 ad. med 2 juv.).

Vittrut *Larus hyperboreus* [≥26; ≥133; 1]
Ett ex. (2K) Örskär 12/5 (Martin Irestedt, Magnus Rignell).

”Borgmästaren” [gammalt namn för vittruten, fortfarande använt i t.ex. Nederländerna och Frankrike] som för några årtionden sedan betraktades som en ren vinterart hos oss, följer numera inte alls det mönstret utan under senaste decenniet har betydligt färre ex. setts dec.–feb. än under övriga månader. Således gjordes inget fynd vintersäsongen 1999/2000 och ovanstående majfynd är troligen blott det femte i Uppland sedan 1970. Årssumman är en av de lägsta under de senaste tjugo åren.

Havstrut *Larus marinus*
Ett för inlandet ovanligt högt antal, 90 ex., noterades vid Jälnan, Rö 8/4 (Helge Röttorp).

Tretåig mås *Rissa tridactyla* [≥18; ≥360; 6]
Ett ex. (2K) mot N Örskär 27/5 (Mats Wærn, Mikael & Fredrik Malmaeus), 4 juv. mot SO Björn 27/10 (Ulrik Lötberg, Lars Gustavsson) samt 1 juv. mot S Skatudden 7/11 (Mats Edholm, PeO Westman).

Millenniets första år nådde inte 1990-talets medelvärde på cirka 11 ex./år men visar otvetydigt att den tretåige är en regelbunden sträckfågel längs Upplandskusten. Vårfynden är dock i kraftig minoritet och de från maj uppgår till ett tiotal.

Äldre fynd: En juv. mot S Sennebyhaken, Väddö 16/10 1999 (Erik Landgren). Antalet för 1999 blir därmed tolv ex.

En av de 236 ringmärkta skräntärneungarna *Sterna caspia* omtalad i texten här bredvid © Ulrik Lötberg

Skräntärna
Sterna caspia
Häckningar: I den enda kolonin häckade cirka 150 par, vilket återigen innebär en glädjande ökning! Häckningsframgången blev synnerligen god med 236 ringmärkta ungar + några tiotal omärkta, bästa resultatet under 31 års studier (Lars Gustavsson m.fl.). F.ö. rapporterades 25 solitära par från Uppland (några i Upplandsdelen av Stockholms rapportområde), vilka producerade 22 ungar (Roland Staav).

Stora ansamlingar: Som mest cirka 90 ex. Ledskär/Karlholmsviken 23/4 (Mats Edholm, Brita Tibell), cirka 35 ex. Kallrigafjärden 22/4 (Mats Edholm, Brita Tibell), 34 ex. Hjälstaviken 19/7 (Pekka Westin) samt 26 ex. Hargsviken 30/7 (Bill Douhan).

Kentsk tärna *Sterna sandvicensis* [5; 68; 1]
Ett ex. Ledskär 7-8/8 (Jörgen Sjöström samt gm Håkan Söderman).

Fyndet är en bra bild på ett normalt årsuppträdande. Under 1990-talet sågs i medeltal 2.7 ex./år med en variation om 0-7 ex. årligen.

Fisktärna *Sterna hirundo*
Häckningar: Från 16 lokaler i inlandet rapporterades cirka 115 par, klart färre än föregående år vilket säkert mest beror på ojämnhet i rapporteringen mellan olika år än något annat. Beståndet i t.ex. Hjälstaviken uppvisar inga stora förändringar från år till år (cirka 40 par). En något ovanlig häckningslokal upptäcktes i Norrtälje hamn där tre ruvande samt tre pull. använde betongfundament som bostad (Karl-Olov Johansson)!

Silvertärna *Sterna paradisaea*
Vårens första uppenbarade sig så pass tidigt som 16/4 vid Kallrigafjärden (Thomas Pless). *Inlandsfynden* inskränkte sig till totalt 15 ex. vid två lokaler. *Ovanligt långt in i skärgården*, närmast där fastlandet tar vid, *häckade* tre par vid Dyvassfjärden, Länna (Lars Olsson).

Fisk-/Silvertärna *Sterna hirundo/paradisaea*
Hög sträcksumma: Cirka 300 ex. mot N (majoriteten silvertärna) Örskär 6/5 (Mats Wærn).
Av *höststräcket* märktes emellertid föga och inte någon kustlokal uppvisade ens normalt antal.

Småtärna *Sterna albifrons* [≥28; 55; 6]
Två ex. Hjälstaviken 8-9/6 (Martin Tjernberg, Ingrid Åkerberg), 1 ad. Ledskär 11/7 (Mats Edholm, Berndt Godin) samt 3 ad. Kogrundet, Hargsviken 13/8 (Ulf Gärdenfors).

För femte året i rad besökte den lilla tärnan oss och för andra gången Hjälstaviken (även 1999). Årsantalet är ett av de högsta genom tiderna och månadsfördelningen som den skall vara.

Svarttärna *Chlidonias niger*
Häckningar: Minst 20 par häckade Sörsjön, Tämnaren; flertalet häckningar lyckades (Ulrik Lötberg, Lars Gustavsson). Ett par med 3 pull. Hjälstaviken (Martin Tjernberg, Pekka Westin m.fl.). Den 20/7 sågs ungarna men inte fyra dagar senare och orsaken till detta tros vara en prederande gråtrut, som mycket väl kan ha några dvärgmåsungar på samvetet också.

Möjliga häckningsförsök: Maximalt 2 ad. Vendelsjön 21/5-12/6 (Bengt Boström, Sven Wijk, Göran Frisk, Yngve Hareland) samt 1 par

Älgsjön, Film/Valö 15-25/6 (Mats Edholm, Joakim & Elisabeth Djerf).

Övriga fynd: En ad. mot V Hargsviken 17/5 (Mats Edholm), 2 ad. Hjälstaviken 17-18/5 (Thomas Johansson m.fl.), 1 ex. Ledskär 24/6 (Bengt Säfström m.fl.), maximalt 3 ad. (ej de häckande) Hjälstaviken 17-24/7 (Stig Holmstedt m.fl.) samt 1 ad. mot S Örskär 23/9 (Martin Irestedt m.fl.).

Ett historiskt år för arten i Uppland med häckningar på två lokaler och i ett antal som förmodligen inte noterats sedan 1866! Sett till hela säsongen sågs svarttärnor på sju lokaler, ganska normalt för senare år, men de drygt 50 fåglarna (exkl. juv.) är faktiskt fyra gånger fler än årsmedelvärdet på 13 ex. under 1990-talet. Den förbi Örskär sträckande är en av de allra senaste på höstlistan!

Vitvingad tärna* *Chlidonias leucopterus*
[0; 6; 1]
En ad. Hjälstaviken 1/5 (Björn Weiland, Per Lif m.fl.) samt 1 ad. Kungsängen/Övre Föret, sträcker mot S 7/5 (Magnus Corell).

Fynden bedöms gälla en och samma fågel. Samtliga uppländska observationer av vitvingade har skett under de senaste tolv åren.

Sillgrissla *Uria aalge*
Häckningstid: Minst 110 par Svenska Högarna (Bill Douhan) samt minst 60 ex. Abborren, Singö (Joakim & Rune Johansson).

Övriga fynd: Under perioden 29/4-28/5 sågs ett ex. vid Rönnskärs udde (Bill Douhan) samt minst nio ex. vid Örskär (Mats Wærn m.fl.). Under hösten 13/8-26/11 observerades totalt 13 ex. fördelade på Örskär (4), Skatudden (4), Björn (2), Rönnskärs udde (2) och Svenska Högarna (1).

Både häckningslokaler och övriga, antal och tidpunkter får den något artinsatte att omedelbart känna igen sig.

Tordmule *Alca torda*
Häckningstid: Cirka 2 300 par Svenska Högarna (Bill Douhan), cirka 300 ex. Bodskäret resp. 350 ex. Abborren, Singö (Joakim & Rune Johansson) samt cirka 20 ex. Norra Dymlingsharan, Ängskär, Blidö (Joakim & Gabriel Ekman).

Vinterfynd: Vid Rönnskärs udde sågs minst sju ex. i januari, ett ex. i februari och sex ex. i december (Bill Douhan m.fl.) samt vid Skatudden ett ex. i december (Mats Edholm).

Tobisgrissla *Cepphus grylle*
Häckningstid: En inventering av Svenska Högarna gav 272 häckande par (Bill Douhan). I övrigt redovisas cirka 75 par från fyra lokaler, ett lågt antal men det går inte att få ihop så många fler utan specialinventeringar (se dock FiU 27:39).

Hög sträcksumma: 98 ex. mot S Rönnskärs udde 14/10 (Bill Douhan).

Alkekung *Alle alle* [6; 25; 2]
Två ex. mot S Rönnskärs udde 7/10 (Bill Douhan, Magnus Bladlund).

Sedan 1996 har arten varit årlig. Ovanstående fynd är ett av de tidigast gjorda under hösten, flertalet är sedda från slutet av oktober till början av december.

Skogsduva *Columba oenas*
Vinterfynd: Under jan. vid Staby, Giresta (1) samt Väsby, Stavby (1); under feb. vid Hjälstaviken (cirka 15), Skederid (3), Harbo (2), Lövstaslätten (1) samt Eneby, Tuna (1); under dec. vid Hjälstaviken (33), Ledskär (9), Sundbromark (1), Stavby (1) samt Vendelsjön (1). Ett rekordartat uppträdande, framförallt den tolfte månaden! Dock finns inga rapporter efter 17/12, så duvorna kanske ändå sträckte när en köldknäpp kom veckan före jul. En del av februarifåglarna tillhörde nog vårflyttningen.

Häckningstid: Med 62 rapporterade revirhävdande individer/par håller sig arten på föregående års nivå. Visserligen är rapporteringen kanske fläckvis ojämn men artbehandlaren (ME) tycker sig ändå utläsa en mer positiv utveckling nu än för 5-10 år sedan.

Stora flockar: Cirka 25 ex. Hjälstaviken 4/3 (Martin Tjernberg), 31 ex. Vastarby, Tuna 15/3-9/4 (Mats Edholm, Brita Tibell), 40 ex. Grystaviken, Veckholm 18/9 (Pekka Westin), 49 ex. Hårby Västergård, Husby-Sjutolft 28/10 samt 31 ex. Hjälstaviken 12/11 (Martin Tjernberg).

Ringduva *Columba palumbus*
Vinterfynd: I jan. vid Ryda kungsgård, Nysätra (1); i feb. vid Hjälstaviken (5), Skederid (2), Rönnskärs udde (2), Fröslunda (1), Sundbromark (1) samt i Uppsalaområdet (minst 1); i dec. i Uppsala (cirka 15) samt vid Skatudden (3 ex. mot S). Ett ganska normalt uppträdande sett till de senaste åren. Några av februarifåglarna torde dock vara vårflyttare.

Höga antal: Cirka 500 ex. Vastarby, Tuna 9/4 (Mats Edholm, Brita Tibell), 510 ex. mot N Björn 21/4 (Ulrik Lötberg m.fl.) samt minst 500 ex. mot NV Örskär 21/4 (Martin Irestedt m.fl.).

Turkduva *Streptopelia decaocto*
Häckningstid: Ingen uppseendeväckande förändring i någon riktning visar åter på ett stabilt bestånd. Att några sedan tidigare kända lokaler saknas eller att antalet par är några färre beror snarare på "ej uppmärksammad" än "försvunnen" enligt mångårig erfarenhet av arten. Uppskattade par fördelade sig enligt följande: Uppsala (minst 18), Enköping (2), Harbo (2), Tärnsjö (1-2), Holmsta (1), Skärplinge (1), Snesslingeberg (1), Älmsta (1), Heby (0-1) samt Östervåla (0-1). Dessutom sågs ett ex. vid Sottern, Hållen (Hållnäs) samt Alunda.
En rapportör (Sebastian Sundberg) framhåller dock en minskning av antalet par i Luthagen, Uppsala.

Övriga fynd: Vinterobservationer gjordes i Uppsala, Enköping, Rimbo, Stavby och Örsundsbro. Största flocken, tillika årets största ansamling, med 22 ex. uppehöll sig på Norrlandsgatan i Uppsala. Tillfälliga observationer under hösten skedde vid Tierp, Sätuna (Björklinge) samt Västland med ett ex. vardera.

Turturduva *Streptopelia turtur* [≥19; ≥138; 0]
Inte sedan 1967 har denna vackra duva undvikit rapportområdet, men nu har det hänt! Är det en tillfällighet eller börjar jakten i Medelhavsområdet och Frankrike sätta sina spår? Medelvärdet/år under 1970-talet var 2,4 ex., under 1980-talet 3,6 ex. och under 1990-talet 3,7 ex. Framtiden blir intressant!

Gök *Cuculus canorus*
Efter första vårobservationen 1/5 dröjde det till 6/5 innan de välkända klockslagen varslade om en annalkande sommar. Exakt två månader senare sattes den hörbara slutpunkten och fram till dess hade minst 108 hanar ropat för mottagliga öron och fem ytterligare ex. setts av uppmärksamma ögon. Visserligen är det en minskning för fjärde året i rad men jag (ME) vill ändå inte tolka trenden alltför negativt då en liten misstanke finns att arten är underrapporterad. Inte är det väl så att bara 38 av samtliga rapportörer uppmärksammat denna ljudliga varelse? I augusti sågs sedan 14 ex. på tretton lokaler och enda septembergöken befann sig vid Rossholm den 2. Ett tidigt säsongslut!

Berguv *Bubo bubo*
En säkerställd häckning, sex revir (par/hanar) samt två ströfynd blev årets facit under häckningstid. Höstetid sågs fem ex. på fyra lokaler, ingen av dem från våren (bl.a. 1 ex. vid Ledskär, vilket blev lokalens art nr. 261). Kringströvande ungfåglar? Jämfört med den stora inventeringen 1998-99 som avslöjade 26 revir är ovanstående fynd förvånansvärt få.

Fjälluggla *Nyctea scandiaca* [?; ≥73; 2]
Ett ex. Norrboda, Gräsö 6/1 (gm Martin Bergström) samt 1 ex. Eknö, Länna i början av april (Michael Söderman).

Två årsex. innebar ett normalt mellanår medan vintersäsongen 1999/2000 som inleddes med sex ex. sedan bara fick tillskott av en uggla och således stannade antalet vid sju totalt. Inget höjdarår i våra trakter men ändå näst bästa under senaste decenniet. Som oftast hittas de vita ugglorna i östra Uppland.

Äldre fynd: En hona/juv. sträckande mot N cirka 3 km norr om Örskär över öppet hav 9/4 1999 (Martin Irestedt). Denna relativt sent flyttande fågel får antalet för året att stiga till nio.

Hökuggla *Surnia ulula* [?; 415; 9]
Ett ex. Kungsängens gård, Uppsala 1/1-15/2 (Jan Ryding m.fl.), 1 ex. Sjöbo, Simtuna 1-15/1 (Kalle Källebrink), 1 ex. Hillebolamossen, Österlövsta 6/1 (Berndt Godin, Bo Åkerlund), 1 ex. Ekeby sjö, Vänge 9-22/1 (Yngve Hareland, Curt Johnsson), 1 ex. Hällmyran, Nora 4/2-20/3 (Lars Gustavsson), 1 ex. < 1 km NV Gåsgrund, Gräsö 19/2 (Mats Wærn), 1 ex. SV Prästsvedjan, Harg 20/2-28/3 (Tomas Kjelsson, Lars Johansson m.fl.), 1 ex. Källvik, Östervåla 20/3 (Lars Gustavsson) samt 1 ex. Bodviken, Torrön, Öregrund 22/4 (P-A Edin).

Nio årsex. är lika många som året före med tre av ovanstående på plats redan innan sekelskiftet. Antalet för vintermånaderna 1999/2000 blir även det nio men om man räknar hela säsongen från höst till vår blir det 15 ugglor. Därmed framstår både vintern och hela säsongen som den fjärde bästa under de senaste trettio åren. En knapp majoritet satt som synes i centrala och västra Uppland jämfört med kusttrakterna. Konstateras kan också att vintern 2000/2001 inleddes helt utan hökugglor och att ingen förbättring skedde efter årsskiftet heller.

Sparvuggla *Glaucidium passerinum*
Rekordformen från 1999 höll i sig ett år till och med tre hittade häckningar samt därtill minst 136 inlyssnade revir nåddes totalt 139. Sedda sparvugglor utan att visa häckningsbeteende under vintern/våren uppgick till tio ex. Exakt samma omfattning hade höstens, t.o.m. december, uppträdande och därmed blev det en återgång till ett normalt årsmedelvärde efter invasionstendensen hösten 1999.

38 kattugglekullar *Strix aluco* hittades under säsongen.
Avbildad: Kattuggleunge © Ulrik Lötberg

Kattuggla *Strix aluco*
Som väntat var uppträdandet mer diskret än under 1999 men hörbara bevis avslöjade ändå minst 198 revir, därav 38 med ungkullar. Inget riktigt bottenår men många rapporter berättar om en eller två ungar i kullen. Under sep.–dec. iakttogs/hördes ugglor på 20 lokaler.

Slaguggla *Strix uralensis*
Efter den o-slag-bara häckningsinsatsen 1999 blev det ett givet mellanår med fem kända barnaskaror, fyra av dessa bestående av två ungar vardera (Lars Gustavsson). Dessutom noterades en misslyckad häckning. Ropaktiviteten var följaktligen måttlig under senvintern och våren men minst 42 revirägare (exkl. häckningslokalerna) talade i alla fall om att de var hemma. Totalt 48 noterade revir är dock fler än under sex av 1990-talets år.

Av några senhöstobservationer kan den nämnas som gjordes vid Gaddebo, Simtuna 17/11 (Kalle Källebrink) mellan Heby och Enköping, en bit ifrån kända häckningslokaler.

Lappuggla *Strix nebulosa* [≥8; ≥39; 1]
Efter tre år med ett flertal observationer både från västra och östra Uppland rapporterades nu endast en ropande hane vid ett tillfälle i mars från de östra delarna (Tomas Kjelsson). Troligen berodde osynligheten mest på att arten liksom flertalet andra ugglor tog en häckningspaus p.g.a. dålig födotillgång.

Hornuggla *Asio otus*
Vinterfynd: Blott två ex. i januari vittnar nog om att övervintringsförhållandena var kärva både i början och slutet av året.

Under våren ropade hanar på sju lokaler, varifrån ungkullar inte rapporterades senare. Mellan 5/6 och 11/7 skrek tio små, hungriga kullar, näst lägsta antalet på drygt 20 år. På ytterligare 14 lokaler sågs hornugglor men utan häckningsindicier.

Höstobservationer gjordes mellan 21/9-23/11 vid Björn, Svenska Högarna (sju dagar), Fröslunda samt Ärentuna.

Jorduggla *Asio flammeus*
Under *vårflyttningen* 16/4-31/5 sågs arten vid följande lokaler (bedömt antal 12 individer): Hjälstaviken, Giresta, Kungsängen/Övre Föret, Kärven, Vissjön, Vendelsjön, Skatudden, Ledskär, Björn och Örskär.

Sommarfynd skedde 1/6-22/7 med minst åtta individer vid: Hjälstaviken, Kulla, Knivsta, Övre Föret, Sottern, Vendelsjön, Ledskär och Hållnäs. Översomrande jordugglor i denna omfattning är för Upplands del synnerligen ovanligt.

Höstflyttningen under perioden 1/9-20/11 omfattade elva ex. som sågs vid: Norrby kyrka (Ö Sala), Övre Föret, Alunda, Hargsviken, Svenska Högarna, Sennebyhaken, Skatudden, Gräsö samt Björn. Höstbildens tyngdpunkt är som synes förlagd mer åt öster än tidigare under året.

Det *vinterfynd* som gjordes gällde ugglan vid Norrby kyrka som först sågs 8/11 och fanns kvar 31/12 (Kalle & Kjell-Åke Källebrink). Tyvärr hade den en skada i vänster vinge.

Årssumman på minst 31 ex. är den högsta sedan 1983 men årsvariationen är avsevärd. Minns t.ex. fyra ex. 1998!

Pärluggla *Aegolius funereus*
Denna trevliga uggla har blivit sorgebarnet i uggleskaran och med blott nio kartlagda revir måste vi gå tillbaka till 1979 (5) för att hitta en motsvarighet. Visserligen kan arten fluktuera relativt kraftigt mellan åren men årtiondeutvecklingen är negativ. Under åren 1973-79 hördes i medelvärde/år 55 ex., under 1980-talet 69 ex. och under 1990-talet 40 ex. Det är både med spänning och bävan man ser framtiden an; våren 2001 tycks i varje fall inte bryta mönstret!
Inga flyttningsrörelser märktes under hösten vid t.ex. Svenska Högarna.

Nattskärra *Caprimulgus europaeus*
Sommarnatten spann igång 30/5 och t.o.m. 13/7 hördes elva hanar och sågs tre ex. på andra lokaler. Samtliga utom två härrörde från östra och norra Uppland. Beståndsbilden avviker inte nämnvärt från de senaste åren, möjligen kan man sätta ett litet plus. Från Hållnäshalvön rapporterades fyra sjungande, i alla fall inte färre än 1999, men långt ifrån antalet för cirka tio år sedan. Spontanrapporteringen uppfattas som ungefär likvärdig nu jämfört med då. Två augustiobservationer avslutade säsongen.

Tornseglare *Apus apus*
Sent höstfynd: Ett ex. Fågelsundet, Hållnäs 21/10 (Martin Tjernberg m.fl.). En av de allra senaste tornseglarna någonsin!

Kungsfiskare *Alcedo atthis*
Ett par häckade vid Fyrisån söder om Uppsala, sågs flyga in i bohål 17/7 (Ingrid Åkerberg m.fl.). Häckningsutfallet är dock okänt. Enstaka fåglar sågs i området t.o.m. 27/8 (Lars Lundstedt). Ett uppenbarligen misslyckat häckningsförsök gjordes dessutom vid Fyrisån norr om Uppsala, där två ex. höll till nära bohål 13/5 men var försvunna och bohålet raserat 30/5 (Kjell-Arne Larsson).

I Övre Föret-området sågs en, ibland två kungsfiskare 11/4-10/5 men sedan finns ingen observation förrän 2/7. Var det samma par som under mellantiden försökte häcka längre norrut för att sedan återvända? Två aprilobservationer i "utkanterna" av Fyris-området antas ändå gälla någon av ovanstående fåglar.

Övriga fynd: Ett ex. Norrtäljeån, Norrtälje 1/9 (Michael Söderman) samt 1 ad. hane Hjälstaviken 2-4/9 (Ingrid Sandahl, Martin Tjernberg m.fl.).

De senaste fem åren har fynden legat på en likartad nivå med flertalet knutna till Fyrisån.

Härfågel *Upupa epops* [häckfågel; 104; 3]
Ett ex. Rosenlund, Alsike 21/4 (Robert Bunsow), 1 ex. Morga hage, Alsike 8/5 (Ingrid Stenström, Anna-Karin Eriksson, Sven & Elsa Berglund) samt 1 ex. norr om Altuna kyrka 2/10 (gm Per-Johan Ulfendahl).

Ett år som taget ur instruktionsboken, d.v.s. Upplands fåglar!

Äldre fynd: Ett ex. Krokholmen, Björkö-Arholma 7/5 1984 (Erik Westerlund gm Kristoffer Stighäll) samt 1 ex. Bylehamn, Väddö okt. 1998 (gm Kristoffer Stighäll). Genom ovanstående fynd stiger resp. årsantal till två resp. fem.

Göktyta *Jynx torquilla*
Årets rapportering från perioden 16/4-13/8 resulterade i tio konstaterade häckningar, par (eller två ex.) i 26 revir samt 143 ropande "ensamma" fåglar. Totalt således 215 exemplar i cirka 180 revir, vilket är nära medeltalet för de bättre åren.

Gråspett *Picus canus*
Häckningstid: Sammanlagt åtta par i revir under perioden mars–juli; Tinäsområdet, en konstaterad häckning samt en trolig häckning (Stig Holmstedt), Båtforsområdet 2 par (Seppo Haavisto m.fl.), Pansarudden-Vällen-Gisslaren 4 par (PeO Westman). På ytterligare fem lokaler sågs en ensam fågel, oftast i lämplig häckningsmiljö. Sammanlagt således 21 individer.

Övrig tid: Under jan.–feb. samt dec. upptäcktes ensamma gråspettar på 13 platser, samtliga i inlandet. Flera av dessa var trogna fågelbordsgäster och ingen var i närheten av lokaler där fåglar sågs under häckningstid.

Under hösten tillkom sex fynd; Björn 4-6/8 (Ulrik Lötberg, Niklas Lindberg), Parnassen, Hjälstaviken 12/9 (Pekka Westin), Nåstuna,

Vänge 13-22/9 (Hans Ackered), Skaten, Hållnäs 22/10 (Jan Linder), Tängesbo, Östervåla 10/11 (Lars Gustavsson) samt Väsby, Stavby 29/11 (Mats Edholm).

Totalt 40 individer vilket är klart färre än fjolårets rekordnotering (54). Inga uppgifter, vare sig positiva eller negativa föreligger dock från området Toften – Ingsjön – Söderfors som förra året hyste fyra revirhållande par.

Vitryggig hackspett *Dendrocopos leucotos*
Två ensamma stationära honor i Färnebofjärdens Nationalpark varav den ena på Upplandsidan och den andra hårfint utanför (Stig Holmstedt). En ettårig hane i Båtforsområdet 19/3-11/4 i revir där den planterades in i ett större hackspettsbo maj 1999 (hämtad från Lettland som bounge) (Anders Eriksson, Seppo Haavisto m.fl.). En hona observerades tillfälligt (?) i samma revir 26/3 (Ola Wik) och var sannolikt den sedan många år ensamma fågeln i centrala Båtfors.

En glädjande framgång i utplanteringsprojektet! Tre pull. sattes ut i Båtforsområdet i två bebodda större hackspettsbon 1999. En togs av sparvhök tidigt efter utflygningen.

Ytterligare en spännande observation gjordes i Dalälvsområdet, nämligen en adult omärkt hane i Skutskärstrakten 14/5 (Torgny Sandström).

Totalt således fem adulta individer i Dalälvsområdet varav fyra i Uppland.

Under året planterades ytterligare sex ungar från Lettland till fyra större hackspettsbon längs Nedre Dalälven (Martin Tjernberg, Seppo Haavisto, Kristoffer Stighäll).

Mindre hackspett *Dendrocopos minor*
Vinterfynd: Tio observationer 1/1-28/2 och fem under december. Arten har för vana att leva undanskymt vinterliv inte sällan i skogarnas meståg eller i stora vassar. En årligen varierande del flyttar eller stryker söderut, ibland invasionsartat för att sedan i slutet av mars plötsligt dyka upp i sina revir.

Häckningstid: Tio häckningar med bofynd, 26 par i revir samt 108 "ensamma" fåglar, nästan undantagslöst i lämplig häckningsmiljö blev årets rapportsskörd. Sammanlagt 144 revir/lokaler således.

Materialet består huvudsakligen av spontanrapportering utan särskilda inventeringsambitioner. Några valda områden bl.a. kring Tämnaren och Andersby ängsbackar inventerades av Jarmo Kukka & Anders Lindholm, vilket resulterade i flera funna par. Populationen i Färnebofjärdens Nationalpark uppskattades till 15 par, cirka hälften av dessa i Uppland (Stig Holmstedt).

Höstfynd: Observationer av 49 ex. på 48 lokaler. Utöver dessa rapporterades relativt många exemplar i samband med sträckräkning på öar och uddar; Björn (totalt 6 ex. under hela hösten), Örskär (ca 10), Rönnskärs udde (6) och Skatudden (10).

Årets siffror, främst under häckningstid, är de bästa sedan samtliga observationer har önskats bli inrapporterade. Upplandspopulationen beräknas till cirka 350 par.

Tretåig hackspett *Picoides tridactylus*
Häckningstid: Sex häckningar med bofynd, därtill elva par och elva "ensamma" fåglar, alltsammans 28 revir, av dessa några tidigare okända.

Övrig tid: Under vintermånaderna hittades ensamma tretåiga på tre platser där inga fåglar sågs under häckningstid. Samtliga höstfynd däremot kom från kända revir.

Upplandspopulationen beräknas till cirka 90 par. Siffran kan förefalla hög med tanke på hur kraftigt arten minskat under de senaste decennierna och som åldersfördelningen i landskapets barrskogar ser ut i dag. Flera nya revir har dock upptäckts under senare år i gammelskogsrester av främst Gillis Aronsson i samband med annat inventeringsarbete.

Trädlärka *Lullula arborea*
Inägornas och hyggenas operettstämma lägger beslag på alltfler bostadsrätter i en ibland till synes karg miljö och de 98 kartlagda reviren inkl. fem konstaterade häckningar är rekord i modern tid. Efter det absoluta bottenåret 1987 (15 revir) har det bara med något års undantag varit en ständig ökning.

Vårsträcket startade 12/3, ungefär som vanligt, och fram till slutet av april hade minst 34 ex. fladdrat mot norr. Hösten var inte mycket sämre med ett minimiantal av 23 ex.

Vinterfynd: Två ex. Åbylund, Stavby 16/12 (Mats Edholm). Upplands andra kända, det föregående vintern 1992/93 på Trolldalstippen, Lidingö.

Sånglärka *Alauda arvensis*
Vinterfynd: De 30 ex. som noterades 25-29/2 var definitivt vårtecken medan två ex. Sundbromark 10/12 (Ulrik Lötberg) får äkta vinterstämpel på sig.

Bilder från utplanteringsprojektet © Roine Karlsson
Övre bilden 990529: Större hackspett *Dendrocopos major* matar den unge av vitryggig hackspett som senare flög ner till Skåne och blev en kändis.
Nedre bilden 990522: Vitryggig hackspettunge *Dendrocopos leucotos* nyss "omhändertagen" i Lettland.

Berglärka *Eremophila alpestris* [?; ≥171; 5]
Ett ex. Uppsala reningsverk 1-6/1 (Björn Lundgren m.fl.), 3 ex. Skatudden 5/2 (Lars Lundstedt, Raoul Wexius) samt 1 ex. Stora Bultebo, Tierp 27/10 (Ulrik Lötberg).

Årets första var säkerligen samma som 1999 års sista även om rapporter saknas mellan 12-31/12 1999. Ett för vår del odramatiskt uppträdande inledde seklet.

Backsvala *Riparia riparia*
Tidiga vårfynd: Två ex. Ledskär 18/4 (Berndt Godin) samt 3 ex. Hjälstaviken 21/4 (Martin Tjernberg, Pekka Westin).

Häckningar: Totalt hittades cirka 470 bohål i fyra grustag.

Ladusvala *Hirundo rustica*
Tidigt vårfynd resp. sena höstfynd: Ett ex. Örskär 19/4 (Mikael Malmaeus m.fl.) resp. 1 ex. Skatudden 1/11 (Mats Edholm), 1 ex. Sandvikens camping och Rönnskärs udde 11/11 (Björn Wester m.fl.) samt 1 ex. Nusand, Hållnäs 12/11 (Joakim & Elisabeth Djerf). Tre novemberfynd samma år torde vara rekord!

Större ansamlingar: 1 700 ex. Uppsala-Näs 27/8 (Martin Sandkvist), 3 000 ex. mot S Hjälstaviken 19/9 (Sven Eric Swanqvist) samt minst 1 000 ex. rastar Hjälstaviken 20/9 (Martin Tjernberg).

Övriga fynd: Ett ex. *hybrid* ladusvala x hussvala Örskär 27/8 (Mats Wærn, Petter Haldén).

Hussvala *Delichon urbica*
Tidigt vårfynd resp. sent höstfynd: Ett ex. Hjälstaviken 18/4 (Pekka Westin) resp. 1 ex. Älmsta, Väddö 12/11 (Joakim & Rune Johansson).

Större piplärka* *Anthus richardi* [1; 37; 0]
Inget fynd detta år. Senaste det skedde var 10 år sedan – 1990.

Fältpiplärka *Anthus campestris* [0; 8; 1]
Ett ex. rastade Tärnudden, Örskär, Gräsö 17/5 (Martin Irestedt, Ulf Johansson).

Trädpiplärka *Anthus trivialis*
Tidiga vårfynd: Ett ex. både från Dyarna, Enköping och Sjölunda, Tämnaren 17/4 (Martin Tjernberg resp. Ulrik Lötberg).

Ängspiplärka *Anthus pratensis*
Tidigt vårfynd: Två ex. Övre Föret, Uppsala 22/3 (Owe Rosengren).

Större antal, vår: Cirka 300 ex. mot N Björn 21/4 (Ulrik Lötberg m.fl.), 500 ex. mot NV Tärnudden, Örskär 22/4 (Martin Irestedt m.fl.), cirka 1 500 ex. mot NV Örskär 26/4 (Mats Edholm & Brita Tibell), 300 ex. S Vendelsjön 27/4 (Thomas Pless) och minst 1 500 ex. rastade Biotestanläggningen, Forsmark 30/4 (Joakim & Elisabeth Djerf).

Större antal, höst: Minst 400 ex. rastade Björn 21-22/9 (Ulrik Lötberg m.fl.), 300 ex. i flock N Hjälstaviken 22/9 (Sven Eric Swanqvist) och cirka 500 ex. mot S Svenska Högarna 1/10 (Jonas Karlsson).

Vinterfynd: Ett ex. rastade Ledskärsängarna 3/12 (Joakim & Elisabeth Djerf).

Decemberfyndet är föga överraskande med tanke på det extremt milda vädret under vinterns inledning.

Rödstrupig piplärka *Anthus cervinus*
Tidigt vårfynd: Minst 1 ex. (trol. 2) rastade tillsammans med stora mängder ängspiplärka, Biotestanläggningen 30/4 (Joakim Djerf) – mycket anmärkningsvärt datum!

Våren (13/5-1/6): Minst 19 ex. från fem lokaler: Biotestanläggningen; Örskär; Björn; Svenska Högarna och Vendelsjön. Med andra ord (som vanligt) stor dominans på kustlokalerna. Största antalet på en och samma lokal var 4 ex. Tärnudden, Örskär 17/5 (Martin Irestedt, Ulf Johansson).

Hösten (26/8-1/10): Cirka 40 ex. från tio lokaler. Lokaler med fler än en observation: Hjälstaviken, rapporterad nästan dagligen 26/8-25/9, max. 10 ex. 10/9 och 5 ex. 16/9; Lövstaslätten, max. 5 ex. 9-17/9; Svenska Högarna, max. 3 ex. 22-28/9 och Björn, max. 2 ex. 1-15/9.

Skärpiplärka *Anthus petrosus*
Vinterfynd: Ett ex. Sennebyhaken och Rönnskärs udde 5-27/1 (Lars Olsson m.fl.) samt 1 ex. utloppet Biotestsjön 12/12 (Owe Rosengren, Per Lif).

Under våren (18/3-17/5): Cirka 26 ex. från bara fem lokaler. Total dominans (som vanligt) för Väddö med lokalerna Rönnskärs udde och Skatudden.

Häckningstid: Rapporter om säker eller trolig häckning inkom från bara sex lokaler: Ytterskär, Väddö; Trutbådan, O Räfsten, Gräsö; Örsten, Singö; Bodskäret, Singö; Hållstenen, Singö samt Svenska Högarna. Ingen organiserad inventering av skärgårdsöar genomfördes dock denna säsong.

Under hösten (26/8-28/11): Cirka 53 ex. från sju lokaler. Rapporterna från hösten var lite mer spridda. Förutom Väddö (som dominerade även på hösten) märks också Örskär, Björn och Biotestanläggningen.

Inlandsfynd: Ett ex. S Vendelsjön 2/4 (Thomas Pless) och 1 ex. "Lilla bron", Lövstaslätten 17/9 (Thomas Johansson m.fl.).

Gulärla *Motacilla flava*
Tidigt vårfynd: Ett ex. Kungsängen, Uppsala 23/4 (Pekka Westin).

Häckningar: Minst 1 par Uggelnäs, Skedviken, Fasterna (Helge Röttorp), 26 revir Kungsängen – Övre Föret (Martin Amcoff, Owe Rosengren, Björn Svensson), 1 par "vid damm" N Gryta k:a (Martin Tjernberg), minst 5 par Sisshammarsviken (Martin Tjernberg), 4 ad. + juv. Vendelsjön 4/7 (Mats Edholm) samt "ad. + ungfåglar" Hjälstaviken 27/7 (Tomas Kjelsson). Samtliga avser rasen *flava*.

Många individer: Cirka 300 ex. rastade Tärnudden, Örskär 17/5 (Martin Irestedt, Ulf Johansson).

Forsärla *Motacilla cinerea* [3; 38; 11]
Häckning: Ett par häckade framgångsrikt i Tämnarån vid Västland. Sex pull. ringmärktes 18/5 (Lars Gustavsson m.fl.). Det kan inte uteslutas att paret hann med ytterligare en kull eftersom ungfåglar observerades även 1/7 (Niclas Backström), men inte under större delen av perioden mellan. Forsärlor kan ha upp till tre kullar, en eller två är dock vanligare. Det tar bara två veckor från kläckning till ungfåglarna blir flygga, men de behöver föräldrarnas omsorg ytterligare två veckor. Eftersom tiden mellan kullarna är så pass begränsad är det vanligt att hanen i paret sköter ungarna från första kullen medan honan ruvar den andra. Senare återvänder hanen till "familjens sköte" och är behjälplig även med kull nummer två! En ny kull i juli är alltså inte alls orimligt, men inkomna rapporter är inte tillräckligt heltäckande för att fastslå detta med säkerhet. Om ungfåglarna som observerades 1/7 var nyligen utflugna, skulle de bl.a. vara betydligt mer kortstjärtade än ungarna från första kullen. Kompletterande information ang. detta mottages tacksamt av Rrk.

Övriga fynd: En hane rastade Tärnudden, Örskär 17/5 (Martin Irestedt, Ulf Johansson), 1 hona Ledskär 1/6 (Helge Röttorp) samt minst 1 juv. Björn 1-2/9 (Ulrik Lötberg, Lars Gustavsson).

Upplands andra konstaterade häckning och totalt sågs alltså elva forsärlor (inkl. pull. i häckningen) i rapportområdet år 2000. Den allra första häckningen skedde i samma å (Tämnarån), dock Ullfors, Tierp 1994.

Sädesärla *Motacilla alba*
Stora antal: Cirka 200 ex. Sjölunda, Tämnaren 20/4, cirka 150 ex. Björn 21/4, minst 200 ex. Björn 1-2/9 och cirka 150 ex. Björn 21/9 (Ulrik Lötberg, Lars Gustavsson – samtliga rapporter).

Sidensvans *Bombycilla garrulus*
Efter årsskiftet och fram till slutet av februari noterades arten endast sporadiskt och nästan uteslutande i småflockar under 100 ex. Dock rapporterades 150 ex. från Pharmacia, Uppsala 20/1 (Björn Lundgren) och 175 ex. Gnistarondellen, Uppsala 3/2 (Kjell Eriksson). Förutom Uppsala noterades svansar också vid Hjälstaviken.

Vintern 1999/2000 blev sålunda mycket skral men det är dock helt normalt att vintrarnas besöksskaror varierar kraftigt år från år.

Majfynd: Ett ex. rastade Örskär så sent som 28/5 (Petter Haldén).

Första höstrapporten är daterad 15/10 (f.ö. samma datum som året innan) och avser minst 18 ex. Örskär (Martin Tjernberg). Från slutet av oktober fram till årets slut noterades svansarna i betydligt större utsträckning från hela landskapet. Flockstorlekarna ökade och flera rapporter avser 300-400 ex. – och ännu fler! T.ex. cirka 1 000 ex. Östervåla samhälle 8/11 (Lars Gustavsson), cirka 400 ex. Foghammar, Alunda 18/11 (Keith Bennet), cirka 500 ex. Studentvägen, Uppsala 1/12 (Gillis Aronsson), cirka 600 ex. Grind, Norrtälje 2/12 (Joakim & Gabriel Ekman) och 500 ex. Bålsta 25/12 (Tom Sandström).

Förekomsten den första delen av vintern 2000/2001 kan sammanfattas som god, något över medel, utan att vara varken anmärkningsvärd eller rekordartad.

Strömstare *Cinclus cinclus*
Häckning: En häckning rapporterades från Löhammarsån, Harg. Två juv. sågs 2/6 (Sebastian Sundberg).

Gärdsmyg *Troglodytes troglodytes*
Vinterfynd: Under jan.–feb. noterades minst 4 ex. i och omkring Hjälstaviken 2/1-19/2 (Björn Lundgren m.fl.) samt 1 ex. Gillfjärden, Estuna 22/1 (Peter Carlsson). Sålunda ett normalt

I januari fanns ett exemplar (dock ej detta) av rödhake *Erithacus rubecula* väster om Övre Föret. © Sven-Olof Hellman

uppträdande vintern 1999/2000. Däremot gjorde den extremmilda december att rekordmånga gärdsmygar (liksom många andra arter) dröjde sig kvar. Arten noterades i hela landskapet och totalt rapporterades minst 30 ex., vilket torde vara i extrem underkant eftersom arten påträffades på nästan alla besökta lokaler med lämplig biotop.

Järnsparv *Prunella modularis*
Vinterfynd: Ett ex. Sennebyhaken, Väddö 7/1 (Bill Douhan).

Stora antal: Minst 200 ex. mot N Tärnudden, Örskär 22/4 (Martin Irestedt m.fl.) samt minst 40 ex. rastade Björn 21-22/9 (Ulrik Lötberg, Lars Gustavsson).

Arten noteras inte varje vinter. Märkligt nog observerades inga järnsparvar under den extremmilda december, när så många andra arter stannade ovanligt sent.

Sibirisk järnsparv* *Prunella montanella*
[0; 1; 1]
Ett ex. Sundet/Skaten, Örskär 8-13/10 (Martin Irestedt m.fl.).

Ny art för Örskär (Grattis!), (nr 259) och tillika andra fyndet för Uppland! Fågeln drog massvis av besökare och båtarna över Örskärssundet fick gå i skytteltrafik! Fågeln var till en början mycket svårobserverad, då den hela tiden höll sig väl dold på marken, men blev något medgörligare mot slutet av vistelsen. Den 14/10 rapporterades fågeln som ”eftersökt, ej återfunnen”.

Rödhake *Erithacus rubecula*
Vinterfynd: Ett ex. vid fågelmatning V om Övre Föret 7-31/1 (Ulf Florman m.fl.). December var även för rödhaken exceptionell, naturligtvis p.g.a. det rekordmilda vädret. Minst 15 ex. rapporterades från mellersta och södra delarna av rapportområdet och den siffran är säkerligen också alldeles i underkant. Kan det vara så att det milda vädret även påverkade rapportörerna, som inte uppfattade att det faktiskt var december? (Jämför gärdsmyg m.fl. arter.)

Stort antal: Cirka 300 ex. rastade Björn 6/10 (Ulrik Lötberg, Lars Gustavsson, Niclas Lindberg).

Blåhake *Luscinia svecica*
Vårfynd: Mellan 25/4 och 25/5 rapporterades drygt 50 blåhakar, varav 46 från Örskär och Svenska Högarna. Hela tre aprilfynd gjordes,

En bild av den ökensångare *Sylvia nana* av ras *nana* som sågs i Ledskär 29/5. Andra fyndet för Uppland och andra vårfyndet för Sverige. © Peter Bergman

vilket är anmärkningsvärt: Ett ex. Sottern, Knutby 25/4 (Helge Röttorp), 1 hane Svenska Högarna 25/4 (Bill Douhan, Jonas Karlsson, Lars Olsson) och 1 ex. Hjälstaviken 29/4 (Eva Johansson).

Nästan en hel månad tidigare än året innan då blåhakeperioden låg mellan 20/5-1/6! Som kuriosa kan också nämnas att en blåhake noterades vid fågeltornet, Styran, Södermanland 20-24 januari 2001 – detta säger väl en hel del om hur mild inledningen på vintern 00/01 var (dock blev det betydligt kallare mot slutet så Styran-blåhakens öde är sannolikt beseglat…).

Svart rödstjärt *Phoenicurus ochruros*
Häckning: En ad. hane samt 3 juv. Dragmansbo, Altuna 22/8-21/9 (Kalle Källebrink). En ad. hane sågs på samma lokal såpass sent som 11/10 av samma rapportör.

Övriga fynd: En 2K hane Ytterskär, Väddö 31/3 (Lars Olsson) och 1 honf. 15/4 (Peter Carlsson), 1 honf. Fågelsundet, Hållnäs 24/4 (Tommy Eriksson), 1 2K hane Hållen, Hållnäs 24/4-7/5 (Raoul Wexius, Gunnar Ehrenroth m.fl.), 1 ad. hane Örskärs fyr 24/4 (Martin Irestedt), 1 2K hane Örskärs fyr 5/5 (Mats Wærn), 1 honf. Svenska Högarna 21-22/5 (Bill Douhan, Lars Olsson), 1 honf. Björn 1/6 (Ulrik Lötberg m.fl.), 1 2K hane sj. industriområdet, Österbybruk 16-24/6 (Mats Edholm, Brita Tibell) samt 1 sj. hane Forsmarks kärnkraftverk bl.a. 22-23/6 (Joakim & Elisabeth Djerf).

Landskapets femtonde konstaterade häckning och totalt rapporterades alltså minst 14 ex. i rapportområdet år 2000, förutsatt att oktoberfyndet i Dragmansbo avsåg samma individ som i aug.–sept. Ett betydligt bättre fyndantal jämfört med 1999:s svaga sex ex.

Rödstjärt *Phoenicurus phoenicurus*
Tidigt vårfynd: Ett ex. Björn 21/4 (Ulrik Lötberg, Lars Gustavsson).

Buskskvätta *Saxicola rubetra*
Tidigt vårfynd: En hona Svenska Högarna 22/4 (Lars Olsson).

Svarthakad buskskvätta* *Saxicola torquata*
[2; 17; 2]
En ad. hane av den västliga rasen *rubicola (/hibernans)* rastade 5-6/5 vid Söderboda, Gräsö (Mats Wærn m.fl.) samt en 1K-fågel av den östliga rasen m*aura(/stejnegeri)* Tärnudden, Örskär 23/9 (Martin Irestedt, Svante Söderholm m.fl.).

Det har varit skralt med fynd av svarthakad buskskvätta de senaste åren, senast det begav sig var 1996 då en 'västlig' sågs N Östhammar 27/4.

Stenskvätta *Oenanthe oenanthe*
Tidigt vårfynd: Två hanar Brosjön, Roslags-Bro 7/4 (Peter Carlsson).

Sent höstfynd: Ett ex. rastade Björn 28/9 (Ulrik Lötberg m.fl.) och 1 ex. rastade på skären utanför Skatudden 15/10 (Mats Edholm & Brita Tibell). Den senare kunde dock inte bestämmas till art.

Ökenstenskvätta* *Oenanthe deserti* [0; 2; 2]
En 1K hona rastade Mickelsbo, Tierp 25-27/10 (Berndt Godin m.fl.) samt 1 1K hane bakom "Fjällpiparkullen", Biotestanläggningen 26/11 (Johan Södercrantz, Berndt Godin m.fl.).

Helt uppenbart kommer ökenstenskvättorna stötvis – två åt gången! Landskapets tredje och fjärde fynd. Mickelsbofågeln hittades strax bredvid upptäckarens tomt och kunde under vistelsen, då den hela tiden uppehöll sig på samma åkerlapp, beskådas av cirka 300 tillresta skådare. Den 28/10 eftersöktes fågeln utan att återfinnas. Biotestfågeln upptäcktes i samband med en "rovdjursföreningsexkursion". Endast en av deltagarna (fågelns upptäckare) insåg det anmärkningsvärda med fyndet varvid han påkallade omvärldens uppmärksamhet genom att kontakta "ökenstenskvätteveteranen" från Mickelsbo – Berndt Godin – som i sin tur kunde "larma ut" upptäckten på Club 300:s personsökarsystem. Dessvärre kunde inte fågeln återfinnas, trots eftersök, dagen efter. Landskapets två första fynd av denna östliga och långväga gäst gjordes också vid Biotestanläggningen, två olika 1K hanar 7/12 1996 (Rk bedömer det som två fynd eftersom fåglarna aldrig sågs tillsammans). Terrängen och det geografiska läget attraherar uppenbarligen arten.

Ringtrast *Turdus torquatus* [?; 298; 22]
Vårfynd: Mellan 4/4-7/5 noterades hela 20 ex. från tolv lokaler. De flesta fynden härrörde från Norduppland där Fågelsundet, Hållnäs toppade med fyra olika ex. tätt följt av Örskär med tre.

Höstfynd: En ad. hane Biotestsjön 9/10 (Tomas Viktor) och 1 1K hona Björn 19 och 21/10 – avser troligen samma individ (Ulrik Lötberg, Martin Tjernberg m.fl.).

Totalt noterades hela 22 ringtrastar år 2000, ett gott år!

Taigatrast* *Turdus ruficollis* [1; 1; 1]
Ett ex. (1K) av den svarthalsade rasen *atrogularis* vid sälhägnet, Biotestanläggningen, Forsmark 9/10 (Tomas Viktor).

Upplands tredje fynd, det första sedan 1970 då en fågel "observerades på flyttning" vid Fågelsundet 26/9. Det allra första fyndet gjordes för nästan 100 år sedan, närmare bestämt 28/12 1905 vid Kaggeholms slott, Ekerö.

Björktrast *Turdus pilaris*
Enda björktrastrapporten värd att nämna från slutet av vintern 1999/2000, är en flock om cirka 200 ex. Hjälstaviken 4/1 (Ingemar Johansson). Fr.o.m. 28/9 rapporterades dock björktrast i ansenliga mängder fram till årets slut med t.ex. minst 1 500 ex. Östervåla under november (Lars Gustavsson), cirka 3 000 ex. Kungsängen/Övre Föret 2/12 (Pekka Westin m.fl.), cirka 1 000 ex. Hummelsta, Tillinge 5/12 (Ulrik Lötberg) och minst 5 000 ex. 2 km SV Månkarbo 10/12 (Ulrik Lötberg). Uppträdandet går hand-i-hand med sidensvansen och sammantaget blir inledningen av vintern 2000/2001 god, något över medel.

Taltrast *Turdus philomelos*
Stort antal: Cirka 600 ex. rastade Björn 6/10 (Ulrik Lötberg, Lars Gustavsson).

Vinterfynd: Ett ex. Skogshagen, Holm 19/12 (Pekka Westin). Att tala om vinter 19/12 är dock lite tveksamt, eftersom december fram till dess var extremmild.

Rödvingetrast *Turdus iliacus*
Stora antal: Cirka 250 ex. rastade Kalvnäset, Tämnaren 20/4 samt cirka 300 ex. rastade Björn 19/10 (Ulrik Lötberg, Lars Gustavsson).

Vinterfynd: Inga rapporter alls från slutet av vintern 1999/2000. Dock rapporterades minst 18 ex. väl spridda under december. Även i rödvingetrastfallet finner man naturligtvis förklaringen i vädret. Även denna art kan ha varit underrapporterad.

Dubbeltrast *Turdus viscivorus*
Bra sträck: Minst 200 ex. mot N Tärnudden, Örskär 21/4 och minst 50 ex. dagen därpå (Martin Irestedt m.fl.).

Vinterfynd: Inga rapporter alls från slutet av vintern 1999/2000. Dock rapporterades minst 25 ex. under december, även det säkerligen beroende på vädret.

Äldre vinterfynd: Ett ex. Kalvskäret, Singö 31/12 1999 (Raoul Wexius, Lars Lundstedt).

Gräshoppsångare *Locustella naevia*
Tidigt vårfynd: En sj. hane Ö Krusenberg, Alsike 29/4 (Ulf Gärdenfors).

Säkerligen ett av de tidigaste fynden i rapportområdet någonsin. Näst tidigaste rapporterade fynd är från Hjälstaviken 7/5 1993. Dock råder ingen "rapporteringsplikt" på arten.

Flodsångare *Locustella fluviatilis* [14; >767; 10]
Samtliga fynd: En sj. 500 m V Bagghusbron, Väddö 30/5-10/6 (Joakim Ekman m.fl.), 1 sj. Skarbo, Vendelsjön 31/5-27/6 (Thomas Pless m.fl.), 2 sj. Rödhäll, Karlholmsviken 5-10/6 (Pekka Westin m.fl.), 1 sj. Nyckelholmen, Sörsjön, Tämnaren 15-28/6 (Ulrik Lötberg), 1 sj. Revelstasjön, Altuna 18-25/6 (Kalle Källebrink), 1 sj. S Vendelsjön 19/6-4/7 (Gunnar Ehrenroth m.fl.), 1 sj. Sätrasjön, Uppsala-Näs 25-26/6 (Lars Lundstedt), 1 sj. Klardammen, Dannemora 7/7 (Mats Edholm) och 1 sj. Hederviken, Närtuna 15/7 (Lars Bern).

Endast tio sjungande hanar i rapportområdet att jämföra med förra årets 25 - värre än en halvering! En kraftig svacka för denna "nattens symaskin". Under flera år i rad vid 1990-talets mitt rapporterades drygt 50 revirhållande fåglar från landskapet Uppland.

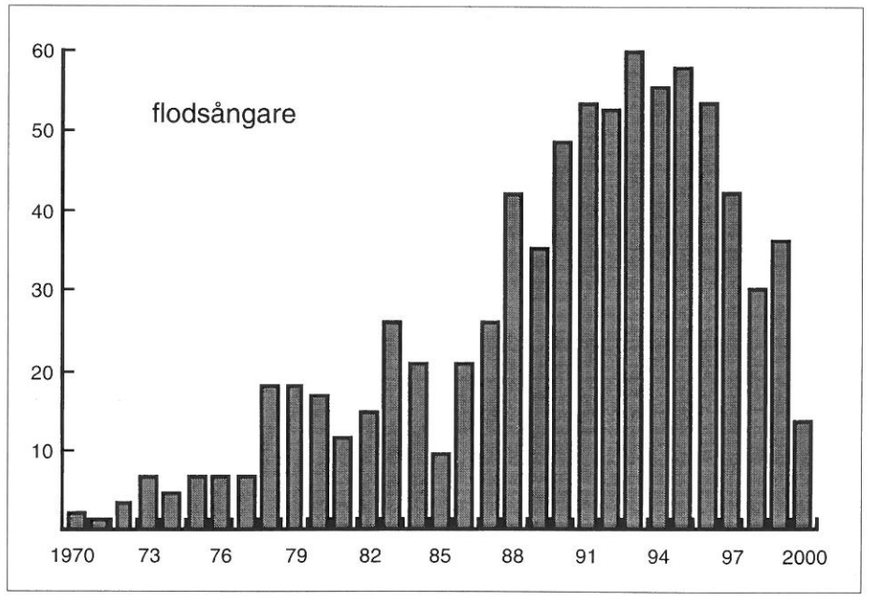
Vassångare *Locustella luscinioides* [2; 44; 3]
Samtliga fynd: Ett ex. sjöng tillfälligt och sågs också i nyponbuske Kasby, Lagga 1/6 (Mikael Malmaeus), 1 sj. vid Parnassen, Hjälstaviken 9/7 (Yngve Hareland) och 1 sj. vid Örsundaån, knappt 2 km SO Gryta k:a 24-25/7 (Yngve Hareland).

Tre tillfälliga fynd detta år, 1999 hördes ingen i rapportområdet.

Buskångare *Acrocephalus dumetorum*
[2; 122; 2]
Samtliga fynd: En sj. Hammarby (Djävulsviken), Väddö 30/5-17/6 (Joakim Ekman m.fl.) och 1 sj. Ytternäs, Ununge 15-20/6 (Tomas Larsson gm. Kristoffer Stighäll).

Bara två sjungande hanar år 2000. Den något vikande trenden från föregående år verkar tyvärr hålla i sig (1999: 3 ex., 1998: 5 ex., 1997: 9 ex., 1996: minst 8 ex.). Är buskångaren i Djävulsviken samma fågel som återvänder till invand lokal år efter år eller avkomma från tidigare häckningar i det fördolda?

Kärrsångare *Acrocephalus palustris*
Sjungande hanar: 62 sj. hanar från rapportområ-

Figur 4. Antalet sjungande flodsångare *Locustella fluviatilis* i Uppland 1970–2000.

Cirka 3000 starar *Sturnus vulgaris* (dock ej dessa) fanns vid Nyckelby, Yttergran 19/9.
© Roine Karlsson

det år 2000.

Med 62 sjungande hanar och sju ringmärkta fåglar från Svenska Högarna (1 ex. 23/5, 1 ex. 24/5, 1 ex. 25/5, 2 ex. 2/6 och 1 ex. 9/6) och Norrtälje reningsverk (1 ex. 2/9) blev årets skörd 69 ex. – fyra färre än året före. En normalgod summa.

Trastsångare *Acrocephalus arundinaceus*
[18; 557; 47]
Sjungande hanar: 46 sj. hanar från rapportområdet år 2000.

Inkluderas den rastande fågeln på Svenska Högarna 24/4 (Bill Douhan m.fl.) landar slutsumman på 47 ex. Ovanligt många som helt och hållet har sin förklaring i att delar av Tämnaren skärskådades extra noga genom "kanotinventeringar". Inte mindre än 17 sj. hanar noterades Sörsjön, Tämnaren och 11 sj. hanar Sjölunda, Tämnaren 15/6 (Ulrik Lötberg, Lars Gustavsson). Dras det antalet från totalen och vi räknar in det antal som normalt brukar rapporteras från Tämnaren, hamnar vi mycket nära genomsnittet för de senaste sju åren (ca 25 per år). Ulrik Lötberg skriver om Tämnaren: "*Inventerat område är från Nyckelholmen rakt söderut över Sörsjön. Området vid Sörsjöns utlopp (som vi inte inventerade) är av samma karaktär som det område där vi fann dessa fåglar. Jag skulle tro att det satt 5-15 hanar där också, samt att det i Tämnaren, förutom området Iggelbo–Vårhäll, fanns cirka 10 hanar ytterligare. En grov uppskattning är att det i Tämnaren detta år fanns cirka 50 trastsångarrevir.*"

Ökensångare* *Sylvia nana* [0; 1; 1]
Ett ex. av den östliga rasen *nana* upptäcktes nedanför fågeltornet, Ledskär morgonen 29/5 (Pekka Westin m.fl.).

Ny art för Ledskär, Upplands andra fynd, tillika det andra vårfyndet för landet! Denna anmärkningsvärda upptäckt drog naturligtvis genast en stor mängd ornitologer och "fågeln med bjärt gul iris" (citat från upptäckaren) lät sig storsint beskådas och fotograferas på nära håll fram till skymningen. Dagen därpå kunde den dock inte återfinnas. Det tidigare vårfyndet, från Stora Nassa, Värmdö 21/5 1982, rörde en sjungande fågel – Ledskärsfågeln var dock helt tyst. Totalt har nu tolv ökensångare noterats i Sverige.

Höksångare *Sylvia nisoria*
En sj. hane Björn 1/6 (Ulrik Lötberg, Lennart Söderlund, Lars Gustavsson), 1 "nästan utfärgad" hane Svenska Högarna 9/6, 1 ad. hane samma lokal 10/6 (Bill Douhan), 1 ex. rastade Björn 4-6/8 (Ulrik Lötberg, Niklas Lindberg) och 1 1K ringmärktes Norrtälje reningsverk 4/9 (Bill Douhan).

Fem ex. totalt och tidsmässigt helt normala fynd.

Ärtsångare *Sylvia curruca*
Tidigt vårfynd: Ett ex. Svenska Högarna 22/4 (Lars Olsson).

Törnsångare *Sylvia communis*
Tidigt vårfynd: Ett ex. norra Dannemorasjön 30/4 (Martin Amcoff).

Stort antal: Cirka 100 ex. rastade Björn 4-6/8 (Ulrik Lötberg, Niklas Lindberg).

Trädgårdssångare *Sylvia borin*
Sent höstfynd: Ett ex. rastade Björn 14/10 (Ulrik Lötberg, Lars Gustavsson).

Svarthätta *Sylvia atricapilla*
Vinterfynd: En hane Döbelnsgatan 28, Uppsala 8-9/1 (Christian Berne) och 1 hane i meståg (!) 2 km N Skärplinge 16/12 (Joakim & Elisabeth Djerf).

Kungsfågelsångare *Phylloscopus proregulus*
[1; ≥140; 2]
Ett ex. rastade Björn 6/10 (Ulrik Lötberg, Niklas Lindberg, Lars Gustavsson) och 1 ex. ringmärktes och sågs Svenska Högarna 16-20/10 (Lars Olsson). Totalt således endast två fynd år 2000.

Äldre fynd: Tre ex. rastade (hamnen, fyren och "Ljunganshäck") Örskär 7/10 1999 (Martin Irestedt, Magnus Rignell). Därmed ökar 1999 års siffra till minst 33 ex.

Taigasångare* *Phylloscopus inornatus* [0; 90; 4]
Ett ex. ringmärktes Björn 6/10 (Ulrik Lötberg, Niklas Lindberg, Lars Gustavsson), 1 ex. rastade Dragmansbo, Altuna 9/10 (Kalle Källebrink), 1 ex. rastade 500 m S Örskärs fyr 14/10 (Ingrid Åkerberg, Weine Erlandsson, Jocce Ekström) och 1 ex. rastade Björn 19/10 (Ulrik Lötberg, Lars Gustavsson).

Årets summering ger totalt fyra taigasångare. Något bättre än 1997 och 1999 (2 ex.), men betydligt sämre än 1998 (13 ex.) – artens uppträdande varierar kraftigt år från år.

Brunsångare* *Phylloscopus fuscatus* [0; 4; 1]
Ett ex. rastade 150 m SO vandrarhemmet Örskär 6-7/10 (Martin Irestedt m.fl.).

Ny art för Örskär, femte fyndet i landskapet och det första i fält! Också denna oansenliga lilla fågel (men den har ett markant läte!) drog många åskådare och de kryssälskande upplänningar som befann sig i andra delar av landet (läs Öland), ångrade bittert sitt tilltag och bestämde sig direkt för att stanna i hemmalandskapet nästkommande höst! Den 8/10 eftersöktes fågeln, men kunde inte återfinnas. Landskapets samtliga tidigare fynd avser ringmärkta och det senaste gjordes på Svenska Högarna 7/10 1990 (innan dess: Svenska Högarna 27/10 1987 och 3/10 1984 samt Björn 28/9 1984).

Gransångare *Phylloscopus collybita*
Häckningstid: Cirka 81 sj. hanar rapporterades under häckningstid (1/5-31/7) – något färre än föregående år (ca 86 sj. hanar).

Under september och början av oktober rapporterades, liksom förra året, några gransångare med avvikande, nedåtkrökt lockläte. Sådana rapporter inkom från: Forsmarks kärnkraftverk, Forsmark; Biotestanläggningen, Forsmark; Dragmansbo, Altuna och Bäcklösa, Uppsala. Ursprunget för dessa fåglar är fortfarande inte säkerställt.

Större antal: Cirka 40 ex. rastade Björn 21-22/9 och cirka 30 ex. samma lokal 6/10 (Ulrik Lötberg).

Lövsångare *Phylloscopus trochilus*
Tidigt vårfynd: En sj. viltvatten NO Sundsta, Husby-Sjuhundra 19/4 (Lars Olsson).

Sent höstfynd: Ett ex. rastade Örskär 13/10 (Mats Edholm, Brita Tibell, Owe Rosengren).

Kungsfågel *Regulus regulus*
Stort antal: Cirka 800 ex. rastade Björn 6/10 (Ulrik Lötberg m.fl.).

Grå flugsnappare *Muscicapa striata*
Sent höstfynd: Ett ex. rastade Svenska Högarna 4/10 (Jonas Karlsson).

Mindre flugsnappare *Ficedula parva*
Vår/sommar: Minst 16 ex. rapporterades – kusten dominerade som vanligt med Svenska Högarna i spetsen. Minst 8 var revirhävdande hanar. Notervärd är den vackert utfärgade hanen som behagade uppehålla sig i skogen alldeles

bakom fågeltornet, Ledskär 20/5-24/6 (Lars Lundstedt m.fl.), vilket gladde många.

Trol. häckning: Ola skifte, Bladåker ("varnade med mat i näbben") 17/6 (Bill Douhan).

Höstfynd: Minst 15 ex. rapporterades: Ett ex. Väsby, Stavby 30/8 (Mats Edholm), 1 ex. Dragmansbo, Altuna 1/9 (Kalle Källebrink), hela 12 ex. Svenska Högarna 18/9-7/10 (Bill Douhan, Jonas Karlsson) och 1 ex. Björn 28/9 (Ulrik Lötberg).

Äldre fynd: En ad. hane rastade Tärnudden, Örskär 16/5 1999 (Martin Irestedt).

Svartvit flugsnappare *Ficedula hypoleuca*
Tidiga vårfynd: 1 hane sj. Bäcklösa, Uppsala 19/4 (Martin Tjernberg) och samma datum 1 ex. Ekshagarna, Krusenberg, Alsike 19/4 (Ingemar Ahlén).

Skäggmes *Panurus biarmicus*
Under häckningstid (1/4-31/8) rapporterades skäggmes från 16 lokaler – dubbelt så många som föregående år och en lika kraftig uppgång som förra årets nedgång (1998 var det 17 lokaler). Lars Gustavsson skriver dock om Tämnaren: "*Trots många kanotturer bland annat i Sörsjön och andra delar av Tämnaren, varken sågs eller hördes något av arten under sommaren.*" Ingen skäggmes rapporterad under häckningstid från Tämnaren i år heller!

Under övriga året rapporterades arten från ytterligare 21 lokaler, nästan exakt lika många som 1998 (22 ytterligare lokaler) – 1999 var siffran dock närmast skrämmande låg (åtta ytterligare lokaler). Ovanstående kan sammanfattas som en rejäl återhämtning för arten.

Stjärtmes *Aegithalos caudatus*
Stora summor rapporterades från både Svenska Högarna (Bill Douhan, Jonas Karlsson) och Örskär (Martin Irestedt, Mats Edholm, Brita Tibell) under hösten. Högarna hade tre dagar med minst 100 fåglar (22/9, 28/9 och 1/10) och Örskär åtminstone en dag (13/10). Martin Irestedt skriver: "*Talrik från slutet av september till mitten av november. Vissa dagar har närmare 100 individer noterats*". Även vid Skatudden märktes sträckrörelser (Mats Edholm).

Sommargylling *Oriolus oriolus* [≥17; 176; 1]
Endast ett fynd, en sjungande subad. hane Häselby hage, Börje 21/5 (Tomas Carlsson).

Törnskata *Lanius collurio*
Sent höstfynd: En juv. Örskärs fyr 24/10 (Gillis Aronsson). Ett av de senaste fynden i Uppland.

När skall första isabellatörnskatan upptäckas i landskapet?

Varfågel *Lanius excubitor*
Vinterfynd: Rapporterad från 52 lokaler under jan.–feb. och 30 under dec. Detta att jämföra med 1999 då förhållandena var 45 resp. 22.

Vintern 1999/2000 var alltså något bättre än 1998/1999, årets siffror ligger mycket nära genomsnittet de senaste sju åren.

Nötskrika *Garrulus glandarius*
Ett ex. rastade Svenska Högarna 23/5 (Bill Douhan).

Andra observationen i ögruppen och första under våren.

Skata *Pica pica*
Stor flock: Hela 105 ex. Kundbysjön, Rimbo 2/6 (Lars Olsson).

Nötkråka *Nucifraga caryocatactes*
Ingen rapport om smalnäbbad nötkråka (*macrorhynchos*) har inkommit. Avseende nominatrasen har flera aktiva ornitologer muntligt meddelat att arten utan tvivel har minskat betydligt i antal de senaste 3-4 åren, även i annars nötkråkerika trakter. *Rrk vore mycket tacksam om uppgifter, såväl positiva som negativa, om nötkråkans status i dina hemmamarker rapporterades till nästa årsrapport!*

Kaja *Corvus monedula*
Sträcksiffra: Cirka 8 300 ex. mot V Skatudden "blev totalsumman hösten 2000" (Mats Edholm).

Råka *Corvus frugilegus*
Årets inledning: Från årsskiftet och fram till drygt mitten av februari noterades endast enstaka (max. 5) råkor, företrädesvis i Uppsala. De första vårråkrörelserna märktes 25/2 då en fågel sågs sträcka mot N vid Hjälstaviken (Pekka Westin). I mitten av mars var kolonierna besatta.

Inventeringsresultat Uppsala: Minst 694 häckande par inräknades 20/4-1/5 (Rickard Fredriksson). Uppsalas råkpopulation har nu nästan halverats sedan 1990! Om någon art skulle utses till Uppsala kommuns ansvarsart så är det råkan. Det är därför tråkigt att kolonier fortfarande rivs på begäran av närboenden med låg toleransnivå.

Höststräck: Minst 77 ex. mot V Skatudden "blev totalsumman hösten 2000" (Mats Edholm) men även 50 ex. vid Tranvik, Singö 5/10 (Keith Bennet) rapporterades.

Årets slutskede: Fram till mitten av december fanns ganska rikligt med kvardröjande råkor i Uppsala. När så kylan satte in strax före jul, fattade uppenbarligen det stora flertalet det kloka beslutet att nog dra söderut i alla fall. Under årets sista två veckor rapporterades endast 2-3 ex. på några ställen i Uppsala samt vid Hjälstaviken.

Svart kråka* *Corvus corone corone* [1; 18; 2]
Ett ex. Ekeby, Rimbo 31/1 (Helge Röttorp) och 1 ex. knappt 1 km SO Boholmen, Karlholmsviken, Västland 23-24/5 (Ulf Karlsson, Ulf Florman).

Senast denna helsvarta ras noterades i landskapet var 1994, då ett ex. kom inträckande vid Skatudden 16/4. Hybridisering mellan raserna förekommer sällsynt.

Stare *Sturnus vulgaris*
Vinterfynd: Max. två ex. reningsverket/Kungsängen, Uppsala 1/1-2/2 (Lars Lundstedt m.fl.), 1 ex. Lilla Ultuna, Uppsala 25/1-19/2 (Lars Haneskog) och 1 ex. Väsby, Stavby 29/2 (Mats Edholm). Den senare är sannolikt en tidig flyttfågel och ingen övervintrare. Vintern 1999/2000 var alltså ovanligt mager beträffande övervintrande starar.

P.g.a. det extremmilda vädret fanns stora mängder starar kvar fram till årsskiftet. Inte mindre än 900 ex. fanns vid Vida gård, Harbo 4/12 (Ulrik Lötberg). De flesta fann dock för gott att lämna landskapet i mitten av december, detta framgår tydligt av rapporterna. Årets sista veckor hade fortfarande starar på programmet, men i mera blygsamma flockar om upp till 50 ex.

Större antal: Cirka 3 000 ex. vassarna S Hjälstaviken 17/4 (Pekka Westin) och cirka 3 000 ex. Nyckelby, Yttergran 19/9 (Sven Eric Swanqvist).

Rosenstare* *Sturnus roseus* [0; 3; 1]
En juv. rastade i Ledskärsområdet 28-30/9 (Petter Halldén, Mikael Malmaeus m.fl.).

Den långväga gästen höll ihop med vanliga starar och alternerade mellan ängarna vid Ledskärsviken och åkrarna N väg 76. Fågeln avvek tydligt i flykten med bl.a. tydligt ljusare övergump (påminde faktiskt något om björktrast!). Även stillastående gick fågeln lätt att urskilja och de allra flesta åskådarna torde blivit nöjda med observationerna. Den 1/10 rapporterades rosenstaren som "eftersökt, ej återfunnen". Det är första gången en juvenil fågel ses i landskapet, tidigare föreligger tre fynd av utfärgade fåglar: Ekholmsnäsbacken, Lidingö 25/9 1977, Uppsala 25/5 1981 och Älvsnäs, Östhammar 16-18/8 1994. Rosenstaren häckar som närmast i Ungern.

Bofink *Fringilla coelebs*
Stor ansamling vintertid: Minst 25 ex. Fånö bokskog, Löt 25/12 (Pekka Westin).

Bergfink *Fringilla montifringilla*
Observationer under häckningstid: Enstaka fynd gjordes, bl.a. 1 ex. sjungande vid Gärdsvekarna, Tärnsjö 20/5 (Martin Tjernberg), 1 hane sjungande vid Ledskär 23/5 (Evert Fredriksson) samt 1 ex. sedd Svenska Högarna 6-9/6 (Bill Douhan). Dessutom sågs två juvenila fåglar vid Ängskärsklubben, Hållnäs 5/8 (Mats Edholm, Brita Tibell). Det tidiga datumet antyder att fåglarna kan härröra från någon häckplats i norra Uppland.

Stor ansamling vintertid: Minst 150 ex. Fånö bokskog 25/12 (Pekka Westin).

Bo-/Bergfink *Fringilla coelebs/montifringilla*
Höga sträcksummor har inkommit från Örskär under april månad. Bl.a. inräknades 20 000 ex. 9/4 (Martin Irestedt), 20 000 ex. 21/4 (Martin Irestedt, Peder Wærn, Bo Lidblad) samt 25 000 ex. 22/4 (Martin Irestedt, Peder Wærn, Bo Lidblad m.fl.).

Inga sträcksummor från hösten har inrapporterats.

Gulhämpling* *Serinus serinus* [1; 15; 1]
En honfärgad individ vid Örskärs fyr 26/11 (Martin Irestedt, Magnus Rignell). Fågeln sågs bl.a. vid ett fågelbord.

Fram till 1993 hade tre fynd (5 ex.) gjorts i Uppland, därefter är arten en nära nog årlig besökare. Det anmärkningsvärda med årets observation är tidpunkten – ett så sent höstfynd har aldrig tidigare registrerats.

Grönfink *Carduelis chloris*
Stora flockar vintertid: Cirka 1 100 ex. S. Vendelsjön 10/12 (Thomas Pless), cirka 1 000 ex. i oskördat rapsfält cirka 1 km V Ryda Kungsgård, Nysätra 24/12 (Martin Tjernberg, Thomas Johansson) samt cirka 2 500 ex. SV Kårsta, Villberga 31/12 (Martin Tjernberg). Ytterligare flockar med strax över och under 500 ex. sågs på några lokaler.

Arten håller ställningen som, jämte gulsparven, den mest frekventa ”småfågeln” i det uppländska jordbrukslandskapet vintertid.

Steglits *Carduelis carduelis*
Stora flockar: Vintertid sågs bl.a. en flock på cirka 125 ex. i linfält Vappeby, Torstuna 2-5/1 (Thomas Johansson, Martin Tjernberg, Lars Lundstedt m.fl.). Under hösten noterades som mest 75 ex. Kungsängen, Uppsala 11/9 (Martin Sandkvist) och 60 ex. Bäcklösa, Uppsala 30/11 (Ulf Gärdenfors). Vid Biotestsjön sågs 30 ex. 3/12 (Keith Bennett), vilken blev den största flocken för året i landskapets östra delar.

Grönsiska *Carduelis spinus*
Arten saknades nästan helt under vintern 1999/2000 och inte förrän i andra halvan av april började den uppträda igen. Vid Tärnudden, Örskär sträckte t.ex. 2 000 respektive 2 500 ex. mot NV 21 och 22/4 (Martin Irestedt, Peder Wærn, Bo Lidblad m.fl.).

Sträcksumma: Cirka 470 ex. mot V vid Skatudden, Väddö 4/10 (Mats Edholm), den enda rapporterade sträcksumman under hösten.

Större ansamlingar höst/vinter: Flockar med summor på 100 ex. och mera har rapporterats från framför allt Uppsala med omnejd. Bl.a. sågs cirka 300 ex. utmed Fyrisån vid Tunabergskolonin i Uppsala 11/11 (Pekka Westin, Kerstin Carlsson), cirka 350 ex. vid Hesta, Gryta 26/12 (Thomas Johansson) och 450 ex. vid Bondkroken, Häggeby 27/12 (Pekka Westin). Dessutom sågs cirka 300 ex. vid Skedviken, Rånäs 18-19/10 (Yngve Hareland).

Hämpling *Carduelis cannabina*
Vinterfynd: En hane i linfält tillsammans med bl.a. gråsiskor 2-4/1 Vappeby, Torstuna (Martin Tjernberg, Thomas Johansson, Raoul Wexius m.fl.) samt ett ex. överflygande Ramsta, Fröslunda 3/1 (Pekka Westin).

Stora flockar: Cirka 70 ex. Kokullen, Hjälstaviken 16/4 (Thomas Johansson) och minst 100 ex. vid Hjälstaviken 11-22/9 (Sven-Eric Swanqvist). En tendens till färre rapporterade flockar/flockstorlekar har förmärkts under senare år. Är detta ett tecken på att arten minskar i landskapet eller är det ”slöhet” att rapportera in flockar hos rapportörerna?

Vinterhämpling *Carduelis flavirostris*
Från *vintern-våren* (1/1-1/5) rapporterades sammanlagt cirka 200 ex., sämre än både 1998 och 1999 under motsvarande period. I jan. (10-16/1) sågs bl.a. cirka 60 ex. på Lövstaslätten (Pekka Westin, Kerstin Carlsson, Weine Erlandsson), vilket var månadens i särklass största flock. Under feb. uteblev arten helt och hållet och i mars-april föreligger ett 10-tal observationer med 1-30 individer från några av ”skådare” livligt frekventerade lokaler. Flest (30 ex.) sågs i Hjälstaviken 14/3 (Ulf Florman) och Ledskär 15/4 (Berndt Godin) samt 20 ex. i Tolfta 15/4 (Mats Edholm, Brita Tibell).

Under *hösten* (okt.–nov.) sågs 263 ex., de flesta i små sällskap/flockar. Största flock sågs på Lövstaslätten, där ett 60-tal ex. registrerades 5 och 15/11 (Pekka Westin, Kerstin Carlsson, Martin Sandqvist).

Under vintermånaden *december* ökade antalet större flockar vid juletid på några platser i Mälardalen, troligen som en följd av minusgrader och snöfall efter långvarig period med flera plusgrader. T.ex. sågs cirka 250 ex. alldeles S Grillby 25/12 (Pekka Westin), cirka 175 ex. i oskördad rapsåker cirka 1 km V Ryda Kungsgård 24/12 och cirka 200 ex. i oskördad rapsåker 400 m SV Kårsta, Villberga 31/12 (Martin Tjernberg).

Gråsiska *Carduelis flammea*
*Rasen **flammea***: I jan. registrerades ”*flammea*” i större mängder endast från ett par platser, nämligen Vappeby, Torstuna, där en flock på cirka 400 ex. (vid ett tillfälle 500 ex.) provianterade i ett oskördat linfält 2-4/1 (Thomas Johansson, Martin Tjernberg, Lars Lundstedt, Pekka Westin m.fl.) och cirka 100 ex. Salagatan 42, Uppsala 1/1 (Mats Edholm, Brita Tibell). Från Östervåla rapporteras om sparsam förekomst under vintern (jan.–feb.) (Lars Gustavsson). För övrigt finns endast en rapport om flockstorlek på minst 100 ex. i feb. och den rör Hjälstaviken, där cirka 100 ex. sågs 6/2 (Martin Tjernberg).

Under vårsträcket noterades arten med minst 500 ex. mot NV vid Tärnudden, Örskär 21/4 (Martin Irestedt, Peder Wærn, Bo Lidblad), vilket var vårens enda registrerade sträcksumma.

Sena vår–sommarfynd: 30 ex. rastade på Björn 24/5 (Ulrik Lötberg, Elisabeth & Joakim Djerf, Lars Gustavsson), vilket är en ovanligt stor flock så sent i maj. I övrigt finns enstaka rapporter om få ex., bl.a. 6 ex. på Svenska Högarna 2/6 (Bill Douhan).

Observationer under hösten: Vid Skatudden blev totalsumman inträckande fåglar minst 10 600 ex. (ej daglig bevakning), vilket får anses vara en hyfsad sträcksumma, men ändå inte i närheten av 1995 års invasionsartade uppträdande.

Från Östervåla rapporteras om stora flockar på 200-300 ex. som vanligt förekommande under okt.–nov., och där ringmärktes nästan 500 ex. (Lars Gustavsson).

Större ansamlingar i övriga delar av rapportområdet motsvarande period är;
1 200 ex. rastande Björn 19/10 (Ulrik Lötberg, Lars Gustavsson) och minst 1 000 ex. rastande Tärnudden, Örskär 28/10 (Martin Irestedt, Erik Beckman). Som synes dominerar de stora flockarna vid Upplandskusten. Största flock i inlandet under oktober-november var 400 ex. vid Sågstensnäs, N Skogstibble skjutfält 18/11 (Yngve Hareland).

I dec. sågs ett flertal flockar på ≥100 ex. med cirka 700 ex. vid Åbylund, Stavby 16/12, som bästa notering (Mats Edholm).

*Rasen **cabaret*** (”Brunsiska”): Två ex. sågs vid Vappeby, Torstuna 6 och 16/1 (Svante Söderholm, Lars Imby, Thomas Johansson) samt 1 ex. vid Gransäter, Norrtälje 1/1 (Karl-Olov Johansson), de enda registrerade fynden i jan.–feb.

Under *våren och sommaren* lyste ”*cabaret*” helt med sin frånvaro.

Under *hösten* noterades höga ansamlingar vid Björn, t.ex. 300 ex. 21-22/9 och cirka 350 ex. 19/10 (Ulrik Lötberg, Lars Gustavsson). I Östervåla ringmärktes 133 ex. under oktober-november (Lars Gustavsson), medan verksamheten på Svenska Högarna totalt gav 54 ringförsedda fåglar i sept.–okt. Dessutom sågs cirka 50 ex. där 23/9 (Bill Douhan). Största registrerade flock i inlandet under året är 25 ex. i Åby, Stavby 12/11 (Mats Edholm), i övrigt rör det sig om enstaka fåglar.

På Kungsängen noterades 75 exemplar av steglits *Carduelis carduelis* 11/9, vilket blev största höstflocken inom rapportområdet. Avbildat exemplar ingår ej där. © Svante Joelsson

Totalt observerades under året minst 975 fåglar, som uppvisade brunsiskans karaktärer och den siffran slår med råge förra årets rekord på 349 ex.

Snösiska *Carduelis hornemanni* [?; 1 287; 23]
Under *vinter–vår* (1/1-23/3) föreligger endast fyra fynd, nämligen 3 ex. Vappeby, Torstuna 2-5/1 (Weine Erlandsson, Lars Lundstedt, Stig Holmstedt m.fl.), 1 (2K) 1 km S Vappeby 3/1 (Raoul Wexius), 1 ex. vid fågeltornet, Hjälstaviken 22/1 (Rickard Fredriksson, Lena Berg) och 1 ex. Uddnäs, Enåker 23/3 (Kalle Källebrink).

Arten uppträdde sparsamt under *hösten* (okt.–nov.) med 16 observerade fåglar. Av dessa ringmärktes 7 ex. i Östervåla (Lars Gustavsson). I *december* sågs endast 1 ad. hane vid Biotestsjön (Keith Bennett).

Som de senaste åren på 1990-talet blev år 2000 ytterligare ett magert år för arten i landskapet.

Bändelkorsnäbb *Loxia leucoptera* [?; 1 134; 2]
Ett ex. Upplanda, Östervåla 9/1 (Lars Gustavsson) och 1 ad. hane mot SV vid Sennebyhaken, Väddö 10/12 (Bosse Carlsson).

Årets två fynd är den lägsta summa på många år och man får gå tillbaka ända till 1989 för att hitta ett sämre. Då sågs inte en enda bändelkorsnäbb i landskapet.

Äldre fynd: En juv. rastande Örskärs fyr 11/9 (Martin Irestedt, Mats Wærn) och 3 ex. sträckande Örskärs fyr 12/9 1999 (Martin Irestedt). Därmed rapporterades 31 ex. 1999.

Mindre korsnäbb *Loxia curvirostra*
Under vintern och våren observerades endast enstaka småflockar (muntliga uppgifter). Under sommaren sågs något fler korsnäbbar men som regel endast enstaka ex. eller småflockar, vilket höll i sig året ut. Endast två flockar överstigande 25 ex. rapporterades under året: 30 ex. Fågelsundet, Hållnäs 23/4 (Lars Haneskog) och 35 ex. Fiby urskog, Vänge 19/10 (P-A. Edin).

Större korsnäbb *Loxia pytyopsittacus*
Under året sågs totalt cirka 553 ex. vilket är betydligt över genomsnittet. Merparten sågs som vanligt i kustbandet och högsta notering blev 67 ex. mot N Örskär 28/4 (Mats Edholm, Brita Tibell) och cirka 60 ex. mot S vid Skatudden, Väddö 15/10 (Mats Edholm, Brita Tibell).

Rosenfink *Carpodacus erythrinus*
Under året rapporterades totalt cirka 125 sj. fåglar med en total dominans från de östra delarna. Eftersom arten inte fanns med i rapporteringsguiden för år 2000, (en miss), så skickade säkert inte alla rapportörer in observationer, men den låga summan kan inte enbart förklaras av detta faktum. År 1993, när Rrk senast ville ha in samtliga observationer, så rapporterades minst 245 sjungande fåglar. Arten har som en del rapportörer påpekar, minskat under en lång följd av år på 1990-talet i tidigare pålitliga områden.

Tallbit *Pinicola enucleator*
Hösten-vintern 2000 (okt.–nov.) blev ett stort *invasionsår* för arten i Uppland. Sammanlagt uppträdde i grova drag 8 000 ex. i Upplands rapportområde, vilket kan jämföras med cirka 2 000 ex. invasionshösten 1998 och minst 2 880 ex. hösten 1995. Endast de tre invasionerna på 1970-talet var i närheten eller i något fall (1976/77) större än årets, om man ser i ett kortare historiskt perspektiv.

Det var i andra halvan av oktober, som de första tallbitarna dök upp, främst vid kusten. Småflockar med i genomsnitt 20-50 ex. och därunder (undantaget 190 ex. mot S vid Skatudden 6/11) sågs regelbundet fram till 11/11, då det "brakade loss" ordentligt. Denna dag registrerades drygt 2 500 ex. på sydsträck N om Gamla Grisslehamn (Martin Tjernberg, Björn Wester, Bosse Hallman, Håkan Delin). Observatörerna uppger att inga fåglar sågs komma in över havet och vid Skatudden, som bara ligger drygt 12 km N därom, och där bevakning också skedde, sågs i stort sett inga fåglar alls. Rimligtvis måste fåglarna ha passerat inne över land V om Skatudden i en SO-bana ned över Gamla Grisslehamn och vidare söderut.

Den 12/11 inräknades under tre förmiddagstimmar 769 ex. mot S vid Sandvikens camping, Väddö (Magnus Corell, Magnus Liljefors) och 16/11 420 ex. mot S vid samma plats (Owe Rosengren, Per Lif). I övrigt sågs arten regelbundet i nov.–dec. i varierande antal och i allt högre utsträckning också i "inlandet". Bl.a. sågs 200 ex. rastande Hummelsta, Tillinge 20/11, 120 ex. mot S vid Vida gård, Harbo 4/12 (Ulrik Lötberg, Lars Gustavsson) och sammanlagt 250 ex. rastande Ferlinsgatan i Uppsala 10-31/12 (Ulrik Lötberg).

Stenknäck *Coccothraustes coccothraustes*
Stor flock: 17 ex. Säva, Gryta 2/12 (Thomas Johansson).

Lappsparv *Calcarius lapponicus*
Under *våren* (9/4-29/4) noterades arten med tio ex. från fyra lokaler, bl.a. 4 ex. rastande Övre Föret (Martin Tjernberg). Dessutom sågs 1 ex. på Svenska Högarna så sent som 24/5 (Lars Olsson, Bill Douhan).

Under *hösten* (2/9-10/11) föreligger fynd av cirka 80 ex., de flesta koncentrerade till kustlokaler. Största ansamlingen var 15 rastande ex. på Tärnudden, Örskär 12/9 (Martin Irestedt) och minst 10 ex. på Lövstaslätten 17 och 23/9 (Keith Bennett).

Två *vinterfynd* föreligger: Ett ex. S Vendelsjön 3/12 (Thomas Pless) och 1 ex. rastande Vida gård 10/12 (Ulrik Lötberg, Lars Gustavsson). Vinterfynden får förklaras av den extremt milda senhösten med flera plusgrader långt in i december. Artens uppträdande under våren och hösten avviker inte nämnvärt från de flesta år på 1990-talet.

Snösparv *Plectrophenax nivalis*
Under *vintern och våren* (1/1-8/4) registrerades sammanlagt cirka 330 ex., den lägsta summan sedan 1993 under motsvarande period. De största flockarna, drygt 30 ex. noterades vid Lövstaslätten (31 ex.) 1/1 (Ingrid Åkerberg, Weine Erlandsson, Lars Lundstedt m.fl.), Kungsängen, Uppsala (38 ex.) 25-26/2 (P-A Edin, Ulf Florman, Lars Lundstedt), Ö Landsberga, Biskopskulla (35 ex.) 2/3 (Raoul Wexius) samt Hjälstaviken (33 ex.) 26/3 (Ingrid Åkerberg).

Under *hösten-vintern* (11/10-26/12) rapporterades minst 452 ex., en statistiskt sett låg siffra, men ändå betydligt fler än t.ex. 1989 och 1999, då 90 respektive drygt 100 ex. inrapporterades. Enda större flocken sågs på Björn, där minst 200 ex. rastade 27/10 (Ulrik Lötberg, Lars Gustavsson).

Snösparvens förekomst i landskapet är idag en spillra jämfört med 1960-talet. Miljömässiga förändringar i fjällkedjan anses vara en huvudorsak till den negativa utvecklingen för häckpopulationen där.

Gulsparv *Emberiza citrinella*
Endast en *stor flock* rapporterades: Cirka 500 ex. Löhammar, Harg 10/12 (Wilhelm Dietrichson).

Ortolansparv *Emberiza hortulana*
Sammanlagt inräknades 62 sjungande hanar under häckningstid, vilket är lika med 1999 års notering. Jämfört med tidigare år under 1990-talet fortsätter dock den negativa trenden vad gäller artens status som häckfågel i det uppländska jordbrukslandskapet. Miljömässiga förändringar i jordbrukslandskapet och i dess övervintringsområden i tropiska Afrika samt fångsten av flyttande fåglar (s.k. kramsfågel) i Sydeuropa anses vara huvudorsaker till artens tillbakagång. Arten är sedan ett år tillbaka upptagen på den nationella rödlistan, där den placerats i kategorin sårbar.

Videsparv *Emberiza rustica*
Vårfynd: Ett ex. Kungsängen, Uppsala 24/4 (Lars Lundstedt), 1 ex. Söderboda, Gräsö 6/5 (Weine Erlandsson), 2 ex. rastande Tärnudden, Örskär 14/5 (Martin Irestedt), 1 honf. S Rösjön, Söderby-Karl 18/5 (Lennart Larsson), 1 hane Svenska Högarna 21/5 (Bill Douhan, Lars Olsson) och 1 ex. sträckande Tärnudden, Örskär 22/5 (Martin Irestedt).

Häckning: Ett par med 3 nyligen flygga pulli 2 km NNO Horsskog, Östervåla 17/7 (Ulrik Lötberg, Pernilla Widlund). Dessutom en misstänkt häckning i form av ett varnande par vid Storfloran, Florarna 1/7 (Bo Hellberg). Häckningen i Östervåla är intressant i så motto att det är den första konstaterade häckningen i landskapet sedan 1986. Arten lever dock under häckningsperioden ett undanskymt liv, varför mörkertalet troligen inte är negligerbart.

Under *hösten* rapporterades cirka 46 ex., vilket är i paritet med hela 1990-talet då i genomsnitt 42 videsparvar per höst registrerades. Flest observationer gjordes som vanligt vid kusten med cirka 15 rastande ex. S om Örskärs fyr 12/9, som överlägset största ansamling (Martin Irestedt, Mats Wærn). Ett ovanligt tidigt höstfynd gjordes vid Örskärssundet där en hona rastade 28/7 (Martin Irestedt, Magnus Rignell).

Dvärgsparv* *Emberiza pusilla* [3; 12; 3]
Ett ex. rastande under 1,5 timmes tid på Tärnudden, Örskär 15/5 (Martin Irestedt) – andra fyndet för Örskär. En juv. rastande på Björn 2/9 och 1 juv. ringmärktes 6/10 (Ulrik Lötberg, Niklas Lindberg, Lars Gustavsson).

I och med årets tre fynd har landskapet Uppland begåvats med sammanlagt 18 fynd.

Sävsparv *Emberiza schoeniclus*
Vinterfynd : Sammanlagt noterades drygt 50 ex. under jan.–feb. Bland annat sågs cirka 20 ex. i Hjälstavikens södra vassar 22/2 (Pekka Westin, Axel Bigelius) och 14 ex. i viltvatten NO Sundsta, Husby-Sjuhundra 23/2 (Karl-Olov Johansson). I dec. gjordes endast fem fynd från tre lokaler, vilket är anmärkningsvärt med tanke på den ovanligt milda hösten och förvintern.

Övrigt: En ovanligt stor flock på 100 ex. sågs i Hjälstaviken 2/10 (Sven Eric Swanqvist).

Kornsparv* *Miliaria calandra* [3; 6; 1]
Ett ex. sågs och hördes sjunga vid Hållen, Hållnäs 21-23/5 (Ulf Karlsson, Ulf Florman m.fl.).

Fyndet är det tionde i ordningen för landskapet Uppland av denna idag i vårt land så sällsynta fågel. Arten är upptagen på den nationella rödlistan över hotade och sällsynta ryggradsdjur, där den är placerad i kategorin Akut hotade.